

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCOUVENEC

Čekovni račun Ljubljana številka 10.650 in 10.349 za inzerate.

Uprava: Kopitarjeva ulica številka 6.

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Okno na žepad

Noben politično misleči človek ne dvomi, da je napad Sovjetije na Finsko le etapa na poti, ki naj Rusijo s pomočjo brutalne sile poveče dalje na zapad. Sedaj je tudi jasno, da bi se tudi ostalim baltičnim državam godilo enako kakor Finski, ako ne bi hitro »prosto-voljno« odstopile Sovjetiji pristanišč in otokov, kakor jih je zahtevala Moskva. Od sovjetske strani gre za izvedbo načrtov, ki so bili že davno pripravljeni in ki ne pomenjajo ne več ne manj kakor orjaški razmah sovjetskega imperializma na zapad od Ledenege do Egejskega morja. Nekaj let so Sovjeti svoje silno oboroževanje opravičevali s pretezo, da jih ogražajo kapitalistične države v Evropi. Danes pa nastopajo s cinično odkritostjo in so le še njihovi plačani agenti po svetu, ki poskušajo opravičevati postopanje sovjetskega imperializma. Toda sami Sovjeti očitno ne čutijo nobenih moralnih zadržkov, ko zaslužujejo svoje šibkejšje sosedje.

Je pa vredno opozoriti na novo značilnost, ki se kaže pri najnovejšem moskovskem imperializmu. Kominterneta, to je mednarodna komunistična organizacija v Moskvi je že 20 let, odkar obstoja, sanjala o svojevrstnem svetovnem imperializmu, to je o ideji, kako bi ves svet podvrnil nadoblasti mednarodnega komunizma. Pri teh mesijanskih stremeljenjih svetovnega komunizma, je Rusija kot narodna država stopila čisto v ozadje. V zadnjem času pa se zdi, da z imperializmom Kominterne teče vzporedno še drug imperializem, ki je dedščina ruskih carjev. Stalin že nekaj let rad sliši, da ga imenujejo naslednika Petra Velikega. Njegova okolica je se morala prepričati, da je prišel ugoden trenutek, ko bi mogel on, rdeči car, povečati meje Rusije proti zapadu, obnoviti staro slavo Ramanovov in po možnosti doseči tudi tiste cilje, za katerimi so zaman stremeli veliki ruski carji in carice: Bospor, Carigrad, Dardanele... Za Poljsko je prišel na vrsto Baltik, za baltičskimi državami Finska. Gre za gospodarstvo nad Vzhodnim morjem, ki ga more trdno zagotoviti le posest baltičskih držav in Finske. Bog ve, če nima tudi že Stalin v načrtu, kako se bo preselil v Leningrad, kjer so vrata in okno na zapad, odkoder vodijo po široki morski cesti pota po vsem svetu. Pravijo, da je Zdanov, po rodu pravi Rus, tisto gibal, ki Stalinu in sovjetski zunanji politiki navdihuje in narekuje sedanji ruski imperialistični kurz z razmahom proti zapadu.

Umik boljševiške vlade iz Petrograda, ki so ga pozneje prekrstili v Leningrad, ni bil storjen le zato, ker je bivša carska prestolnica zaradi novih meja naenkrat postala skoraj obmejno mesto, ampak je pomenjal tudi prelom z nekdanjo rusko carsko politiko. Moskva naj bi postala središče Kominterne, središče vseh narodov, osrednja točka novega sveta. Leningrad pa so boljševiki zanemarili in ga namenoma prepustili razpadanju. Slavo carjev naj bi prekril prah in ruševine. Toda glej! Naenkrat so se boljševiki pričeli bati, da bodo Finci že na pol podrti mesto spremenili v popolne razvaline. Leningrad je postal kar čez noč važno morskoroportišče in izhodišče v svet, ki ga je treba zavarovati s trdnjavami na levo in desno, z dobro utrjenimi otoki daleč po Finskem zalivu, z vojaškimi pogodbami z vojaško brezpomembnimi sosedi, itd. Rusko okno na zapad stoji zopet široko odprto.

Zadnja svetovna vojna je tudi Fincem prinesla svobodo, ki so jo l. 1908 izgubili pod rusko nadoblastjo. Svojo svobodo pa so si Finci morali šele priboriti z dolgotrajnimi in krvavimi boji z boljševiški gardami, pri čemer so jim v veliki meri pomagali zlasti Nemci. Nemški general Rüdiger von der Goltz je 15. aprila 1918 s pruskimi lovci in sodelovanjem finskih čet, odločilno porazil boljševike pri Helsinkih. Veselje in hvalnopevec Fincev je bila neizmerna. Prijateljstvo med Finci in Nemci se je tako poglobilo, da sta oba naroda obojestransko sklenila, da dobi Finska nemškega kralja za svojega vladarja. V resnici je bil knez Friderik Karl Hesenski dne 9. oktobra 1918 izvoljen za finskega kralja. Prestola novizvoljeni kralj seveda ni nikdar zasedel, ker je medtem domača revolucija v Nemčiji pomedla s kronami in njihovimi nositelji. Tudi Finska je postala republika in si je v miru, ki je bil sklenjen v Dorpatu, napram Sovjetiji zagotovila državne meje, ki jih je Moskva svobodno priznala in vsestransko zajamčila.

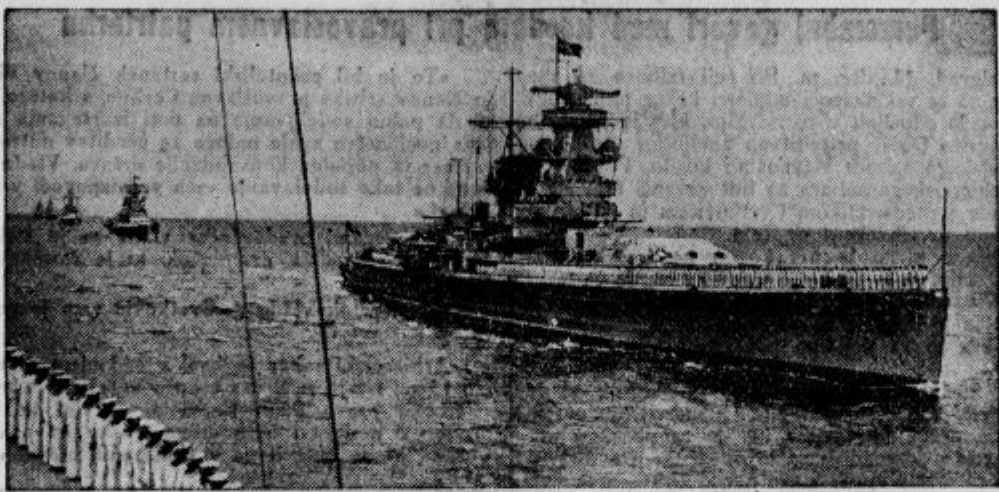
Lenin je tedaj finskemu sosedu brez oklevanja priznal njegove pravice do samostojne narodne države. Ako je po 20 letih Stalin postal drugačnega mnenja, je to znamenje, da Sovjeti smatrajo, da so za novo politiko, ki jo opažamo, podani tudi izredno ugodni zunanji pogoji. Predvsem je ostal v nožnici dobro nabrušen nemški meč, na čigar pomoč je Finska v morebitnem sporu s Sovjetijo vedno najbolj zanesljivo računala. A ne le Finska, tudi baltičske države... Ta meč se sedaj ni dvignil v obrambo malega finskega naroda, pač pa je uradna Nemčija izjavila, da smatra sovjetske zahteve napram Finski za upravičene...

Politika na severu se je torej čisto spremenila in mala Finska se je morala sama postaviti proti krivičnemu osvajaletu. Čeprav izid tega povsem neenakega boja ne more biti dvomljiv, so pa Finci vsaj za enkrat doprinesli dokaz, da se je tudi proti veliki premoči mogoče braniti, če je narod enodušen, pogumen in seveda dobro založen z vojnim materijalom.

Huda pomorska bitka v južnem Atlantskem morju

V boju tri male angleške križarke z nemško oklopno križarko „Admiral Graf von Spee“

Nemška vojna ladja se je hudo poškodovana zatekla v Montevideo - Angleška križarka poškodovana

Nemška oklopna križarka »Admiral Graf von Spee«

Chamberlain o poteku morske bitke

London 14. dec. t. Reuter. V spodnji zbornici je ministrski predsednik Chamberlain sam osebno dal nekatera pojasnila v pomorski bitki med tremi manjšimi angleškimi vojnimi enotami in nemško križarko »Admiral Graf Spee« v bližini južnoameriške obale. Chamberlain je takole opisal omenjeno bitko:

Včeraj zjutraj nekaj minut po 6 je poveljnik »Ayax« (7.000 ton) komodore Harwood sporočil, da je izsledil nemško križarko »Admiral Graf Spee« (10.000 ton). Takoj nato je skupno z malima križarkama »Exeter« (8.400 ton) in »Achilles« (7.030 ton) napadel nasprotnika, ki se je z veliko brziho obrnil proti celini. Med streljanjem, ki je bilo obojestransko in zelo hudo, je dobila angleška vojna ladja »Exeter« poškodbe, ki pa so bile samo takšne narave, da je izgubila nekoliko na svoji hitrosti in je končno zaostala za drugimi ladjami, ki so brzele dalje z vso hitrostjo. Angleške ladje so bile oborožene s 15,24 cm topovi. Preganjale so nasprotnika ves dan in pozno v večer. Nemška križarka »Admiral Graf Spee« je bila oborožena s 27,98 cm topovi, katerih je imela 6. Proti polnoči je nemška križarka pribežala v pristanišče v Montevideo, kjer je izkrcala 36 mrtvih in 60 ranjenih. To dokazuje, da so male angleške vojne ladje mnogo bolj oborožene sovražni ladjam prizadele hude poškodbe. Nemški poslanik v Urugvaju je izjavil, da so angleški topovi metali na nemško križarko plinske granate. To ni resnično. Ta skrajno značilna izjava nemškega poslanika je brez vsake podlage. Vojne ladje Njegovga Veličanstva ne uporabljajo plinskih granat. Čeprav podrobnosti o tem boju še manjkajo, je vendar le doprinesel dokaz, da so male angleške ladje z velikim junaštvom tvegale borbo z mnogo bolj močno nemško križarko in da bo južnoameriško morje kmalu očistoeno od teh morskih roparic.

Prav tako bo zbornica z veseljem sprejela novico — je zaključil Chamberlain — da je tista podmornica, ki je iz človeških razlogov in sledeč prepisom mednarodnega prava opustila torpediranje nemškega veleparnika »Bremen«, ki ga je imela na cilju, sedaj potopila nemško podmornico in torpedirala eno nemško križarko.

„United Press“ poroča o stanju vojnih ladij v luhi Montevideo

Montevideo, 14. dec. »United Press« javlja, da je pregled nemške križarke »Admiral Graf Spee«, ki se je po bitki z angleškimi vojnimi ladjami poškodovana rešila v urugvajsko pristanišče Montevideo, pokazal, da ima nemška križarka velikan-sko odprtino v glavnem stolpu. Veliki 28 cm topovi so tako obdelani od angleških granat, da so nerabni.

Nemški poslanik dr. Langemann je sprejel časnika in jim dejal, da je nemška križarka morala v pristanišče Montevideo ne zavoljo poškodb, ki jih je v borbi z angleškimi ladjami dobila, ali za to, da bi se rešila pred njimi, marveč zaradi tega, ker ji je zmanjkalo goriva.

Nemška križarka »Admiral Graf Spee« je pribežala v urugvajsko luko okrog pol ure pred polnočjo. Urugvajske pomorske oblasti so odredile,

da naj komisija častnikov obišče nemško križarko in jo pregleda ter ji sporoči določila mednarodnega prava, ki predpisujejo nevtralnimi državam, da smejo ladjam vojskujočih se držav dati gostoljubnost samo 24 ur. nakar jih morajo ali razorožiti, posadko pa internirati, ali pa jih prisiliti, da zapuste pristanišče. Urugvajska komisija je odplula proti nemški križarki na vlačilec vojnega brodovja »Lavale«. Ko je zaslišala poveljnika nemške ladje, je dovolila, da se takoj izkrcajo mrtvi in ranjeni. Med tem so se na obrežju nabrale ogromne množice, ki so prisostvovala izkrcavanju mrtvih in ranjenec.

Angleški križarki »Ayax« in »Achilles« sta obe pripluli v pristanišče Montevideo in se zasedrili v zunanjem delu luke. Proti jutru je prišla tudi križarka »Exeter«. Angleške križarke čakajo, da bo poteklo 24 ur, ko bo morala nemška križarka zapustiti urugvajsko luko, nakar ji bodo spet sledile in jo bodo znova napadle.

V urugvajskih pomorskih krogih se je razneslo, da namerava nemška križarka iz Montevidea pobežati v urugvajsko ustje reke Rio de la Plata. Urugvajske pomorske oblasti so takoj odredile, da odpluje tja urugvajska križarka, da varuje urugvajske vode, ako bi znova prišlo do borbe med nemško in angleškimi vojnimi ladjami.

Trditve nemškega poročevalskega, da je bila angleška križarka »Achilles« polopljena, niso resnične, o čemer se mora vsakdo prepričati, ker je »Achilles« v luhi Montevideo zasidrana in je nepoškodovana. Le »Exeter« je dobila nekaj zadetkov, ki so napravili manjšo škodo, ki jo bodo skušali te dni popraviti.

Ameriški očividec popisuje potek borbe in njen izid

Newyork, 14. dec. t. »Newyork Times« objavlja dopis svojega poročevalca v Montevideo, ki si je osebno ogledal nemško križarko »Admiral Graf Spee«. Male angleške križarke so nemško oklopno križarko napadle kakšnih 400 km daleč od Rta Punta del Este. Čeprav so angleške križarke imele za polovico slabše topove, kakor nemška oklopna križarka, je bila »Admiral Graf Spee« hitro v obrambi. Dobila je zelo hude zadetke, ki so napravili v gornjem delu ladje huda razjedanja.

Zanimiva je podrobnost, ki jo navaja ameriški časnika. Do bitke je prišlo zaradi tega, ker je nemška oklopna ladja napadla francosko čezmorsko ladjo »Formosa«, ki je v spremstvu »Ayaxa« potovala čez morje. Ko se je nemška oklopna križarka približala transportu, je »Ayax« poklical na pomoč dve drugi angleški ladjam iz spremstva, nakar so nemško oklopno napadli.

Ameriški časnika, ki se je razgovarjal s pomorskimi strokovnjaki, pravi, da vsi hvalijo angleški način borbe. Angleške ladje, čeprav manjše in slabše oborožene, so bile vedno v napadu in v premoči.

O boju samem je ameriški časnika izvedel da je bila v glavnem borba med angleško križarko »Exeter« in nemško vojno ladjo. Poškodbe, ki jih je dobila nemška križarka, so mnogo hujše od onih, ki jih je dobila angleška. »Admiral Graf Spee« ima tik nad vodno gladino veliko odprtino. Prav tako je zbito eno od dveh letal, ki jih je nemška križarka nosila s seboj. Končno je bil zadet tudi glavni stolp in vrtilni stolp pod njem, kjer so nameščeni 28 cm topovi, ki so vsi neuporabljivi.

Angleški časnika si ogleduje poškodovano križarko

London, 14. dec. AA. Reuter. Dopsnik lista »Evening Standard« je poslal iz Montevidea brzojavno poročilo, v katerem je naglasil, da je poveljniški most na nemški bojni ladjah »Admiral Graf v. Spee« porušen in da je ladja na štirih krajih hudo predrta. Dve luknji sta tik nad morskoro površino. Dopsnik pripominja, da je prišel z namenom, da se prepriča o točnosti teh vesti,

»Admiral Spee«

»Admiral Graf von Spee« je najnovejša sestrska ladja 10.000 tonskih oklopnih križark (»žepnih križark«), ki jih je Nemčija zgradila tri. Drugi dve sta »Admiral Scheer« in »Deutschland«. Nosilnost znaša 10.000 ton, brzina je 26 vozlov (pomorska milja ali vozal ima 1852 m), oborožena je s 6 topovi po 28 cm, 8 topovi po 15 cm, 8 protiletalskimi topovi po 8 cm in ima 8 torpednih cevi.

»Ayax«

Mala križarka »Ayax« je bila zgrajena leta 1936, ima nosilnost 7000 ton, vozi s hitrostjo 32 vozlov, oborožena je s 8 topovi po 15,2 cm, 4 protiletalskimi topovi po 10,2 cm, 4 topovi po 4,7 cm in ima 8 torpednih cevi.

»Achilles«

Mala križarka »Achilles« je bila zgrajena leta 1932, ima nosilnost 7030 ton, vozi s hitrostjo 32 vozlov, je oborožena z 8 topovi po 15,2 cm, 4 protiletalskimi topovi po 10,2 cm, 4 topovi po 4,7 cm ter ima 8 torpednih cevi.

»Exeter«

Mala križarka »Exeter« je starejše dobe in je bila zgrajena leta 1929. Njena nosilnost znaša 8900 ton, njena brzina pa 32 vozlov. Oborožena je s 6 topovi po 20,3 cm, 4 protiletalskimi topovi po 4,47 cm in ima še poleg tega 6 torpednih cevi.

do onega kraja v pristanišču, kjer je zasidrana nemška vojna ladja, ter da si je te luknje v ladjah ogledal iz daljave nekaj metrov. Po njegovem poročilu je istovetnost bojne ladje »Admiral Graf v. Spee« potrjena od strani urugvajske vlade in od strani nemškega poslanstva v Montevideo.

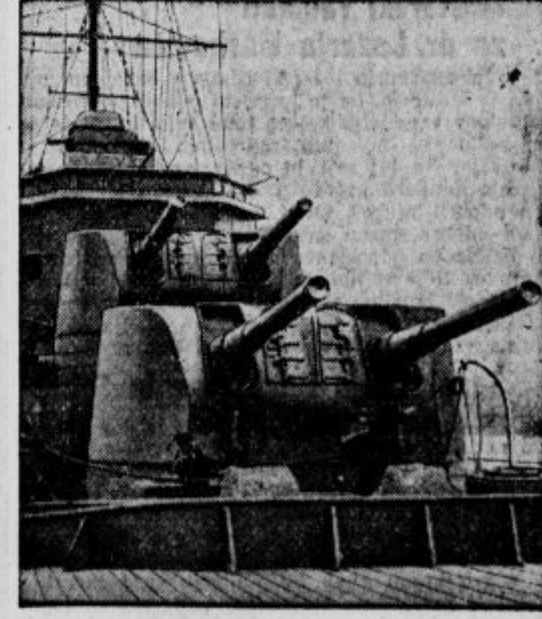
Ljudje so z obale opazovali bitko

London, 14. dec. Reuter: Topniški dvoboj med vojnimi ladjami je proti koncu spremljalo sprva kakih 100 oseb. Množica pa je naglo naraščala. O pomorski bitki so prenašale vse južnoameriške radijske postaje potek borbe, kakor da gre za kakšno bokarsko tekmo. Bitka je trajala cele štiri ure. Čeprav je nemška križarka hotela pobežati in je zato plula pod polno paro, sta jo angleški križarki večkrat zadeli s polnimi streli. Napori nemške križarke, da se izogne toči granat, so bili zaman.

Uradno poročilo angleške admiralitete

London, 14. dec. t. Reuter: Admiraliteta poroča: Oddelek angleškega vojnega brodovja, ki so mu pripadale male križarke »Exeter«, »Ayax« in »Achilles«, ki so vse oborožene s šestpalčnimi topovi (15,24 cm), je prišel v stik z nemško oklopno križarko »Admiral Graf von Spee«, ki je oborožena z 11 palčnimi topovi (28 cm). Angleškim ladjam je poveljeval kapetan vojne ladje Harwood. Razvil se je hud boj, ki je trajal od 6 zjutraj do 10 dopoldne. Križarka »Exeter« je bila poškodovana in je izgubila nekaj na svoji hitrosti, zaradi česar je bila prisiljena izločiti se iz zasledovanja

(Nadaljevanje na 2. strani)

Topovi angleške male križarke »Achilles«

Zagrebska vremenska napoved: Toplo in oblačno.

Zemunska vremenska napoved: Topleje in po večini oblačno vreme z nekaj dežja na zahodni polovici države.

Politični zapiski

Sporazum in demokracija

V listu »Napred« piše g. dr. Mihajlo III o sporazumu in demokraciji ter naglašja, da je pod demokracijo bilo mnogo poskusov rešiti hrvatsko vprašanje, ki pa se niso posrečili. Zoper želje demokracije ljudi pa je bil dosežen sporazum s Hrvati poprej, preden je bila znova postavljena demokracija. Zda pa se je za vsako ceno treba izogniti nevarnosti, ki se ji poprej nismo znali izogniti. Skušnja je najboljša učiteljica. Ta pa je pokazala, da v naši državi ne more biti demokracija brez sporazuma. Kakor je demokracija propadla brez sporazuma, tako bi tudi sporazum propadel brez demokracije. Notranja ureditev je še le započeta, mora pa biti izvedena do konca ter sloni na načelih federalizma. Če pa je mogoča demokracija brez federalizma, ni mogoče federalizem brez demokracije. Ker demokracija ni prišla pred sporazumom, naj pride vsaj po sporazumu, ker le demokracija ga bo mogla izvesti v življenje.

»Državni svet prekoračil svoj delokrog«

Tako trdi zagrebški »Obzore«, ki piše: »Bilo je nekaj slučajev, ko je državni svet reševal zadeve, ki zanje ni več merodajen, ker spadajo zda pod kompetenco upravnega sodišča v Zagrebu. Ob tej priliki so bile poslani pritožbe upravnemu sodišču v Zagrebu, ki naj razveljavi odločbe državnega sveta. V konkretnem slučaju gre za važen delokrog iz resora ministrstva za gozdarstvo in rudnike, ki je z uredbo že prenesen na banovino Hrvatsko. Zlasti je važno, da se končno ugotovi delokrog banovine Hrvatske oziroma upravnega sodišča v Zagrebu v vprašanju izkoriščanja rudnikov na področju banovine Hrvatske, kakor tudi vprašanje, ali morejo družbe, katere imajo svoje rudnike na področju banovine Hrvatske, imeti svoje sedeže zunaj področja banovine Hrvatske. To vprašanje je bistvene važnosti, ker se je prav zadnje čase dogajalo, da je nekaj družb svoje sedeže preneslo s področja banovine Hrvatske v Belgrad.«

Sremski radikali Aci Stanojeviću

Pretekli teden so se zbrali v Rumi radikali vseh struj ter so sestavili sporazumski odbor za enotno organizacijo vseh radikalov. Ta odbor je poslal Aci Stanojeviću pismo, ki se glasi: »Radikali iz Rume na svojem ustanovnem zboru 10. t. m., kjer so bile zastopane vse skupine radikalov ter so se pomirile, vam kot šefu stranke pošiljajo pozdrave, želeče, da bi naš vzgled posnemali vsi radikali po vsej državi ter tudi v samem vodstvu stranke, ter tolačimo razpoloženje radikalov množič z ozirom na notranjo ureditev države in izjavljamo željo, naj se ustanovi tudi srbska enota poleg doslej ustanovljene hrvatske ter prihodnje slovenske.« Odbor je sklenil tudi, da ne pošlje na Markovičev zborovanje v Belgrad 17. t. m. nobene zastopnika. Kdor se bo udeležil tega sestanka, se bo udeležil le v svojem imenu.

Razmere na belgrajski univerzi

Senat belgrajske univerze je 12. t. m. zvečer dal to le sporočilo dijaštvu, ki pojasnjuje razmere na tamkajšnji univerzi: »Z odlokom senata 30. novembra t. l., ki ga je izdal ob neljubih dogodkih na univerzi dne 29. in 30. novembra t. l., so bile odložene vse dijaške in javne prireditve na univerzi za mesec dni, zato tudi splošni dijaški shod, ki je bil sklican za 3. december. Med tem pa je akcijski odbor študentskih društev v nasprotju s to odločbo naznanil, da bo ta dijaški shod dne 14. t. m. ob pol devetih dopoldne v fizikalni dvorani novega univerzitetnega poslopja. Univerzitetni senat s tem sporoča vsem dijakom, da odlok o odlaganju shodov in prireditve ostaja v veljavi ter da splošni dijaški shod, ki je napovedan za 14. t. m. od univerzitetnih oblasti ni odobren. Senat jih opozarja na posledice, ki so določene pod disciplinski uredbi. Shod, ki bi ga imeli, bi pomenil kršitev odloka najvišje univerzitetne oblasti ter bi imel prav gotovo težke posledice za eklatantne, dijaške in za šolo. Senat apelira na dobro voljo in zdravi emisel dijakov, naj tega shoda ne imajo, marveč da tudi zda pokažejo popolno spoštovanje univerzitetnim oblastem.« — Kakor je znano, so komunistični študentje začeli rovariti, da bi povzročili štrajk vseh dijakov.

Študentje razbili demokratski shod

Poročali smo že, da so imeli Davidovičevi demokratski svoj shod v Belgradu, da pa so dijaki s vpitjem motili govor dr. Dukanca. Zda hrvatski listi poročajo o tem shodu takole: »Ko je začel govoriti drugi govornik dr. Savko Dukanec, je skupina levičarskih dijakov začela delati medklice in motiti sestanek. Dijaki so zahtevali pojasnilo, kakšno stališče zavzema demokratska stranka do nedavnih dogodkov na belgrajski univerzi. Ker je bilo vpitje vedno hujše in ko so začeli padati klici, ki nimajo nobene zveze z demokratsko stranko, je moral shod biti naglo zaključen.«

Mostarski radikali za dr. Lazarja Markovića

»Jugoslavenški list«, ki izhaja v Sarajevu, poroča iz Mostarja, da je krajevni odbor mostarskih radikalov v nedeljo zvečer imel sejo, ki se je udeležilo več uglednih radikalnih voditeljev iz Mostarja. Na tej seji je odbor izrekel svoje zaupanje ministru pravde g. dr. Lazarju Markoviću ter odobril njegov vstop v današnjo vladu. Vsi člani odbora, razen enega, so odobrili sklep, naj se pošlje en odposlanec na konferenco radikalne stranke, ki jo te dni sklicuje g. dr. Marković. Ta naj izreče popolno zaupanje g. dr. Markoviću ter istočasno zahteva, da se započne akcija, ki bi zbrala vse radikale v državi pod eno zastavo.

Sodelovanje Bunjevcev in Srbov

Na zborovanju JRZ v Somboru je govoril senator dr. Kosta Popović, ki je v svojem govoru zlasti omenjal Bunjevce ter dejal: »Srbi in Bunjevci na našem severu žive zaledja žive v največji slogi in bratski ljubezni, zavedajoč se svoje narodne pripadnosti in nalog. Prav to preskušeno in iskreno sodelovanje je mnogo pripomoglo, da se je v teh krajih kljub tujemu pritisku trdovratno obdržala preskušena slovanstva, bolje rečeno jugoslovanska narodna zavest, ki je izvir vseh misli in čustev tukajšnjih Srbov in Bunjevcev. Vsi tisti, ki poskušajo razdreti to idilično harmonijo dveh bratskih narodov ter njihovo sodelovanje motiti z raznimi krilatimi in brezvestno agitacijo in njihovo sodelovanje razdvajati, greše ne le zoper splošne državne koristi, temveč tudi zoper narodne interese samih Bunjevcev in Srbov.«

Demokracija ni anarhija

Vlada bo nastopila zoper temne elemente, ki zlorabljajo svobodo

Belgrad, 14. dec. m. Politična javnost se je danes predvsem pečala z raznimi pojavi zadnje časa, ko so nekateri razdiralci elementi začeli zlorabljati svobodo, ki jo vlada narodnega sporazuma vnaša v naše notranje politično življenje, v svoje temne namene. Ti pojavi postajajo vse pogostejši ter so se zato pričeli z njimi pečati tudi razni politični krogi iz posameznih strank, ki so sklenili, da bodo v tem pogledu čimprej napravili red, ker demokracija ni in ne sme nikdar pomeniti anarhije. Zato so politični krogi pripravljeni, da se je z vsemi temi vprašanji pečala vlada narodnega sporazuma na snojni seji. Dobro poučeni krogi izjavljajo, da bo notranji minister najodločneje nastopil proti takim pojavom in proti razdiralnim elementom, ki izkoriščajo sedanje razmere v svoje podlahe, državi in narodu škodljive namene. Isti krogi zatrjujejo, da vlada hoče vztrajati pri svojem namenu, da postavi politično življenje na zdravo demokratsko osnovo, toda istočasno se bo vlada najodločneje zavarovala na vseh straneh, da bi katere koli sovražne sile nje mogle zlorabljati ta njen namen. Izredne razmere v svetu in notranji razvoj izvrševanja narodnega sporazuma in popolne konsolidacije posebno zahtevajo, da se zavrne vsa ta škodljiva propaganda in vsako razdiralno delo, ki bi kakor koli moglo

slabiti našo popolno nevtralnost in krepko voljo za obrambo interesov državne celote.

V političnem pogledu je bila danes spet važna seja političnega odbora ministrov, ki je nadaljevala razpravo o načrtu za novi volivni zakon. Seja se je pričela ob 10 in je trajala do pol 1 v sejni dvorani ministrskega sveta. Navzočni so bili podpredsednik vlade dr. Maček, gradbeni minister dr. Krek, pravosodni minister dr. Lazar Marković, socialni minister dr. Budisavljević, minister pri predsedstvu vlade dr. Konstantinović in minister brez listnice dr. Smoljan. Po seji tega odbora so ministri izjavili, da so nadaljevali razpravo o volivnem zakonu. Kolikor smo lahko zvedeli, so se člani omenjenega odbora doslej zedinili, da bodo volitve tajne, da bodo volili s kroglicami in da ima volivno pravico vsak 21-leten državljan, razen če je zaradi posebnih okoliščin izključen od aktivne volivne pravice, nadalje, da se bo država razdelila v več volivnih okrožij (število teh okrožij še ni določeno), zatem, da ima vrhovno vodstvo volitev v rokah državnih odbor, ki bo sestavljen iz predsednikov najvišjih sodišč. Volitve bodo po okrožnih kandidatnih listah, ki bodo morale imeti v vsakem okraju vsaj po enega kandidata. Vsa ta določila je odbor že sprejel.

Vlada pri patriarhu Gavrilu

Pomembni govori med kosilom pri pravoslavnem patriarhu

Belgrad, 14. dec. m. Po seji odbora za vse zakone so se vsi navzoči ministri kakor tudi drugi člani vlade odpeljali v patriarhijo, kjer je patriarh dr. Gavril Dožić priredil ob zaključku zasedanja arhierejskega sabora slavnostno kosilo. Poleg članov arhierejskega sabora so bili navzoči tudi člani kr. vlade s predsednikom Cvetkovičem in podpredsednikom dr. Mačkom na čelu.

Zbrane goste je pri kosilu pozdravil patriarh Gavril. Zahvalil se je vladi za to, da je sprejela obveznost države nasproti srbski pravoslavni Cerkvi in je poskušala vse potrebno za eksistenco te Cerkve in za popolno pokritje njenih gmotnih potreb.

V imenu vlade je govoril predsednik vlade Cvetković. V svojem govoru je podčrtal, da mu je posebno draga ugotovitev, da je to posebno pozornost in naklonjenost nasproti srbski pravoslavni Cerkvi pokazala vprav vlada narodnega sporazuma. Predsednik vlade je potem poudarjal, da so vprav člani vlade katoliki popolnoma razumeli upravičenost zahtev pravoslavne srbske Cerkve in so jih s celim srcem podpirali. Vlada narodnega sporazuma hoče voditi politiko popolnega miru in ureditve vseh notranjih razmer po načelih popolne enakopravnosti bratskih jugoslovanskih narodov in po načelu največje pravičnosti in strpnosti nasproti vsem veram v državi. Zato smo prepričani, je poudaril predsednik vlade, da kadarkoli bi se pojavile pod to vlado potrebe kakor druge cerkve, posebno druge največje, to je katoliške Cerkve v Jugoslaviji, da bomo vsi pravoslavni z enakim bratskim razumevanjem vse storili, kar je potrebno, da stori država za razvoj katoliškega dela naroda.

Zatem je spregovoril nekoliko besedi niški pravoslavni škof Jovan. Omenil je, kako sta se prvi srečala katoliški škof in veliki rodoljub dr. Josip Juraj Strossmayer in srbski vladika Mihajlo in kako mi sedaj uživamo plodove evangelija bratske ljubezni in se pozdravljamo kot bratje in Kristusu in bratje iste krvi. Zato je treba posebno naglasiti veselje patriarhu srbske pravoslavne Cerkve in vseh arhierejev, da morejo pri tem kosilu pozdraviti predstavnik hrvatskega naroda dr. Mačka, ki je v javnem življenju uresničil željo velikega vladike dr. Strossmayerja.

Niškemu škofu Jovanu je takoj odgovoril podpredsednik vlade in voditelj Hrvatov dr. Maček ter je ob splošni pozornosti izrekel te-le pomembne besede: »Iz vsega srca se zahvaljujem gospodu arhierejem, Nj. Sv. patriarhu in arhierejskemu zboru za to pozornost in vam zagotavljam o svojem prepričanju, da je samo v bratski slogi naša rešitev. Jaz z Dostojevskim verujem v slovanstvo. Dostojevskij je rekel: »Zapadni narodi imajo morda več znanosti kakor mi Slovani, a mi smo od Boga obdarjeni z veliko intuicijo.« Danes je slika slovanstva v marsikakem oziru senčna in temna. Prepričan sem, da to ni za bodočnost slabo znamenje, ampak je le znak, da smo mi mlad narod, a bodočnost je v rokah mladosti. Poglejte, mi smo dvajset let prebili v sporu. Mi Hrvatje smo se dvajset let borili za našo narodno individualnost. Sedaj smo se Srbi in Hrvati sporazumeli. Verujem, da bomo uredili razmere tako, da bodo tako Srbi, Hrvatje, Slovenci in Bolgari našli popolno zadovoljitev vseh svojih težej in popolne obrambe vseh svojih eksistenčnih pogojev v slovanški ideji na našem jugu po najpopolnejšem narodnem sporazumu med nami vsemi. Še to naj povem: Sedaj, ko smo Hrvati dobili osnovno bitko za priznanje naše narodne individualnosti, ni nič več na poti, da tudi mi z vsemi močmi zagazimo v delo in izdelavo najlepšega jugoslovanstva.

Po govoru dr. Mačka, ki so ga navzoči sprejeli z velikim odobravanjem, je kosilo poteklo v najlepšem razpoloženju. Po kosilu je predsednik vlade Cvetković zbranim časnikiarjem na več postavljenih vprašanj izjavil glede skupnega kosila članov vlade in članov arhierejskega sabora:

»To je bil prijateljski sestanek članov vlade in članov srbske pravoslavne Cerkve, s katero želi vlada polno sodelovanje na poti izvrševanja svojega poslanstva svoje naloge za ureditev notranjih razmer in popolne konsolidacije države. Vlada računa na tako sodelovanje vseh veroizpovedi v naši državi.«

Z besedami predsednika vlade se je strinjal tudi podpredsednik dr. Maček, ki je časnikiarjem izjavil:

»Predsednik vlade g. Cvetković vam je govoril za nas vse.«

Arhierejski sabor je imel v sedanjem zasedanju 15 sej ter je rešil vsa tekoča vprašanja v zvezi s srbsko pravoslavno Cerkvijo. Sprejel je tudi uredbo o podelitvi odškodnine srbski pravoslavni Cerkvi, ki bo objavljena v »Službenih novinah«.

Največji notranji sovražnik Nizozemske so vohuni

Haag, 14. decembra.

Vohunska afera, ki so jo pred nekaj dnevi odkrili, je celo Holandsko spravila pokoncu. Izkazalo se je, da vodilna vohuna nista bila le visoka uradnika v ministstvu, ampak da sta bila v službi Nemčije kot plačana agenta. Sicer so nizozemski narodni socialisti zagotavljali, da naboje priključitve k Nemčiji, ampak da bo hojo le reformirati državo. Toda kdo jim danes veruje!

Narodnosocialistična stranka na Nizozemskem je sicer majhna in šteje le štiri poslance med stoiti. V zadnjem času se je delala zelo patriotično. Slučaj je hotel, da so narodni socialisti vložili interpelacijo na vojnega ministra, zakaj člani armade ne smejo pripadati narodno-socialistični stranki — ravno v trenutku, ko je vohunska afera prišla na dan. Vojni minister seveda ni bil v zadregi z odgovorom.

Vodilna vohuna v prilogi Nemčije sta bila Höven in pa Buve. Oba sta zaprta, kakor tudi žena Hövena. Oblasti se zaenkrat branijo dati podatke, ki jih je dognala preiskava. Höven je bil visok uradnik v ministstvu za socialno skrbstvo in se je v letoletju v Nemčiji udeležil sestanka organizacije »Kraft durch Freude«. Ob tej priliki je tudi govoril in poveljeval narodni socializem. Zdi se, da je bil Höven glavni vohun v prid Nemčije in da mu je Buve, ki je bil v ministstvu za narodno gospodarstvo, le pomagal. Buve je lahko dobil zelo točen položaj holandskih trgovskih ladij. Prav tako mu je Buve preskrbel tudi natančen načrt novih kanalskih zgradb, ki sestavljajo drugo nizozemsko obrambno črto. Zadeva je torej zelo resna in tudi rezerviranost uradnih krogov je razumljiva.

Nizozemska je tako prisiljena, da se mora bojevati na dveh frontah, na notranji in na zunanji. Zunanja fronta je zaenkrat gospodarska. Poostrena blokada je prav občutno prizadela Holandijo. Nemčija je hotela pripraviti Nizozemsko do tega, da bi direktno nastopila proti blokadi in s tem proti zaveznikom. Res je, da morajo holandski parniki dolgo čakati v angleških pristaniščih in da celo parniki, ki imajo posebna priporočila od vlade, niso izjema. Toda tudi Nemčija stiska Holandece. Nizozemci na primer kupujejo mnogo lesa v Nemčiji, ki ga potem prevažajo s svojimi ladjami. Toda ti parniki morajo čakati po cele tedne v Kielu, v Pillau, v Swinemünde, medtem ko nemški parniki lepo plujejo v ustje Emsa do pristanišča Delfziel, kjer jih angleška

Ban dr. Natlačen v Belgradu

Belgrad, 14. decembra. m. Danes je ban dr. Marko Natlačen posređoval v zadevah slovenske banovine v več ministrih. Med drugim je bil sprejet v daljšo konferenco pri notranjem ministru Mihajloviću in socialnem ministru dr. Budisavljeviću, s katerim je predvsem razpravljalo o vprašanju spremembe uredbe o minimalnih mezdah. Nadalje je bil sprejet pri kemističnem ministru dr. Čubriloviću in ministru za gozdarstvo in rudnike dr. Kulenoviću. Snoti je bil sprejet pri knezu namestniku Pavlu.

O omejitvi

avtomobilskega prometa

Belgrad, 14. decembra. m. Avtomobilski klub kraljevine Jugoslavije je imel včeraj plenarno sejo Centralnega odbora v Belgradu, na katero so bili pozvani zastopniki sekcij iz vse države. Na seji je centralni odbor avtomobilskih klubov razpravljalo o omejitvi avtomobilskega prometa. V svoji resoluciji centralna uprava avtomobilskega kluba smatra, da je treba utoriti vse, da se za vsak avto, bodisi potniški ali tovorni, kakor tudi za motorna kolesa preskrbi dnevno vsaj najmanjša potrebna količina pogonskega materiala.

Belgrajske novice

Belgrad, 14. decembra. m. Za pristava 8. skup. v Laskem je imenovan dr. Viljem Lipaj, doslej pripravnik pri okrožnem sodišču v Mariboru.

Belgrad, 14. dec. m. V Belgradu je bil danes z vsemi častmi pokopan konjeniški brigadni general v pok. Nikolaj Colović.

Belgrad, 14. dec. m. Za danes popoldne napovedana seja ministrskega sveta je bilo odgođena, ker so bili nekateri člani kraljevske vlade zadržani.

Belgrad, 14. dec. m. Zaradi jutrišnjega občnega zbora Glavne zadrzne zveze kraljevine Jugoslavije je bil nočoj sestanek predstavnikov vseh združenih zvez, na katerem so se razpravljala vsa vprašanja, ki se bodo obravnavala na jutrišnjem občnem zboru. Za občni zbor je bila izdelana in pripravljena tudi resolucija. Konferenco je vodil predsednik Glavne zadrzne zveze in predsednik senata g. dr. Korošec.

Belgrad, 14. dec. m. V Belgradu se mudita tržiški župan in podžupan Ivan Majeriš in Kristijan Pravst. Zaradi tlakovanja in regulacije državne ceste skozi Tržič sta bila popoldne sprejeta pri gradbenem ministru dr. Kreku, ki je obema zagotovil vso podporo.

Belgrad, 14. dec. m. Gradb. minister dr. Miha Krek je odobril idejno skico generalnega načrta za mesto Belgrad in uredbo za njegovo izvrševanje.

vojna mornarica ne more doseči. S tem postopkom Nemci dajo zaslužku svojim ladjam, medtem ko stoji nizozemske ladje po cele tedne v njihovih pristaniščih.

Razumljivo je torej, da se Nizozemska zelo oborožuje in pripravlja za vsak slučaj. Njeno oboroževanje je tako obširno, da jo stane dnevno 1,700.000 goldinarjev, kar je gotovo velikanska številka za deželo z 8 in pol milijona prebivalci. K temu je pa treba prišteti še stroške za oboroževanje kolonij. Nizozemci z vso naglico pomnožujejo vojno mornarico vzhodne Indije, kakor tudi značno obrambo svojih kolonij. Kolonije so sedaj sploh velika skrb Holandije. Sicer se Nizozemci dobro zavedajo, da je nedotakljivost njihovih kolonij v glavnem odvisna od zmage angleškega orožja. Singapur ne varuje le angleških kolonij, ampak prav tako nizozemske. Nizozemsko ameriško posest pa čuva Amerika, ki ne bi nikdar dovolila, da bi se v bližino Panamskega prekopa vgnezdila kaka velesila. Vendar pa to stanje samo na sebi še ne pomirja Holandije, ki bi hotela še učinkovitejšo zavarovati svojo čezmorsko posest. Zaradi tega se Holandija mrzlično oborožuje, istočasno pa skuša ostati v dobrih odnosih na vse strani. Vlada je izjavila, da imajo oborožene trgovske ladje dostop v njena pristanišča, istočasno pa sama izjavlja, da svojih trgovskih ladij ne bo oborožila. To njeno zadržanje je previdno, a tudi pogumno in edin način, da se zaenkrat še drži izven evropskega krvavega spora. Van der H.

Pomorska bitka

(Nadaljevanje s 1. strani)

nasprotno ladje. Mali križarki »Ayax« in »Achilles« pa sta nemško križarko še naprej preganjali. Nemška oklopna križarka je bila večkrat zadeta ter je poskusala najti zavetja. Končno se ji je to tudi posrečilo in se je zatekla v ustje reke La Plata, kjer se je zadržala v urugvajski luki Montevideo.

Drugo uradno poročilo admiralitete pravi:

Admiraliteta ni dobila nobenih sporočil, da bi bil kdo na angleških vojnih enotah, ki so se udeležile bitke proti nemški oklopni križarki »Admiral Graf Spee« mrtev ali ranjen. Ako pa je bil kdo prizadet, bo to takoj objavljeno. Križarka »Exeter« je dobila le manjše poškodbe. Nemško oklopno križarko pričakujejo ob izhodu iz luke v ustju La Plata skupina angleških vojnih enot, ki so se ji pridružile še nekatere druge angleške vojne ladje. Treba je vzeti v obzir, da je angleška admiraliteta vporabila velike pomorske sile samo za to, da so na morjih zasledovale nemške oklopne križarke po južnem in severnem Atlantiku. Admiraliteta bo objavila vse nadaljne podrobnosti o tej bitki.

Polslužbena nemška razlaga

Berlin, 14. dec. t. Polslužbeno glasilo nemške vlade »Der Deutsche Dienst« piše, da se je včerajšnja bitka med tremi angleškimi križarkami in nemško oklopno križarko »Admiral Graf von Spee« končala z nemsko zmago. »Ayax« je pred nemško vojno ladjo zbežala, medtem ko je bila križarka »Exeter« od nemških topov razcefrana na drobne kosce. Zmago je odnesla nemška vojna ladja, ki je proti večeru zaplula v ustje reke La Plata, kjer se je usidrala v pristanišče Montevideo. Nemško ladjo je zadelo samo šest granat in so njene poškodbe lahke. Na krovu je vozila seboj kapitana in šest mornarjev od neke potopljene angleške trgovske ladje.

Na Madžarskem napovedujejo nove razvoje na Balkanu

Budimpešta, 14. dec. b. Na Madžarskem vlada mnenje, da bodo politične posledice zaradi stališča Zveze narodov, ki je izključila Sovjetsko Rusijo, zelo resne. »Pester Lloyd«, ki je blizu zunanemu ministstvu, trdi, da zadnji dogodki mečejo popolnoma novo luč ne le na položaj v vsej Evropi, temveč posebej še na položaj v jugovzhodni Evropi. Pričakujejo tudi ožjega sodelovanja med Sovjetsko Rusijo in Nemčijo. Vendar pa vlada splošno prepričanje, da na sime ne bo prišlo do večjih vojnih operacij.

Balkanska zveza, to je Turčija, Grčija, Jugoslavija in Romunija s ozirom na nove dogodke brčkane ne bo držala križem rok. Še v zimskih mesecih, verjetno v februarju, bo sklicana konferenca Balkanske zveze, na kateri bodo proučili položaj na Balkanu ter odnose do Bolgarije in Madžarske. Po najnovejših poročilih iz Sofije se vidi, da turški vpliv tam vedno bolj pada in da raste vpliv Italije.

Zbližanje med Madžarsko in Jugoslavijo prav tako naglo napreduje, čeprav ne gre v tistem tempu, kot se je prvotno pričakovalo. Zastopniki madžarske narodne banke in zastopniki madžarskega trgovskega ministristva potujejo v Belgrad, da pripravijo vse potrebno za trgovinska pogajanja, ki se bodo pričela konec januarja.

Milijonska armada v Turčiji - proti Sovjetom

Moskva, 14. dec. b. Radio Moskva je objavil snoti senzacionalno novico, da angleško-francosko-turški pakt vsebuje tajno določbo, ki določa organiziranje posebne armade v Turčiji, ki bo napadena proti Sovjetski Rusiji. Armada bi bila pod poveljstvom francoskega maršala Weyganda. Sestavljena bo iz 400.000 francoskih vojakov, 80.000 angleških in 500.000 turških vojakov.

Nasprotujoča si poročila o Finski

Sovjeti govorijo o »presekanju Finske« na dvoje, Finci o vdoru finskih čet na sovjetsko ozemlje

Francozi upajo na uspeh finske obrambe

Pariz, 14. dec. b. Francoski vojni krogi zelo ugodno presojajo možnost uspešne obrambe Finske. Mannerheimova linija, ki je bolj podobna Siegfriedovi kot Maginotovi črti, bi lahko vzdržala tudi najhujše sovjetske napade, če bo finsko vojno vodstvo pravilno razdelilo svoje čete po tej obrambni črti.

Finska poročila

Helsinki, 14. dec. t. Radio Roma. Finsko poročilo pravi, da so finske čete na odseku nad Ladoškim jezerom prešle v ofenzivo, pregnale sovražnika čez mejo in prestopile že na sovjetsko ozemlje. Finske čete napredujejo proti murmanskemu železniku. Pri porazu sovražnika so finske čete ujele veliko število sovražnikov, zaplenile štiri težke topove, več tankov, veliko število strojne in drugega vojnega materiala.

Finsko uradno poročilo zanika poročilo sovjetskega generalnega štaba o napredovanju sovjetskih čet proti Botniškemu zalivu.

Helsinki, 14. dec. b. »United Press« poroča, da so finski vojniki sredi prvih prekorajših sovjetsko mejo v Kareliji, kjer se sedaj vodijo hude borbe. Duh Fincev je še vedno krepak ter se vojaštvo bori z največjimi napori in požrtvovalnostjo. Stalno se pošiljajo nove okrepitve v prvo bojno vrsto. Finci so zavzeli nove položaje ter hočejo zadržati Sovjete na črti pri Nurmesu.

Rdeča poročila

Moskva, 14. dec. AA. Stefani: Vrhovno poveljništvo ljeningrajskega vojnega okrožja sporoča, da so sovjetske čete 13. decembra napredovale 105 kilometrov od meje. Čete, ki napredujejo iz Petrozavodska, so zasedle Uleaborg in postajo Kitela na železniški progi Bitkaranta—Serdobol.

Moskva, 14. dec. AA. Havas. Sovjetski komentator k vojnim operacijam trdi, da se je nekemu sovjetskemu oddelku, ki je začel prodirati od Ukte, posrečilo prodreti 105 km v notranjost Finske in pravi: Samo včeraj je ta oddelek napredoval 13 kilometrov. Ta oddelek je prispel že v bližino luke Uleaborg. Finska je na ta način presekana na najozkejšem delu. Švedska in Norveška sta s tem odsekani od južnega dela Finske, tako da je sedaj onemogočeno pošiljanje življenjskih potrebščin in municije v te kraje. Sovjetske podmornice bodo ustavile vsako plovbo v Botniškem zalivu, dokler ne bo zaleđen. Napredovanje sovjetskih čet je zelo težko v planinskih krajih ter ob vzhodni obali Ladoškega jezera. Sovjetske čete so zavzele Kitel ter se približujejo utrjeni črti, ki brani pristop k mestu Sortamali in jezeru Janisvari. To je točka, na kateri bi sovjetske čete lahko prebile Mannerheimovo črto. Na severu so sovjetske čete zašle med jezera ter nimajo namena razviti tu posebne aktivnosti. Zdi se pa, da so ti kraji zadnje oporišče braniteljev Finske.

Moskva, 14. dec. b. Jutranje uradno vojno poročilo pravi, da je rdeča vojska prodrla 100 km globoko v Finsko, in sicer na srednjem delu bojišča, ter skuša doseči obalo Botniškega zaliva in presekati Finsko v dva dela. Tu je Finska široka 200 km in so Sovjeti na pol poti.

Po zahodnih bojiščih

Na morju

Angleški rušilec potopljen

London, 14. decembra. AA. Reuter. Britanski rušilec »Duchess« je trčil z neko drugo britansko ladjo in se potopil. Od 147 moštvo posadke, ki so bili na rušilcu, se je rešil le en članik in 22 mornarjev. Druga britanska ladja ni poškodovana.

Angleška podmornica torpedirala nemško križarko in podmornico

London, 14. dec. t. Reuter. Admiraliteta javlja, da je tista angleška podmornica, ki je zasledovala nemški parnik »Bremen«, potopila eno nemško podmornico in torpedirala eno nemško križarko. (Glej poročilo ministrskega predsednika Chamberlaina o tem dogodku. Op. ured.)

Potopljene ladje

Oslo, 14. decembra. AA. Reuter. Na osnovi trdnih poročil se sedaj izve, da je bilo sedem članov posadke potopljene ladje »Detford« rešenih. Štiri rešenih moštvo posadke je sprejela tovorna ladja »Frieda«. Posadka »Friede« je videla podmornico, ki je potopila ladjo »Detford«. Oba norveška pilota, ki sta se nahajala na potopljeni ladji, sta utonila. Stockholm, 14. decembra. AA. Reuter. Včeraj je v kanalu Falsterbo švedska petrolejska ladja »Albol« zadela ob mino in se potopila. Več članov posadke je bilo ranjenih. Švedske ladje čistijo kanal min. Kanal je začelno za promet zaprt.

London, 14. decembra. AA. Reuter. Včerajšnja tajna seja spodnjega doma je trajala 7 ur in 33 minut. Seja se je končala ob 23.30.

Stockholm, 14. decembra. AA. Skupina mornarjev, ki pripada neki švedski vojni ladji, je pokušala dvigniti na palubo težak predmet, ki je plaval na morski površini. Predmet je naenkrat eksplodiral ter so bili štirje mornarji ubiti, 13 pa ranjenih, med njimi več težko. Materijalne škodice ni bilo.

London, 14. decembra. t. Reuter. Admiraliteta javlja, da je vlačilec vojne mornarice »William Hawlett« zadel na mino in se potopil. Od posadke je bil rešen samo en mornar.

V zraku

Angleška obrežna obramba

London, 14. decembra. AA. Reuter. Angleške letalske sile so formirale patrole bombnikov, da zavarujejo 120 milj širok pas ob obali in onemogočijo nemškim letalom polaganje mine. Angleške patrole skušajo poiskati tudi oporišča nemških letal ob nemških obali. Navzlic protiletalskemu topništvu so te patrole letale v noči med torkom in sredo nad otoki Silt Borkum in Norderney. Angleška patrolna letala so v stanju spustiti se v borbo s kakšnimikoli nemškimi lovskimi letali, ker imajo posebne strojnece. Naloga teh patrol je v tem, da preprečijo nemškim letalom zapustiti njihova oporišča in polaganje mine. Angleški letalci se niso bali spustiti se v borbo z nemškimi letali znamke Messerschmitt, ki so dokazali, da so slabši od angleških letal.

London, 14. decembra. AA. Havas. Letalsko ministrstvo sporoča, da sta dve letali obalne obrambe erečali včeraj nad Severnim morjem dve nemški vodni letali znamke »Dornier«. V toku borbe sta bili nemški letali poškodovani, toda posrečilo se jima je izgniti v oblakih. Angleška letala so včeraj zadela tudi dve nemški torpedovki.

London, 14. decembra. b. Angleška vlada je v Ameriki naročila nadaljnjih 200 bombnikov najnovejšega tipa, ki imajo veliko brzino.

Newyork, 14. decembra. AA. Reuter. Na mednarodnem mestu se izve, da je francosko letalsko

ministvo naročilo v Zedinjenih državah 270 dvomotornih bombnikov. Vodijo se pogajanja za nova naročila.

Na suhem

Pariz, 14. decembra. AA. Havas. Snotje poročilo vrhovnega poveljništva se glasi: V nizu akcij, ki so bile izvršene v toku včerajšnjega dne zapadno od Saare, je sovražnik zasedel nek naš manjši položaj, ter ujel ob tej priliki 10 vojakov. Naše čete so položaj nato ponovno zasedle. V glavnem je vladalo zatijanje na vsem bojišču.

Berlin, 14. decembra. AA. DNB. Vrhovno poveljstvo poroča:

Razen neznatnega artilerijskega ognja na bojišču med Mozelo in Renom je prišlo do živahnih nastopov nasakovalnih oddelkov. Na nekaterih krajih so Nemci ujeli nekaj francoskih vojakov. V zadnjih dneh so nemške pomorske sile izvedle operacije v severnem delu Severnega morja. Nazaj grede se je na neki nemški ladji križarki pripečila eksplozija. Škoda je neznatna in se je ladja vrnila v svoje pristanišče.

Sovjetija izgnana iz ZN

Soglasni sklep v Ženevi — 36 držav za, 4 države niso glasovale

Ženeva, 14. decembra. c. Skupščina Zveze narodov je imela danes popoldne zopet sejo in se je nadaljevala razprava o resoluciji odbora trinajstorič, ki je bila izdelana enoči in v kateri ta odbor predlaga, da se naj Sovjetska Rusija obsodi in ugotovi, da so se Sovjeti z napadom na Finsko sami izključili iz Zveze narodov.

Potem, ko je govorilo še več članov skupščine, je bilo glasovanje o resoluciji odbora. Resolucija je bila sprejeta soglasno in sicer je glasovalo za njo 81 članic Zveze narodov, nobena članica pa ni glasovala proti. Pač pa se je vzdrlžalo glasovanje 9 držav in sicer tri skandinavske države, tri baltske države, Bolgarija, Kitajska in Švica.

Vsi navzoči so ta izid glasovanja sprejeli z velikim odobravanjem, finski zastopnik Holeti pa

se je zahvalil Zvezi narodov za tak izid glasovanja.

Nato je predsednik izjavil, da je treba izvoliti dva stalna člana v svet Zveze narodov. Bili sta izvoljeni Kitajska in Egipt. Nato je bilo zasedanje skupščine zaključeno in prihodnja seja odložena v neine dne.

Svet narodov, ki je moral izvesti sklepe odbora trinajstorič po soglasnem glasovanju v skupščini Zveze narodov, je imel svojo sejo takoj nato ob 17 in so posveti trajali eno uro.

Po seji je bilo objavljeno, da je svet Zveze narodov v celoti izvedel predloge resolucije odbora trinajstorič in ugotovil, da je Sovjetska Rusija s svojim dejanjem nehala biti članica Zveze narodov. Ta sklep je bil sprejet soglasno, vzdrlžale pa so se glasovanja Grčija, Jugoslavija, Finska in Kitajska.

Chamberlain o Finski

»Prvenstveni cilj vojne je zmaga nad narodnosocialistično Nemčijo«

London, 14. dec. t. Reuter: Ministrski predsednik Chamberlain je potem, ko je zborništvo sporočil izid pomorske bitke pri Punta del Este, govoril tudi o vojni na Finskem. Med drugim je dejal:

»Finski narod se izredno hrabro bori proti premočnemu nasprotniku. Pokazal je, da je njegova armada mnogo bolj udarna, kakor vojska velike sosedice. Vse je pri Fincih boljše, samo številčno podlegajo Sovjetom. Danes ni mogoče povedati v naprej, kakšen bo izid te neenake borbe, toda s političnega vidika so posledice že dozorele. Sovjetski napad na mali finski narod je z gnušom napelnil vse kulturne narode. Nemčija pa se je kljub temu postavila ob stran Sovjetske Rusije proti Finski, torej na stran napadalec, ki po mu hoteli še pomagati z izredno hudo propagando po skandinavskih državah, ki so hotele Finski nuditi vsaj svojo moralno oporo.«

Chamberlain je nato razložil, kako je prišlo do tega, da je Anglija prodala letala finski državi in da so bila letala sedaj odposlana. Anglija je letala prodala že pred letom dni in je sedaj vesela, da so prišla prav. Anglija bo tudi dovolila izvoz drugega orožja na Finsko. Tudi druge države so pošiljale finski orožje in bi rade še sedaj pošiljale, toda Nemčija, skozi katero ta material prevažajo, dela težave, tako da prihaja pomoč Finski bolj počasi.

Nato je Chamberlain govoril tudi o sestanku Sveta zveze narodov in o pritožbi Fincev.

V zaključnem delu svojega govora je Chamberlain dejal:

Vojna na Finskem je nemški propagandi spet nudila priložnost, da napada Anglijo zaradi njenih vojnih ciljev. Nemška propaganda bi rada pozornost obrnila proč od prvenstvenega vojnega cilja, ki smo ga nešteto krat objavili, da namreč hočemo premagati nar.-socialistično Nemčijo. Na ta cilj ne smemo nikoli pozabiti — je dejal Chamberlain — in tudi nikoli izgubiti izpred oči dejstvo, da je narodno socialistična Nemčija s svojim napadom na Poljsko dala Sovjetski Rusiji možnost, da je sedaj navalila na Finsko. Nemčija je danes edina med vsemi narodi, ki zagovarja sovjetski napad ter Sovjetski pomaga z besedami in z dejanji. Finski bomo pomagali po svojih močeh, toda ne pozabimo, poudarja, da je naš prvenstveni cilj, da porazimo nar.-socialistično Nemčijo, kajti s tem bomo dali svobodo in občutek varnosti vsem evropskim narodom. S tem bomo zelo zavrli v koreninah. Le tako bodo evropski narodi rešeni usode, ki jih sicer čaka vse.«

Na koncu se je Chamberlain zahvalil vsem delom imperija za sodelovanje v vojni in svoj govor zaključil s sledečimi besedami:

»Odgovornost onih, ki so zakrivil to gorje, ki je prišlo nad človeštvo, je strašna. Toda za nas takšen božanski pozdrav ni žalosten. Kvečjemu je za nas opomin, da se borimo za ide-

20 letnica naše univerze

Nj. Vel. kralj Peter II. je blagovolil prevzeti pokroviteljstvo nad proslavo dvajsetletnice obstoja univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani. Proslava bo v dneh 16. in 17. dec. 1939 po naslednjem sporedu:

I. V soboto, dne 16. decembra 1939, ob 20 v opernem gledališču: slavnostna predstava:

- a) državna himna (orkester);
- b) beseda gledališkega intendanta in akademika g. Otona Župančiča;
- c) predstava: »Gorenjski slavček« (Foerster).

II. V nedeljo, dne 17. decembra 1939:

v univerzitetni zbornici ob 10:

- a) državna himna (APZ);
- b) slavnostna seja (rektorjev pozdrav in nagovor);
- c) Adamič: Zdravica (APZ);
- d) slovesna promocija senatnega predsednika g. dr. Antona Korošca za častnega doktorja prava;
- e) Haydrih: Mladini (APZ).

(K slavnosti v univerzitetni zbornici bo vstop z Vegove ulice in le s posebnim vabilom.)

III. Istega dne ob 11 dopoldne v veliki uni-oniski dvorani Slavnostno zborovanje:

- a) državna himna (orkester glasbenih akademikov);
- b) rektorjeva uvodna beseda;
- c) pozdravi zastopnikov oblasti;
- d) ustanovitev slovenske univerze: predsednik senata g. dr. Anton Korošec;
- e) borba Slovencev za univerzo: univ. prof. in akademik g. dr. J. Polec;
- f) Adamič: Zdravica (APZ).

Za udeležbo pri slovesni seji in promociji so razposlana posebna vabila. Ker pride k tej seji na univerzi tudi zastopnik Nj. Vel. kralja, opozarjamo p. n. gg. povablence, da se prične slavnost točno ob 10 (brez akad. četrti).

Vhod v univerzitetno zbornico in dovoz za avtomobile bo v Vegovi ulici.

Dalje prosimo točnosti tudi p. t. posetnike slavnostnega zborovanja v Unionu.

Rektorat univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani.

Zastopstvo vlade na vseučiliški slavnosti v Ljubljani

Belgrad, 14. decembra. m. Na slavnosti 20. obletnice obstoja ljubljanske univerze in na promociji predsednika senata dr. Antona Korošca za častnega doktorja fakultete ljubljanske univerze bodo zastopali kraljevske vlado gradbeni minister dr. Miha Krek, prometni minister inž. Nikolaj Beslić, finančni minister dr. Juraj Šutej in minister pri predsedstvu vlade dr. Mhajlo Konstantinović. Dr. Krek bo obenem zastopal prosvetnega ministra dr. Maksimovića, dr. Šutej pa bo na slavnosti zastopal podpredsednika vlade dr. Vladka Mačka. Predsednik kraljevske vlade Dragiša Cvetkovića bo na slavnosti zastopal ban dravske banovine g. dr. Marko Natlačen.

Gradbeni minister dr. Krek bo prosvetnega ministra Maksimovića zastopal tudi na proslavi 100-letnice obstoja Muzejskega društva v Ljubljani.

ale in načela, ki so skozi 2000 let navdihovala človeštvo in ga dvigala proti Bogu.«

Nato so govorili še razni zastopniki strank, ki so dali vladi priznanje za njeno delo.

Lord Halifax

Istočasno kot Chamberlain v spodnji zbornici je govoril v domu lordov zunanji minister Halifax, ki je v svojem govoru dejal med ostalim:

»Vojne ne bomo dobili samo s pomočjo oboroževanja, ampak prej še z organizacijo človeške volje. Nemčija misli, da bo mogla to doseči z načini delovanja propagandnega ministra gospoda dr. Göbbelsa, ki polaga največjo važnost na »kanonade neresničnih poročil«. Angleški narod se mora privaditi misli, da je treba vojno dobiti v čim krajšem času. Tudi to je važno, da samega sebe vedno in vedno prepričuje, da je mir s pomočjo kompromisa nemogoč. Ako bi delali mir s sedanjo nemško narodno socialistično vlado s pomočjo kakšnega kompromisa, bi svoje lastne otroke obsodili nato, da bi tudi oni živeli v neprestanem strahu pred grožnjami, ki so kot temne senčegale na naše življenje.«

Tajna seja angleškega parlamenta je trajala 7 in pol ure

London, 14. dec. AA. Havas. Tajna seja se je končala ob 23.30 ter je trajala do krajne, po poslovniku dopustne mere. Skupno je trajala seja 7 ur in 33 minut. V zvezi s sejo je bilo izdano poročilo, da je predsednik vlade poročal o organizaciji preskrbe in nadaljevanju vojne, o čemer se je vodila tudi debata. Vsaka iluzija o poteku seje je, kakor je znano, prepovedana.

Spet železniška nesreča v Nemčiji

Berlin, 14. dec. b. Blizu Haagena na Westfalskem sta trčila zopet dva vlaka. 17 oseb je bilo mrtvih, 14 hudo ranjenih in 40 lažje ranjenih. To je v kratkem razdobju že tretja večja železniška nesreča v Nemčiji.

700 oseb je utonilo pri nesreči sovjetskega parnika

Tokio, 14. dec. b. Japonski tisk obširno poroča o izgubi velike sovjetske potniške ladje »Ludigorsk«, pri kateri prišli je izgubilo življenje 700 oseb. Sovjetska ladja je v najhujšem viharju zadela ob skalo blizu mesta Waganal. Nekatere japonske ladje so našle v sredo jutraj ob 7. nad 270 trupel. Preživeli brodolomci so se z nadčloveškim naporom borili z razburkanim morjem in so jih japonske ladje rešile. Japonske ladje so vsega skupaj rešile 400 potnikov. Britanska tovorna ladja »Dapford«, ki je imela 4000 ton, se je potopila. Rešilo se je samo pet članov posadke, ker se je ladja naglo potopila. (Slovenec je o nesreči že včeraj prinesel daljše poročilo.)

Tovarna za celulozo

v Romuniji šla v zrak

Do sedaj že 80 mrtvih in 200 ranjenecv

Bukarešta, 14. dec. AA. Havas: Včeraj dopoldne je nastala eksplozija v tovarni celuloze v vasi Barnesti v bližini Brašova. Iz cevi je uhalaj klor ter se je zaradi tega zadušil ravnatelj tovarne in več delavcev. Gasilci so s težavo zadušili požar. Izpod ruševin pogorele tovarne so do sedaj potegnili 80 trupel. V holnišnicah v okolici je 200 ranjenecv. Poškodbe so dobili delno od ognja, delno pa od plinov.

Budimpešta, 14. dec. b. Eksplozija v tovarni celuloze v Brašovu, ki je največja tovrstna tvor-

nica v Romuniji, je sledila zaradi eksplozije v rezervoarju kloru. Tovarna je popolnoma v razvalinah, prav tako pa je tudi vsa vas Fermešto v plamenih. Mnogo ljudi je izgubilo življenje. Gasilci se vse do davi niso mogli približati ognju, ker je bila takšna vročina, da so vsi napori gašenja izostali. V rezervoarju je bilo 5000 litrov kloru, ki je eksplodiral. Vojaške oblasti so izvedle takoj varnostne ukrepe v drugih industrijskih središčih Romunije. Tudi sedaj ne manjka namigavanj, da je to delo tuje roke.

134 skladov

Ljubljana, 14. decembra.

Ko smo pregledovali računski zaključek našega državnega gospodarstva za 1937—1938, smo ugotovili, kako veliko vlogo igrajo v financiranju državnih potreb razni skladi. Število skladov, izkazanih po finančnem ministru, je znašalo tedaj 105 in smo že tedaj ugotovili, da v pregledu finančnega ministristva v zaključnem računu niso vsebovani vsi skladi. To nam potrjuje sedaj računski zaključek za 1938—1939, ki je pred nami.

Iz seznama so izpadli nekateri skladi, za katere pravi finančno ministristvo, da niso imeli značajne skladi, in pa skladi, ki so bili likvidirani oziroma preneseni na druge sklade. Stanje teh skladov, ki niso izkazani dne 31. marca 1939, je znašalo 262.65 milij. din. Zato pa je število izkazanih skladov naraslo na 134, kar kaže, kako zelo se je razpasla navada financirati državne potrebe s skladi, o katerih nimamo drugih podatkov kot nekaj podatkov o višini, dotoku sredstev in izdatkih.

Če analiziramo te sklade, vidimo, da so nekateri taki, da ne predstavljajo nove davčne obremenitve prebivalstva in ne bi bili tako zanimivi za široko javnost. V mislih so nam predvsem rezervni skladi posameznih državnih podjetij in ustanov ter skladi teh podjetij in ustanov, ki služijo v posebne vrste. Taki so n. pr. rezervni sklad Pošte hranilnice, sklad za pokritje tečajne razlike pri Poštni hranilnici, sklad za pokritje sumljivih terjatev pri Poštni hranilnici, rezervni sklad posostva Belje itd.

Ogromna večina ostalih skladov pa predstavlja občutno obremenitev prebivalstva, ker imajo ti skladi svoje dohodke, ki so zvezani z davčnimi dajatvami.

Skupno je znašala imovina naštetih skladov dne 1. aprila 1938 1.768.355 milij. din. V teku leta 1938—1939 so znašali dohodki teh skladov 701.2 milij. din, h katerim je treba prišteti še obresti v skupnem znesku 37.95 milij. din, tako da so znašali skupni dohodki izkazanih 134 skladov 739.15 milij. din. Izdatki pa so znašali 722.6 milij. din, tako da je dne 31. marca 1939 znašala imovina skladov 1.784.9 milij. din. Kolik je pomen skladov, vidimo lahko iz naslednjih primerjav:

Državni proračunski dohodki so znašali: od posrednih in neposrednih davkov 6.118.9 milij. din, od monopolov 2.166.2, od državnih gospodarskih podjetij in ustanov 3.941.3, razni dohodki 160.5, skupno 12.386.84 milij. din v proračunskem letu. Čisti dohodki (brez prenosov gotovine iz prejšnjih let in proračunskih dohodkov) obratne glavnice glavne državne blagajne 347.7 milij. din in končno čisti dohodki skladov (brez obresti) 701.2 milij. din.

V pregledu za 1938—1939 so vneseni na novo skladi, ki so sicer obstojali, pa niso bili izkazovani: državni šolski sklad, sklad za podpiranje siromašnih avtorjev in njih družin, sklad muzeja srbske države, sklad za zgradbo novih zgradb državne tiskarne, režijski sklad finančne kontrole, sklad za pospeševanje domače proizvodnje tekočih goriv, remontskomorski sklad, sklad za pobljanje tuberkuloze v vojski in mornarici ter za zgradbo vojnih zdravilišč, državni cestni sklad, cestni sklad uprave mesta Beograda, melioracijski sklad ter sklad za zgradbo narodne skupščine, pokojninski sklad uslužbencev državnih prometnih ustanov (osnovna glavnica in vloge), sklad za rečna pristanišča, sklad za gradbo in ureditev luk in pristanišč na morju ter ribarski ubožni sklad, sklad za pospeševanje svilarstva, sklad za pospeševanje proizvodnje sladkorne pese, sklad za zgradbo kmetijske postaje niškega okrožja, sklad za podpiranje zadružništva, državni rezervni sklad za škodo po toči, sklad za zavarovanje škode kmetijskih posevkov proti toči, sklad ministristva narodnega gospodarstva, oljarsko semenski sklad, sklad za bombaž, nadalje še pri ministristvu za socialno politiko in ljudsko zdravje 8 skladov (od teh najzanimivejši sklad za zdravstveno zaščito učencev) in pri ministristvu za fizično vzgojo ljudstva 1 sklad. Tako imajo sedaj naši čitatelji priložnost, da zvedo za nekatere sklade, ki jih doslej nismo poznali.

V zbiranju skladov prednjači finančno ministristvo, ki jih je imelo dne 31. marca 1939 32 z imovino 663.5 milij. din in prometno ministristvo z 19 skladi z imovino 550.36 milij. din.

Nadalje navajamo še nekatere podrobnosti o nekaterih skladih:

Državni cestni sklad, ki je začel poslovati v sredi lanskega leta, je imel v proračunskem letu 1938—1939 dohodkov 19.7 milij. din, izdatkov pa samo 0.03, melioracijski sklad, ki je tudi stopil v veljavo sredi lanskega leta, je imel 1.93 milij. din dohodkov in malenkostne izdatke.

Značilni so skladi trgovinskega ministristva. Oljarsko-semenski sklad je imel 5.64 milij. din dohodkov (brez obresti) in 0.14 milij. din izdatkov, tako da je njegova imovina narasla od 7.7 na 13.5 milij. din. Sklad za bombaž je imel dohodkov 4.66, izdatkov 1.35 milij. din in je njegova imovina narasla od 5.5 na 9.05 milij. din. Sklad za opij je dosegel na koncu leta 1938—1939 3.36 milij. din, sklad za nadzorstvo nad denarnimi zavodi 0.18, sklad za stroko zasebnega zavarovanja 2.2, sklad za kontrolo kartelnih pogodb 1.5 milij. din.

To so značilne številke, ki kažejo, da bomo morali posvetiti gospodarstvu s skladi večjo pozornost, ker se po skladih razvija vedno večji del državnega financiranja. Zlasti pa se nam zdijo to važno a slovenskega vidika, ker niti ne vemo, koliko plačamo v te sklade, niti ne vemo, koliko do, bimo iz njih. Če finančni minister izkazuje celo vstrobo državnih izdatkov po banovinah in če je to potrebno tudi za dohodke, potem je prav, da dobimo čimprej tudi o skladih pravo sliko, kje se jemlje in kam se daje.

Gospodarstvo

Zadružni izvoz živine

Te dni se vodi zanimiva debata o izvozu živine. Nekateri pravijo, da je bilo treba organizirati izvoz živine samo na zadružni podlagi, drugi zopet pravijo, da je izvoz živine zelo riskanten posel. Izgleda kot da zadruge že sedaj ne bi sodelovale pri izvozu živine.

Po statističnih podatkih je znašal izvoz živine od 1. 1938 do 30. junija 1939 v bivšo Avstrijo po zadružnih organizacijah: 67.625 špeharjev, 1.798 pršutarjev in 3.659 goved. Največje kontingente je imela Glavna zveza srbskih kmetijskih združenj, za njim pa znatne zveze hrvatskih gospodarstev in drug. Slovenske zadružne organizacije so izvozile 4.510 špeharjev, 68 pršutarjev in 1178 goved.

Nadalje so zadružne organizacije izvozile v bivšo Češkoslovaško, odn. češkomoravski protektorat 44.389 prašičev in sicer v dobi 1. januarja

1938 do 30. junija 1939, torej v poldrugem letu ali v 18 mesecih. Od te količine je odpadlo na slovenske zadružne organizacije —

Izvoz goved v Nemčijo (Reichstelle) je znašal v že večkrat navedeni dobi 21.275 prašičev, od tega so izvozile slovenske zadružne organizacije 2200 prašičev in 3120 goved, od tega slovenske zadružne organizacije 1150.

V prvi polovici 1939 je znašal izvoz živih goved v Italijo 741 glav, od tega so izvozile slovenske zadružne organizacije 226 glav.

Zadružne organizacije so sodelovale tudi pri izvozu konj. Z Francijo je bila namreč sklenjena pogodba, po kateri smo ji do 1. septembra dobavili 4000 konj, od tega so izvozile zadruge 1600 komadov.

Plaš Ivan in Terezija, posestnika v Novih Jaršah št. 71, sta prodala Ludoviku Permetu, izdelovalcu rolet v Ljubljani, Cesta v Mestno loko št. 13, in njegovi ženi Mariji nepremičnino vl. št. 1003 k. o. Stožice za 48.000 din.

Podbešek Stanko, brivski mojster v D. M. v Polju je prodal nedoletnim Ivanu, Ivani in Idi Gogala, zastopnikom po očetu Ivanu Gogali, krojaču na Jesenicah svoje posestvo, obstoječe iz hiše št. 91 v D. M. v Polju, vrta in drugih pritisklin, pod vlož. šte. 379 k. o. Slape za 159.000 din.

Alojzija in Frančiška Irkičeva, posestnici na Sv. Petra cesti št. 65, sta prodali dr. Robertu Paulinu, Ljubljana, Ilirska ulica št. 36, majhen del parcele št. 53 k. o. Petersko predmestje I. del v izmeri 11 m² za 900 din.

Anton baron Codelli na Kodeljovem je prodal Srečku Lenardu, Ljubljana, Masarykova cesta št. 7, parc. šte. 179/66 k. o. Udmat v izmeri 490 m² za 28.500 din.

Zitnik Alojzij, posestnik v Črni vasi št. 107, je prodal Mestni občini ljubljanski parc. šte. 1689/305 k. o. Trnovsko predmestje v izmeri 2.749 m² za 10.996 din.

Družba sv. Vincencija Pavelskega za oskrbo siromakov in zaščito mladine, je prodala Franu Golobu, ravnatelju tobačne tovarne in njegovi soprog Franji, Tržaška cesta št. 12, parc. šte. 302/22 k. o. Petersko predmestje I. del v izmeri 636 m² za 41.340 din. Ista družba je prodala inž. Srečku Petroviču, Jesenice, Slomškova ulica št. 5, parc. šte. 302/19 k. o. Petersko predmestje I. del v izmeri 894 m² za 49.120 din.

Mestna hranilnica ljubljanska je prodala Mariji Kalinovi, Ljubljana, Črna vas št. 69, nepremičnino vl. šte. 145 k. o. Trnovsko predmestje, obstoječe iz hiše, dvorišča in vrta za 50.000 din.

Danes predstava

samo ob 16. uri

JUAREZ

Tragedija Maksimilijana in Sarlote

Paul Muni

Jutri premiera filma CITADELA po romanu A. J. Cronina

Kino Matica, tel. 21-24

Samo še danes ob 18., 19. in 21. uri

ter jutri ob 16. in 19. uri zabavna

Aubertova komična opera v filmu

Fra Diavolo

Stan Laurel in Oliver Hardy

KINO SLOGA telefon 27-30

Carinski dohodki. V prvi desetini decembra so znašali carinski dohodki 20.7 milij. din (v prvi tretjini decembra 1938 26.8 milij. din). Skupno so znašali carinski dohodki od 1. aprila do 10. decembra 1939 679.4 milij. din, dočim je znašal preračun za za to dobo 720.03 milij. din.

Kazni za uataj davkov. V zvezi z nameravano veliko davčno reformo pravijo v Beogradu, da se proučuje tudi vprašanje poostitve kazni za davčne utaje. Zlasti bodo poostrene kazni zaradi nepravilnih prijav in bodo uvedene tudi zaporne kazni, kakor je to že uvedeno v nekaterih državah.

Tvornica vagonov v Kruševcu se pretvori v delniško družbo. V Kruševcu ima tvornica vagonov belgrajska Prometna banka. Sedaj se bo to podjetje pretvorilo v samostojno delniško družbo z imenom Kruševac, d.d. v Beogradu. Glavnica znaša 5 milij. din, od tega je apor Prometne banke 4.8 milij. din. Pri vpisu se plača na delnico imenske vrednosti 1000 din še 80 din stroškov. Vpis je 16. decembra, predhodni občni zbor istega leta.

Poročilo sarajevske Trgovinsko-industrijske zbornice za 1938. Prejeli smo poslovno poročilo Trgovinsko-industrijske zbornice v Sarajevu za lansko leto. Obsežno poročilo (342 strani) daje lep pregled gospodarskega položaja na zborničnem področju v preteklem letu ter navaja obsežne podatke o delu same zbornice in citira tudi doslovno številne predstavitve zbornice. Poročilo bo prišlo prav vsem, ki se zanimajo za gospodarstvo na področju bivše Bosne in Hercegovine.

Poraba konoplje za izdelavo vreč. Iz Beograda poročajo, da je pričakovati v kratkem uvedbo obvezne uporabe konoplje za izdelavo vreč namesto jute, ker imamo preveč težav z nabavami te surovine.

Radio Zagreb, d. d. eklicije za 27. decembra občni zbor delničarjev, na katerem bo sklenjena likvidacija delniške družbe in bodo izvoljeni likvidatorji.

Jugopamuk, d. d. Beograd. Na občnem zboru delničarjev te novoustanovljene družbe z glavnico 1.1 milij. din so bili izvoljeni v upravni svet: Lujo Harazin, Peter Blaković in Filip Pelzer, v nadzorstvo pa so bili izvoljeni Robert Stuck, Georg Hirschfeld in Fritz Grobbin.

Nova delniška družba. Ministristvo trgovine in industrije je odobrilo ustanovitev delniške družbe »Rudna glava« v Beogradu z glavnico 2 milijona dinarjev. Vpis delnic bo 16. decembra in se pri vpisu plača četrtina imenske vrednosti delnice (od 2.000 din 500 din) in 100 din stroškov. Ustanovni občni zbor bo 20. decembra v Beogradu. Pri ustanovitvi družbe sodeluje tudi slovenski kapital.

Medmurska petrolejska družba. Iz trgovinskega registra posnemamo, da so izbrisani dosedanjí člani uprave: dr. Pavel Hecker iz Lugana, Oton Detela iz Predvorja pri Kranju, Kurt Alnoch iz Zagreba ter Nikola Belančič iz Zagreba; vpisani pa so naslednji novi člani uprave: Rudolf Pile (Belgrad), Alfred Altmann (Zagreb), dr. Mihajlo Kričevac (Zagreb), ing. Svetislav Lazič (Belgrad) in ing. Ivan Božić (Belgrad).

Konec poravnalnega postopanja: Puncer Franjo, trgovec v Celju.

Borze

Dne 14. decembra 1939.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.30

Devizni promet na zagrebški borzi je znašal 6.599.175 din, na belgrajski borzi 6.3 milij. din. Prometa v efektih je bilo na belgrajski borzi 830.000 din.

Ljubljana — uradni tečaj

London 1 funt	173.90—177.10
Pariz 100 frankov	93.30—100.60
New York 100 dolarjev	4425.—4485.—
Zeneva 100 frankov	995.—1005.—
Amsterdam 100 gold.	2348.—2386.—
Bruselj 100 belg.	730.20—742.20

Ljubljana — svobodno tržišče

London 1 funt	214.82—218.02
Pariz 100 frankov	121.48—123.78
New York 100 dolarjev	5480.—5520.—
Zeneva 100 frankov	1228.18—1238.18
Amsterdam 100 gold.	2899.93—2937.93
Bruselj 100 belg.	901.86—913.86

Ljubljana — zasebni kliring

Berlin 1 marka	14.20—14.40
----------------	-------------

Zagreb — zasebni kliring

Solun 100 drahem	35.77—36.47.
------------------	--------------

Belgrad — zasebni kliring

Solun 100 drahem	35.65—36.35.
------------------	--------------

Curih. Belgrad 10.—, Pariz 9.95, London 17.56, New York 446, Bruselj 73.62, Milan 22.50, Amsterdam 236.70, Berlin 178.62, Stockholm 106.20, Oslo 101.325, Kopenhagen 86.15, Sofija 5.30, Budimpešta 79, Atene 3.35, Carigrad 3.50, Bukarešta 3.30, Helsingfors 8.62 nominal, Buenos-Aires 101.35.

Vrednostni papirji

Volna škoda:

v Ljubljani 411 —417

v Zagrebu 410 —415

v Beogradu 417.50—418.50

Ljubljana. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 95—96, agrarni 50—53, vojna škoda promptna 411—417, begluške obveznice 74—75, dalm. agrarni 65—66, 8% Blerovo posojilo 92—94, 7% Blerovo posojilo 85—87, 7% posojilo Drž. hip. banke 98—99, 7% stab. posojilo 92—94. — Delnice: Narodna banka 7.300—7.500, Trboveljska 230—240.

Zagreb. Državni papirji: 7% invest. posojilo 92—96, agrarni 50 blago, vojna škoda prompt. 410—415, begluške obveznice 76 blago, dalm. agrarni 64—66, 4% severni agrarni 50 blago, 6% šumske obveznice 67 blago, 8% Blerovo posojilo 94 blago, 7% Blerovo posojilo 87 blago, 7% posojilo Drž. hip. banke 97—99 (98), 7% stab. posojilo 94 blago. — Delnice: Narodna banka 7.600 denar, Priv. agrarna banka 192 denar, Trboveljska

Žrebanje za 500 'Bogoljubovih' premij

Zaradi splošne želje naročnikov je uprava »Bogoljuba« podaljšala prvotno določeni rok plačevanja naročnine, da se pridobi pravica do žrebanja — za mesec dni. Pravico do žrebanja in dobitek bodo torej imeli vsi stari in novi naročniki, ki bodo plačali naročnino za leto 1940 do 15. januarja 1940.

Žrebanje bo 9. februarja 1940

Naročnina ni nič povišana. »Bogoljuba« stane za posamezne naročnike 20 din, v skupinah pa po 18 din.

S tem popravljamo vse objave glede roka za plačevanje naročnine v svrhu žrebanja.

Ne odlašajte! — Naročite »Bogoljuba« takoj! — Sreča Vas čaka!

Uprava »Bogoljuba«

Zima, zima bela...

Ljubljana, v decembru 1939.

Zopet nas je zajela zima in te dni je sneg le narahlo pobelil hrib in plan. Nastopila je torej že prava zima, v naših krajih pa smo jo seveda čutili že dolgo poprej, že cele tedne; kako se je oznanjala iz vseh strani in kako je z burjo brila okoli oglov. Letošnja jesen je bila že ves čas zelo hladna in precej vlažna; kdor je računal na to, da bo v tej jeseni kaj prihranil na kurjavi ali pa za shrambo, se je žalostno zmotil. Račune je vreme že tja od septembra naprej hudo mešalo in kdor je mislil z letošnjo zimo ostati v denarnicah in listnicah nekoliko bolj pri vrhu, je moral na žalost hitro seči malo globlje — seveda, če je v globini od plitke denarne površine sploh še kaj ostalo. Nad vse to pa se je razleglo še splošno tanzanje zaradi mednarodne groze, ki nam vsem meša glave in srce — draginja nas je ujela tako, da bomo vse tisto, kar se bori proti njej, okusali najbrž šele tja proti pomladi. Zgodilo se je, kar se je moralo — večina naših družin s kurjavo ali z drugimi obrambnimi sredstvi proti zimi ni dovolj preskrbljena.

Pa si je zima svoj zmagoslavni pohod v deželo organizirala še na tako čuden način, da prihaja že leto za letom v spremstvu kar cele vrste lepih ljudskih in družinskih praznikov. Med godom sv. Nikolaja in lepimi božičnimi prazniki so otroci navadno nekoliko bolj pridni; stisnejo se radi tja v kot in razmišljajo o vsem, kar se razporedi tja čez decembarske dneve. Najprej se vse razvija v pripravi za sv. Miklavža, kmalu nato pa se kot jagode na rožnem vencu naberejo dogodki, ki spremljajo božične praznike od božičnega večera pa tja do sv. Treh kraljev. Sedaj ob teh dneh, ko so naletavali prvi snežni kosmiči, so se prividi o vsem, kar bo lepega v tem mesecu, razvijali najraznovrstneje. Koliko je bilo v teh dneh otrok, ki so se zasanjali v toplih sobah svojih domov, premlevali v domišljiji vse legende, ki spremljajo praznike tega meseca; med tem pa je zunaj naletaval sneg in zagrnil okence tako tesno, da je morala onkraj snežne koprne med domačo in sosedovo hišo trepetikati sama večnost z vso svojo nebeško storijo.

Otroška srca bodo najlepše doživela prihod zime ob največjem prazniku svetega Dinstva. Koliko bo med nami tudi nas starejših, ki se bomo razveselili v njegovi veličini!

Kako bo pa tam, kjer si zima ni mogla utreti svojega pohoda na tako zmagoslaven način. Koliko je naših ubogih domov, kjer so se skrbi vsakdanjega življenja tako nasule na naša uboga ramena, da si nismo mogli preskrbeti vsega najnujnejšega za zimo, kaj šele, da bi se vdajali preglednim slutnjam tistega, kar je osrečevalo vsaj našo mladost, če nas že sedaj usoda preveč tepe. Kako često smo brali v teh dneh v naših dnevnikih, da je tudi naše kraje zajela stiska, da se vse draži

in da v tem zatíšju ene najhujših zim zadnjih desetletij najbolj cvete — verižništvo.

Tisti, ki so organizirani, se bodo oblasti in organizacije lahko spomnile. Najnižji življenjski standard so z ureditvami o delavskih mezdah vsaj nekoliko zaščitili in mogoče se bo sedaj trud za zvišanje minimalnih mezd tako pospešil, da bodo najrevnejši in najslabše plačani delavci med nami vsaj za te praznike, ki so nekako v uredini zime, prešli primerno utego v vesti, da se je posrečilo doseči vsaj tolikšno povišanje mezd, kolikor znaša odstotek draginje. Dosedanji standard pri teh družinah je bil že tako nizek, da je njihova plača že mejila na glad. Kdor si ni mogel vsaj nekoliko pomagati v teh zadnjih dveh mesecih, strada že dolgo in premrazujejo njegovi otroci bolj kot pa živalice pod milim nebom, ki jih je ljubi Bog za stalno ogrnil s primernim oblačilcem.

Prav tako se bodo po raznih podjetjih in teh dneh najslabše plačani nameščenci skušali obrniti na svoje delodajalce in predstojnike s prošnjami in predlogi, da se jih naj spomnijo z nagradami ali pa povišanjem plače; nagrada naj bo priznanje in izraz razumevanja za nameščencevo pridno delo, povišanje pa naj ob 1. januarju opozori vse, da je nameščenec že dolgo vrsto let pridna moč v podjetju in da že dolgo ni napredoval, kljub temu, da se je med tem poročil ali pa celo pomnožil številčno stanje svoje družinice. Vse to se naj v teh dneh godi prisrčno in z mnogo dobre volje: sožitje v podjetjih in uradih naj vsaj enkrat v letu, recimo v zimskih mesecih, zasije na dan res kot globlje človeško občestvo, ki ni samo omejeno s socialnimi razlikami, ampak nosi v sebi tudi višji smisel splošne službe skupnemu blagru človeštva.

Na ta način bo marsikomu pomagano posebej v teh hudih časih!

Toda v pravih mestnih središčih, tam, kjer se razprostirajo obsežna štiri- ali petstobna stanovanja — v Ljubljani je nekaj stanovanj, ki se raztegajo kar čez vsa nadstropja, dasi tam ni slišati otroškega živčava — bodo tokrat često potrkala izmučena bitja in narahlo zaprosila za kos kruha, za darilo temu ali onemu otroku, za to ali ono božičnico, za to ali ono dobrodelno prireditve.

Prav pogosto se bo to zgodilo tudi v telje obliki: tam s predmestja, pa tudi iz oddaljenejših krajev — recimo iz Trbovelj — bodo prišli nabirati za božičnice ali novoletne obdarovanja že zgodaj zjutraj. V takih središčih bo zvonec ob vratih zapel že kar ob 9 zjutraj ali malo pozneje. Zvonil in klical bo tako vsiljivo, da nas bo tega ali onega le priklinal iz mehkih pernic; krenili bomo pogledat in pripravili silno hud pogled za sitneža, če že ni slučajno pismonoša, ki je prinesel denarno pošiljko. In če ne bo pismonoša, se bomo kar hitro razjezili; zaloputnili bomo vrata in niti prislunili ne bomo bedi, ki skuša z nerodno člo-

veško besedo vdreti v naše srce. Nad kljuko bomo z vso jezo zavrteli še varovalno ključavnico — nikar ljudje božji, stojte in prisluhnite, kaj prosí ubogo človeško srce, ki je v bedi! Tistih nesrečnih pet ali deset prošnih besedi bo hitro izblebela, prav toliko bo teh besedi, da mraz ne bo imel niti toliko časa, da bi vdrl do vaše kože skozi toplo pižamo ali domačo obleko. Prehitite ga, odprite denarnico, še bolj pa srce in z veseljem dajte — da drugih ne bo zeblo, da ne bodo stradali in da ne bodo v teh lepih dneh nosili v srcu sovraštva do vas, do vsega sveta in vsega lepega, kar je še v človeku in okoli njega.

Vidite, sneg je zakril hribe in doline, narava počiva vsa pod enako odejo ljubezni in odpuščanja. Na pomlad se bo vsa zemlja razkrila v novem cvetju in novi moči. Tudi med nami, med ljudmi, naj zima zaceli rane sovraštva in blede zavisti in najhujših krivic; ničesar ne dajmo ali dopuščamo iz razlogov sovraštva! Ne dajmo, da bi s sovražnimi občutki praznovali najlepše decembarske dneve. Res je, zelo mnogo je gorja in krivic in največji moloh sovraštva že stega roke tudi med nas! Ne loči več lepega od slabega in v nekem listu je nekdo moral izliti čustva sovraštva nad neko ustanovo čisto v marksističnem zlogovanju zato, ker je sv. Miklavž obiskal in obdaroval 400 tistih, ki so pod takim nadzorstvom, da marksistična propaganda čustev bede ali pomanjkanja ne more izrabljati v svojem smislu.

Naj bo ta zima vsaj letos bogata na delih in propagandi ljubezni, sovraštva pa zgradimo v srcih take utrdbe nasproti, da jim ni podobnih na nobeni fronti.

Tudi Nemci iz Volinije se bodo preselili

Do 1. marca 1940 bo odšlo 100.000 Nemcev

V sovjetsko Poljsko so odpotovali nemški pooblašenci s svojimi uradi, da se s sovjetskimi oblastmi dogovore o organizaciji preselitve Nemcev iz Volinije (nekdanje poljsko vojvodstvo), ki je prišlo večinoma pod Sovjetsko Rusijo, glavno mesto Luck) in Galicije. Razgovori so v teku in poročila pravijo, da se bo selitev v najkrajšem času začela in se bo razvijala vse zimske mesece, da bi bili do 1. marca že vsi Nemci s tega ozemlja s svojih novih domovih po tistem predelu Poljske, ki je pripadel Nemčiji.

Glavni pooblaščenec in organizator tega preseljevanja z nemške strani je Hoffmeyer, ki je v posebnem vaku med mesti Krakov in Premysl dal zastopniku Nemškega poročevalskega urada nekaj podatkov o poteku vse te velike organizacije. Iz te njegove izjave povzemamo naslednje zanimivosti, ki nam dajo nekaj pogleda v prizadevanju sedanjosti Nemčije, da bi na svojih tleh zbrala vso nemško kri, ki je bila dozdej razkropljena po svetu.

Hoffmeyer je dejal, da je treba pričakovati, da bo okrog 100.000 Nemcev po svojem svobodnem sklepu nastopilo pot v nemški raj. Dosedanja domovina teh Nemcev, ki so se začeli naseljevati v teh pokrajinah nekako po l. 1860, večinoma iz zahodne Pruske, Pomorjanske in Slezije, se je raztezala skoraj od letonske pa do romunske meje. Po vsem tem ozemlju so bili naseljeni, ponekod v večjih, drugod v nekoliko manjših skupinah, vendar pa povsod dovolj strnjeno, da so tudi v drugorodni okolici ohranili svoj nemški značaj. Seveda mora biti tako veliko delo, kot je preselitev tolikih množic, je dejal Hoffmeyer, pripravljeno do vseh podrobnosti, sicer bi — zlasti ker se vse to godi v zimi, ki je tod že zelo ostra — mogla nastati velika zmeda, ki bi lahko imela težke posledice. Treba je vse preskrbeti ne samo za prevoz ljudi vseh starosti in spolov, ampak tudi za prevoz blaga in živine, za prehrano teh množic med potovanjem in za njihovo stredo, seveda tudi za to, da po prihodu v nemški raj čim hitreje vsak dobi svoj novi dom, oziroma da so do takrat vsi na varnem in na gorkem v kakem skupnem taborišču. Hoffmeyer je pri tem pohvalil vse sodelavce v tej organizaciji in izrazil upanje, da se bo posrečilo premagati vse težkoče in vso selitev dokončati do pogodbeno določenega termina, t. j. do 1. marca leta 1940.

V tej organizaciji dela 300 mož, ki so razdeljeni po vseh teh pokrajinah. Vse ozemlje so razdelili v sedem okrožij (tri v nekdanji Voliniji,

Tudi najbolj splošno prometno sredstvo, kolo, doživlja svoje izpopolnitve. Na sliki nova vrsta kolesa, ki se je začela pojavljati po ulicah italijanskih mest; značilna je zlasti po majhnem sprednjem kolesu.

tri v Galiciji in eno ob Narevu). Na čelu vsakega okrožja je v stvarih preselitve — »pooblaščenec za ozemlje«, ki ima pomočnike za razne krajevne skupine (po enega za šest ali sedem občin), ti pa zopet pomočnike za posamezne naselbine. Glavni pooblaščenec ima svoj sedež v Lucku, ta vodi tudi razgovore s sovjetskimi oblastmi. Pri vsej organizaciji sodelujejo tudi zdravniki in bolničarji, ki bodo ob selitvi pazili na zdravstveno stran svojih ljudi. Vodstvo ima na razpolago kakih 500 osebnih železniških voz, pritegnili pa bodo tudi veliko tovornih avtomobilov. Hoffmeyer je pri tem pohvalil sovjetske oblasti, ki so za veliko število Nemcev dale na razpolago prevozna sredstva, da bodo mogli hitreje in zložneje odpotovati, ostali pa bodo do meje potovali z vozi, kot v nekdanjih časih. Večinoma je to zdravo, utrjeno kmečko ljudstvo, ki so se prostovoljno odločili za to v zimskem času dvakrat težavno pot, kar je zgovoren dokaz njihovega trdnega nemstva in njihovo več živeli kot otok med drugorodnim ljudstvom, da pridejo nazaj v nemški raj, kjer ne stvom, ampak na strnjenem nemškem ozemlju, je dejal Hoffmeyer. Za prehod čez mejo je po dogovoru med nemško organizacijo in sovjetskimi oblastmi določenih deset obmejnih krajev. Po pripravi sodeč pa bo nemška organizacija usmerila ves val tega preseljevanja le na pet prehodov. Na nemški strani je tudi že vse pripravljeno, da sprejmejo te množice svojih rojakov, ki so skoraj celo stoletje živeli izven nemških meja. Preselence bodo najprej zbrali v velikih skupnih taboriščih, od koder jih bodo pozneje polagoma razdelili po vseh za nje namenjenih krajih na »vzhodnem področju«.

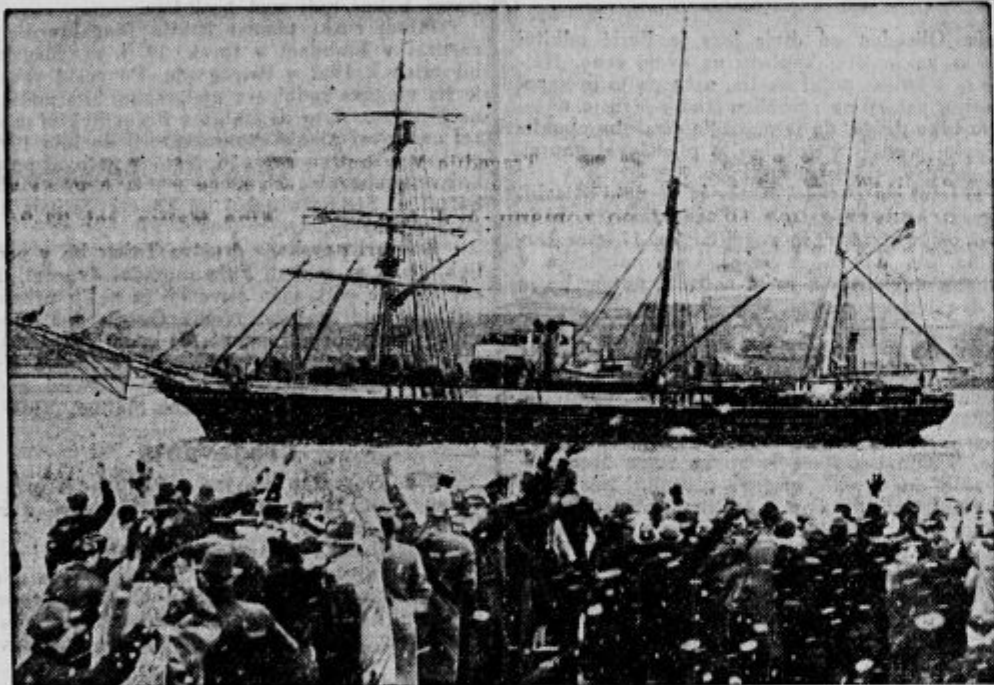
— Gospodinja, ki ne ljubi krpanja nogavic, naj kupijo za svoje SANOPED. Glavna zaloga: drogerija Jančigaj, Ljubljana, Krekov trg.

Slovenci v Zagrebu

Zelo razveseljeval dogodek za nas zagrebške Slovence je bil, ko je po več letih odsotnosti prišel v našo sredo g. Janez Kalan, konzist. svetnik in ustanovitelj sv. maše za Slovence pri sv. Roku v Zagrebu. Prišil z hrvaško metropolo po svojih osebnih opravkih, toda ljubezen in prijateljska čustva do svojih rojakov so ga pripeljala k sv. Roku, kjer si je pri večericih s svojimi gorečim govorom, s preprostimi in toplimi besedami takoj pridobil srca obiskovalcev prijazne cerkvice, toda ne samo srca tistih, ki že dolga leta živijo v vrvežu vele mestnega življenja in ga že od prej poznajo, temveč tudi srca tistih, ki so komaj prestopili prag domače hiše in odšli poiskati si kruha proč od domače grude v — Zagreb. Po večericih pa se je g. svetnik udeležil predavanja o socialnem vprašanju v prostorih Slomškovega prosvetnega društva ter si je tudi med člani tega društva s svojim zanimivim govorom in s tako domačo, prijetno slovensko govorico pridobil simpatij, tako da je bil po končanem govoru deležen velikega aplavza. Hvaležni smo mu, da nas je s svojim bivanjem med nami tako razveselil in si ga spet želimo kaj kmalu pozdraviti v naši sredi.

Ceravno tudi nas tarejo hudi časi, vendar smo bili zelo veseli prihoda Miklavža, ki nas je obiskal še pred svojim godom in sicer 3. t. m. v Jeronimski dvorani. Razveselil nas je s svojo dobrohotno roko in na ta veliki otroški praznik smo prav vsi, ki smo se udeležili njegovega prihoda, pozabili na tegobe vsakdanjega življenja. Pred prihodom Miklavža pa je prvič javno nastopil deklški odsek Slomškovega prosvetnega društva z igrico »Božična noč ciganke Lejle«, ki je v vsakem oziru prav dobro uspeła. Mnogo truda so vložile v igrico igralke, katerih večina je bila prvič na odru, kar pa se pri sami igrici ni niti najmanj opazilo: še prav posebno pohvalo pa zaslužijo gđ. Vikica Penca, Ivanka Jaš in Elica Koželj, ki so z zelo večjo roko, skrbno in v veliko ljubeznijo do slovenske besede storile vse, kar je bilo v njihovi moči, da je igrica tako lepo izpadla. Pomisliti je treba, koliko truda je potrebno v tujini, da se toliko malih otročičkov, ki so silom prilik že skoraj pozabili svoj materinski jezik, nauči kretanj, mimike in pravilne izgovarjave. Vsem, ki so se udeležili Miklavževega večera, pa si igrica ostala živo v spominu, deklški odsek pa si je pridobil novih simpatij in je dokazal, kako neobhodno je potreben ter da je zmogel življenja.

Igralci Slomškovega prosvetnega društva pa se pripravljajo na novo igro »Živa pokopanca«, ki bo bodo uprizorili 14. januarja 1940 v Jeronimski dvorani in na katero so vsi ljubitelji lepih iger najljubše vabljeni.

'Admiral Byrd je z motorno jadrnico »Oaklandski medved« odplul na južni tečaj. (Druga ladja v odpravi je »Severna zvezda«). Ko je brodogrje odplulo iz Bostona, je vreme dalo prvi močnejši snežni metej, prvi spomin na vremenske razmere ob južnem tečaju. Po obrežju je bilo polno ljudi, ki so admiralu od daleč želeli srečno pot.

L I S T E K

Upornik

A vendar — tiste besede so se mi tako zaidrale v epomin, da se jih nikakor nisem mogel otepeti. Torej: kdor krade, sem si razkladal včasih pozno v noč, ko so drugi že spali, ta ni v to obsojen, ampak presliši tisti »ne smeš, ne smeš!« škoda, da so ljudje naglušni, sicer bi jim ne bilo treba krasti. Revčiki!

»Ne smeš, ne smeš!« Kaj je res tako? sem pričel kar na lepem zdvoimljati nad trdnostjo teh besed, ki mi jih je na paši govoril Pavel. Mogoče ga je kdo navlekel? Da, saj je rekel Toni, da ga je nekdo potegnil, ta Pavel se zmeraj da. Ta Pavel...

Drugi dan mi je Toni ponudil pest mastnih fig. Tako neizrečeno sladke so se mi zdele (okusil sem jih prvič), da se mi jih je še zahotelo. »Kje si jih dobil?« — »I, kupil,« se je Toni nasmešnil. »S čim?« — »Z denarjem. Se ne veš, da je treba v štacuni denarja, zaenkrat je samo našenjo.« Saj res, se mi je zjasnilo. Šel sem domov in računal: zaenkrat fig ne dajo, treba mi je denarja. Mati ga ima. Že vem...

Bil sem sam v kuhinji. Kakor bi me kdo sunil, sem skočil v omaro, privzdignil skledčito in zarumeneli papir, pod katerim je ležalo nekaj kron. Zda je... Zbral sem vse svoje mlade eile, kri mi je šinila v glavo, čutil sem, kako močno mi utripajo žile. Čakal sem, čakal. Pa nobenega glasu od nikoder. Saj nisem naglušen?... Pavel se laže, fofj in roka, ki se je tresla ko šiba v deroti vodi, je segla, zmaknila štiri krome in jih nesla v žep. Ozrl sem se okrog. V kuhinji ni bilo nikogar. Samo stara ura ob vratih je prepočasno spremljala s svojim enakomernim tik-takanjem sunke moje notranjosti, ki bi se v tistem hipu najrajši razkričala do poslednjih moči. »Pavel se laže...!« Za tiste štiri krome sem kupil fig. Ko pa sem jih pokušal,

so se mi zazdele tako grenke, žaltave, da sem jih izpljunil, pometal na mlako in zagrebel z gnojem. Po dvorišču je prišla mati. »Kod si hodil?« — »Nikoder,« sem lagal in takrat se mi je prvič prigodilo, da se ji nisem upal pogledati v oči. Od tistega dne sem postal čudasto molčečen, sam vase zaprt. Povsod se mi je dozdevalo, da kažejo name: »Ta je pa kradel.« Nekaj velikega je padlo na mojo pot, na noben način si nisem mogel pomagati, da bi etopil naprej. Kuhinje sem se ogibal, sam sem nisem upal stopiti vanjo. Nebo se je čez in čez preprežlo s sivinčastimi oblaki, dušče oparno ozračje je viselo krog mene, da mi ni dalo živeti, oči so mi postajale čedalje bolj temačne. Oselnil sem se na okno. Bil sem do smrti utrujen. Tako rad bi zaspal in potem sanjal, samo sanjal — ne, samo epal in se nikoli več ne prebudil. Zunaj je pršel topel majski dež. Pod oknom je dišal španeki bezeg. Na sosedovem vrtu so cvetela jabolka. Vse belo je bilo drevje. Posvetilo je za hipec sonce in cvetje se je v tisoč kapljicah srebrno zalesketalo in osipalo drobne bisere. »Kako vse čoka,« me je prevzelo, da sem skril obraz v dlani in še sam zahtel. Na sosedovem kostonju je zapel kos. Zmeraj sem ga znal oponašati in zmeraj se mi je oglašal. Tokrat pa ga še slišal nisem...

Misel na Boga in božje reči je bila za nas zmeraj lepo ubrana pesem. In ta pesem se nam je tako živo zajejala v mogo in kri in še globočje v tajne brezdanosti mlade duše, da bi brez nje bilo življenje ena sama gluha noč, ki bi se je vsi grozno bali, saj bi ne zmogli enega diha več. Doživljali smo to pesem, ko smo molili »Angelček varh«, ali ono »Koliko Bogov?«; v eden smo odgovorili. »Koliko peršon?« — Tri. Ild. Saj srce ni vedelo drugega... Doživljali smo jo na paši, ko se je eonce ekirilo in smo prosili: »Bogk dal, da bi sonček pojell.« Izza oblakov se je prismehljalo veliko rumeno sonce, obsijalo lehe, ceste in zelene laze, vsi smo za hip utihnili in se zastrmeli v svet, ki je bil tako blaženo lep, in vedeli smo da je »Bogk« vse to tako pripravil. »Jo moreš vzdigniti in dati nazaj,« je Tona kazala na veliko akalo, ki se je zvalila s škarpe, ko je živina ušla v škodo. Poiskvil sem. Potlej se Pavel in Toni. Pa nobenemu ni šlo. »Naš ata bi jo,« je rekla ponosno Tona. »Eh, Bogh

(Dalje.)

Drobne novice

Koledar

Petek, 15. decembra: Kristina, dekla; Valerijan, škof.
Sobota, 16. novembra: Evzebij, škof; Albina, devica, mučenica.

Novi grobovi

V Ljubljani je umrl gospod Albin Robič, pleskarski pomočnik. Pogreb bo v soboto ob 2 popoldne izpred trtišnice splošne bolnišnice na pokopališču sv. Križu. Naj v miru počiva! Žalujemo naše iskreno sožalje!

Ban dravske banovine dr. Marko Natlačen v petek, dne 15. dec ne bo sprejemal strank, ker bo uradno odsoten.

Muzejsko društvo za Slovenijo v Ljubljani sporoča, da je kraljevska banka uprava dravske banovine dovolila z odlokom IV št. 23764/1 profesorja dr. Dragotina Cvetkovića. Javno predavanje bo imel v soboto, radijsko pa v ponedeljek 18. t. m.; poslednje bo prenašala slofijska radijska postaja ob 20 slofijskega časa.

O glasbeni kulturi pri Slovencih bo te dni predaval v Sofiji profesor ljubljanskega konservatorija dr. Dragotina Cvetkovića. Javno predavanje bo imel v soboto, radijsko pa v ponedeljek 18. t. m.; poslednje bo prenašala slofijska radijska postaja ob 20 slofijskega časa.

Obračun Prekmurškega tedna. Iz Murske Sobotice poročajo: V ponedeljek zvečer je bila širša seja Tujskoprometnega društva, na kateri so prebrali tudi končni obračun Prekmurškega tedna. Našo javnost bodo zanimala nekatere številke, ki kažejo podjetnost Prekmurcev, s katero so se lotili tako velike gospodarske in kulturne prireditve, ki ni bila prav nič manjša kakor pa prva prireditev Mariborskega tedna. Denarni promet je znašal 207.399 din. Med stroški so naslednje postavke: gradnja paviljonov 68.000 din, reklama (plakati, tiskovine itd.) 42.679 din, znaki PT 8.138 dinarjev, plače osebju 30.000 din itd. Med dohodki zavzema glavno postavko vstopnina z 80.000 din, dohodki na oddanem prostoru 78.000 din, vpriporitev Veronike Deseniške je prinesla PT 3.468 dinarjev, vinarska razstava 10.078 din, znaki PT 4.137, podpora banske uprave 5.000 din. Skupno je bilo torej 190.789 din dohodkov in je potemtakem prireditev končala s primanjkljajem blizu 18.000 din. Ta primanjkljaj pa je krit z vrednostjo v inventarju, ki je ostal po Prekmurškem tednu in pa z zneskom, ki ga je Tujskoprometno društvo določilo za propagando ob priliki 20letnice priključitve Prekmurja k Jugoslaviji. Kot propaganda je bil PT res dosegel svoj namen, velik obisk gostov pa je prinesel občini precej dohodkov na trošarini, tako da je bila prireditev aktivna.

Zveza z Madžarsko pri Hodošu. Iz Murske Sobotice poročajo: Poleti smo poročali o akciji prekmurskih gospodarskih krogov, da bi se vzpostavila železniška zveza z Madžarsko pri Hodošu, kjer je samo par sto metrov porušene proge na meji med obema državama. Akcija je predvsem poudarjala gospodarske koristi železniške zveze Ormož-Murska Sobotica-Hodoš in madžarski Kermend. Vložena je bila tudi prošnja na prometno ministrstvo za ugodno rešitev te težnje. Pred kratkim je prišel odklonilen odgovor, da mednarodna zveza preko Hodoša zaenkrat še ne prihaja v poštev, s čimer je to vprašanje za nekaj časa spet polnjenjeno in stran.

Pod geslom »Gord — začrtnik« so se vrstili letošnji jesenski propagandni dnevi pogozdovanja. V slovenjgraškem okraju je bilo to jesen devet teh koristnih prireditev. Pod strokovnim vodstvom gozdarjev in s sodelovanjem učiteljskega je pogozdovale 548 odraslih sloških otrok. Posajenih je bilo vsega 4700 komadov krajevnim gozdnim razmeram odgovarjajočih gozdnih sadik, ki jih je dala banovinska gozdna drevesnica v Slovenjem Gradu. Zasajena je bila površina 0,82 ha. Posebno svečano so potekle te prireditve v Velenju, Slov. Gradcu in Sošanju. Uvodoma so bila daljša predavanja o pomenu gozda, o gojenju in izkoriščanju gozdov in še posebej o gozdu-zaščitniku ljudstva in njegove kulture. Nato je bila šolska mladina razdeljena v skupine in vsaka skupina je bila poučena, kako se pravilno sadi. Mno goštevina šolska mladina je posadila v eni dobri uri 1000 sadik. Okoli velenjskega državnega rudnika je zasajen borov in smrekov gaj. V Sošanju so zasadili šolarji golosek tik mesta s 1000 smrekovimi sadikami. V Slov. Gradcu pa je posadila mladina osnovne in dr. meščanske šole tudi 1000

smrekovih sadik na opuščnem travniku blizu mesta. Glede na to, da se jesenska sajenja gozdnih sadik pri nas šele upeljujejo, moramo ta uspeh toplo pozdraviti. Tudi kmečki posestniki so letos posadili v slovenjgraškem okraju rekordne množine sadik. Šolska mladina se že veseli pomladanskega pogozdovanja, ki je v tem okraju vsako leto po vseh šolah.

— Namesto venca na grob gđe. M. Jegličevi je učiteljstvo osnovne šole na Breznici na Gorenjskem zbralo 100 din za revne otroke na isti šoli.

— V zahvali po pok. Franju Cvetku, šolskem upravitelju v p. iz Maribora, so pomočoma izostali mali pevci krčevinske šole in pevsko društvo »Jadrano-Nanos«, ki jim gre za prelepo petje iskrena zahvala.

— Avtomatična telefonska podcentrala v Senti Vidu. Med občino St. Vid nad Ljubljano in Državnim zakladom kraljevine Jugoslavije, zastopanim po ljubljanskem ravnanstvu pošte, brzojava in telefona, je bila lani oktobra sklenjena in podpisana pogodba, s katero je občina odstopila poštni upravi svojo parcelo št. 123/3 k. o. St. Vid nad Ljubljano v izmeri 455 kv. m za poslopje avtomatične telefonske podcentrala in še v druge namene, ki zadevajo poštno stroko. Ta pogodba je bila od poštnega ministrstva in drugih merodajnih oblasti odobrena. Te dni je bila parcela v ljubljanski zemljiški knjigi prepisana na Državni zaklad kraljevine Jugoslavije. Na tej parceli je sedaj zgrajena za razvoj gospodarskega in prometnega življenja šentviške občine prepotrebna podcentrala, ki šteje že do 50 naročnikov.

— Božični izlet v Rim, Dubrovnik in Sarajevo ter v Trst in Gorico. Informacije in sporedi v vseh biljetarnicah Putnika.

— Štiri konje mu je odpeljal. Prejšnji teden je kupil posestnik iz Orsija pri Podnartu deset konj v Zagrebu in jih gnal čez Novo mesto proti Ljubljani. Od Novega mesta navzgor se mu je pridružil nek moški, ki je dejal, da je iz Primorskega. Zmenila sta se, da mu bo pomagal gnati konje in je kmet dovolil, da mu je tujec gnal štiri konje naprej. Do škofljice je šel kmet še za sledjo tujca, ki je gnal konje. Potem pa je sled izgubil. Upal je, da ga bo dobil na domu na Gorenjskem, vendar so to žal ni zgodilo. Tujec, ki mu je odpeljal konje, mu je drugače popolnoma neznan. Ukradeni konji imajo na levi zadnji nogi v dlako zastrženo črko F in so vredni okrog 3000 din.

— Kronika avtoprometni nesreč na ban. cesti med Krškimi in Sevnico zaznamuje ta teden že kar dva primera. Te dni se je ponesrečil mizarški vajenec Franc Črtalič. Med vožnjo iz Studenca v Krško si je pri padcu iz tovornega avtomobila namolil nekaj reber in poškodoval roko. Zdravi se

Po državi

*** Novo predstojništvo bosanske franciskanske provincije.** V sarajevskem franciskanskem samostanu je bila te dni skupščina zastopnikov franciskanske provincije Srebrna Bosna, ki je izbrala novo predstojništvo za prihodnja tri leta. Za provincijala je bil izvoljen dr. Fra Andjelko Kaič, gvardijan in župnik iz Livna.

*** Avtomobil v plamenih.** V Ernestinovem pri Osejku je prišel sredi ceste gorati avtomobil, last izvoška Rada Dvornika. Plameni so zajeli Dvornikovo obleko. Dvornik, ki je v avtomobilu dremal, se je prebudil šele, ko je bil že v plamenih. Skočil je ven in se prišel valjati po tleh. Na ta način je zadušil ogenj, tako da je utrpel le lažje opekline. Avto, ki je bil vreden 65.000 din, pa je povsem zgorel.

*** Tristoletnica šibenškega samostana.** Samostan sv. Lucije v Šibeniku elavi te dni 300 letnico svojega obstoja. Ustanovil ga je s posebno budo papež Urban. Sestre sv. Lucije se od takrat niso več prikazale na ulicah, kajti pravila njihovega reda so zelo stroga. Proslava jubileja je bila v samostanu.

*** Velik požar v Vojvodini.** V Novem Sadu je pogorelo skladišče konoplje, last tvrdke Metzger. Škoda znaša polgred milijon dinarjev. Konoplja, ki je zgorela, ni bila samo last podjetnika, ampak po večini last kmetov, ki so jo dali v skladišče hraniti.

*** 30.000 jablan za spomin na osnove banovine Hrvatske.** Ban banovine Hrvatske dr. Subašić je izdal naredbo, da se iz Vzornega poljedeljskega posestva v Modriču podeli brezplačno 30.000 mladih jablan v okraje, ki so bili priključeni banovini Hrvatski. To so bosanski okraji Derventa, Gradišac, Brčko, Fojnica in Travnik. Ta drevesca se bodo posadila ob javnih cestah v drevoredih, na občinskih pašnikih in šolskih vrtovih.

*** Družinska tragedija v hiši adventista.** Kmet Jovan Gurišić, oče petih otrok, iz Petrovoga Sela pri Negotinu je pred dobrim letom naselil adventističnim propagatorjem in prestopil v njihovo sekto. Z veliko verno si je pričel prizadevati, da bi tudi njegova žena in njen najstarejši sin, ki šteje 17 let, prestopila v to krivo vero. Noč in dan je čepel nad adventistično biblijo. Ker pa pri ženi in sinu ni našel nobenega odziva na svoje preobrnjevalne poskuse, jih je vse skupaj nagajal iz hiše. Ubo go ženo s petimi otroki je vzela k sebi nek družina na vas. Žena je preživljala otroke s tem, da se je udinjala kot dularica. Pri tem ji je pomagal sin Radovan, v katerem je pričelo zaradi bede tleti hudo sovraštvo do brezsrčnega očeta oziroma očima. Ko se je Radovan nekega juljskega dne zvečer vračal z dela, je prišel mimo očimove hiše. Skozi okno je opazil očima, ki je slonel nad biblijo. Ta pogled je fant tako razburil, da je etekel po puško in očima ustrelil skozi okno. Starec je bil na mestu mrtve. Te dni je stal Radovan pred sodiščem v Negotinu. V zagovoru je povedal, da je dejanje izvršil zaradi tega, da bi obvaroval mater ter brate in sestre pred gotovim poginom. Sodišče je upoštevalo vse olajševalne okoliščine, zlasti storiščevo mladostnost ter ga je obsodilo na 5 mesecev zapor, ki pa jih je že preel v preiskavi, tako da je bil takoj epuščen na evobodo.

*** Iz ljubosumnosti je mučil ženo do smrti.** Vas Milatovac pri Požarevcu v Srbiji je bila prizorišče ahratone žaložnice, ki jo zakrivila moževa ljubosumnost. Kmet Milojko Perić je že dal časa svojo mnogo mlado ženo Ružico mučil s svojo ljubosumnostjo. Sojede, ki so to vedeli, so Perićeva domisljijo krmili z izmišljenimi sumničenji, kar je Perića seveda še bolj gnalo v ljubosumnost. Prišel je piti in se v pijanem stanju zelo grdo ravnal z ženo. Te dni mu je v gostilni neki sojed povedal, da je videl Ružo z nekim fantom v zelo kočljivem

v bolnišnici v Krškem. V tork zvečer pa je vozil prevoznik avtopodjetja Rodé večjo množino testenin iz Zagreba v Kamnik. Med Impoljo in Logom je pri prvem kolezu nenadoma počila os in avto se je v trenutku z vsem tovorom prekučnil na obrežje Save. Sofer je ostal nepoškodovan, večjo množino blaga pa je odnesla voda. Avto, ki ima precejšnje poškodbe, so z ostalim še rabnim blagom šele drugi dan pretovorili in odpeljali v Kamnik.

— Pri zaprtju, motnji v prebavi, vzemite jutraj še na prazen želodec en kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice.

— Ponarejen 10 dinarski kovancec je oddal neki neznanec v največji trgovini v Murski Soboti. Kovancec je vlit iz zmesi svinca in pločevine in se ga po zvoku koj loči od pravega srebrnjaka. Tudi barva ga izdaja, vendar pa ga je pri večerni svetlobi kaj lahko mogoče zamenjati s pravim.

Miklavž med delavskimi otroci v zdravilišču Slatina Radenci

Na pobudo in prizadevanje lastnikov zdravilišča Slatina Radenci gospe Vilme in dr. Ante Šariča so bili letos že petič v okviru Miklavževega večera obdarovani vsi delavski otroci tega podjetja.

Na praznik 8. decembra se je ob navzočnosti uradnika zdravilišča ter mnogih prijateljev podjetja zbralo nad 100 otrok s svojimi starši — delavci v restavraciji Benko. S toplimi besedami je vse pozdravil šef zdravilišča g. dr. Ante Šarič. Naglasil je povezanost vodstva z delavci, česar ni mogel dokazati bolje kot v okvirju Miklavževega večera, ko vsi otroci njegovih delavcev prejmejo praktična darila, ki jih starši dandanes le s težavo kupujejo.

Ravnatelj zdravilišča g. inž. Kosmač se je v govoru, ki je sledil, v imenu uprave zahvalil delavcem za zvesto sodelovanje, s katerim so posredno in neposredno pripomogli k uspehu današnjega Miklavža. Izrazil je tudi svoje zadovoljstvo nad tem, da je kljub težkim razmeram in vojni vihri, bilo mogoče tako bogato obdarovati otroke zdraviliškega delavstva, za kar gre predvsem zahvala šefoma zdravilišča, ki sta vedno z izrednim razumevanjem vedela lajšati bedo delavstva in omogočiti mu dostojno in primerno življenje.

Nato je v spremstvu angela ter dveh parkljev prišel sv. Miklavž, ki so ga posebno otroci prav nestrpno pričakovali. Po primernem nagovoru je prešel k razdelitvi daril, ki pa jih je otrokom izročil šele potem, ko se je prepričal, koliko so napredovali v verouku in drugih šolskih predmetih! Prav korajžno so prihajali malčki pred Miklavža in odlašali v svojih naročjih zavoje, ki so bili večji od njih samih, saj je bilo v njih kar cela obleka, čevlji, nogavice, spodnje perilo, sladkarije in za šolarje tudi pisalo orodje.

Po končani razdelitvi daril se je v imenu otrok ter staršev za vsa lepa darila zahvalil šolar Marovič.

položaju. Obeseden od divje jeze je Perić odhitel domov in kakor divjak planil na svojo ženo. Najprej jo je s kolom pobil na tla, nato pa jo je napel nezavestno položil na razbeljen štedilnik in jo tiščal na njem tako dolgo, da je podlegla etrašnim opeklinam. Nato je odšel v gostilno in pijačeval naprej, dokler ga niso pričeli orožniki.

*** 17 letni sin okradel mater in se nato ustrelil.** V Belgradu se je odigrala mladinska žaložnica, ki je rešen opomin etaršem in vzgojiteljem. 17 letni Dušan Hiba, sin pokojnega sekcijskega načelnika v prometnem ministrstvu, se je ustrelil, potem ko je skoro dve leti zanemarjal šolo in se kljub opominom matere potepal v elabi družbi. Preteklo soboto je Dušan ukradel materi 4100 dinarjev. Za denar si je kupil samokres, ostanek pa je zapravil s svojimi tovaršiji. Ker si po tatvini ni upal domov, je prenočeval pri svojih prijateljih. V ponedeljek zvečer je prišel v hišo nekega krojača in prošil za prenočišče. S sinovi krojača je bil že dolgo časa prijatelj, zato so ugodili njegovi prošnji. Naslednje jutro so vsi člani družine zapustili hišo in odšli po svojih opravkih in Dušan je ostal sam v etanovanju. Dopoldne je prišla k Dušanu njegova mati, ki je zvedela, da se skrivaj pri krojaču, in ga je pošteno okregala. Dušan se je tako daleč izpozabil, da je materi zagrozil s samokresom. Prestrašena mati je hitela k najbližji policijski stražnici in tam prošila, naj razorožijo sina. Ko se je več stražnikov blizalo hiši, je Dušan skozi okno zaklical, da bo streljal na vsakega, ki bo šel v hišo. Stražniki so očitno zelo razburjenega Dušana z lepimi besedami nagovarjali, naj vrže revolver proč in se vrne k materi. Nesrečna mati je etala skrita za hišno eteno in slišala razgovor med stražniki in sinom. Proti 12 se je Dušan umaknil od okna. Kmalu nato pa je zadonel strel. Ko so etražniki vdrli v etanovanje, so našli Dušana mrtvega na postelji. S strelom v srce si je končal življenje.

*** Ustreljen tihotapec.** V Visokem v Bosni je finančni etražnik prijel zločasnega tihotapca Akifa Karavdič. Ker je med potjo Karavdič hotel pobegniti, je finančni etražnik oddal strel iz samokresa, ki je tihotapca na mestu usmrtil.

*** Morilca svojega moža je ustrelila.** Pred okr. sodiščem v Prijepolju se je te dni zagovarjala vdova Kaja Boranijašević. ki je s samokresom ustrelila morilca svojega moža, Arnavta Sulja Alispahića. Pred dobrimi tremi leti je Suljo napadel etetro kmets Boranijaševića in ji hotel etoriti etilo. Na dekletove klice je prihitel brat, ki je poskušal rešiti etestro iz rok mladega pohotneža. Suljo pa je potegnil nož in zabodel Boranijaševića do etmrli. Sodišče ga je zaradi mladostnosti obsodilo samo na pet let robije in po treh letih je bil že spuščen. Ko se je vrnil v domačo vas, je pričel nadlegovati vdovo svoje etrte in jo je zasledoval na vsakem koraku. Kaja Boranijašević pa je nekega dne Suljo z dvema etreloma iz samokresa ubila, da bi maščevala etmrt svojega moža. Sodišče je upoštevalo olajševalne okoliščine in je Kajo obsodilo na leto dni zapor.

*** Da bi prišel v zapor, je požgal.** V malem Gracu pri Glini so orožniki prijeli Jovana Viliča, ki je večim kmetom zažgal gospodarska poslopja. Fant je slaboumen in ima fikšno etideo, da mora na vsak način v zapor. Zato je začel po vasi kradti kmetom perutnino in druge reči, toda kmetje, ki poznajo njegovo eteolenost, so ga pustili v miru in ga niso naznanili. Ko na ta način ni mogel v zapor, je začel požigati kmetom gospodarska poslopja. Zdal pa so ga kmetje vendar naznanili orožnikom, ki pa ga niso vtaknili za rešetko, ampak so ga dali v bolnišnico za duševne eteoleni.

*** Nevaren pustolovec prijet v Sarajevu.** Sarajevski policiji je naznanila Šarlota Langova, da ji je iz etanovanja izginilo 6000 din gotovine in zlata ženska ura. Izrekla je sum proti svojem bivšemu podnajemniku Ibrahimu Etendiću, ki se je izdal za študenta prava. Sarajevska policija, ki slovi kot ena najboljših v državi, je pustolovca prijela na kolodvoru. Pustolovec se je sicer upi-

Ljubljana, 15. decembra

Gledališče

Drama: 15. dec., petek ob 15: Striček Vanja. Dijaška predstava. Globoko znizane cene od 14 din navzdol. — 16. dec., sobota: Tri komedije. Izven. Znizane cene od 20 din navzdol. — 16. dec., nedelja ob 15: George Dandin. Izven. Znizane cene od 20 din navzdol. — Ob 20: Velika skušnjava. Izven. Znizane cene od 20 din navzdol.

Opera: 15. dec., petek: Zaprtje. — 16. dec., sobota: Gorenjski slavoček. Izven. Slavnoetna predstava v priložo 20letnice Univerze kralja Aleksandra I. — 17. dec., nedelja ob 15: Pri belem konjčku. Znizane cene od 30 din navzdol.

Radio Ljubljana

Petek, 15. dec.: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 11 Sol. ura: Moji mali učenci in učenke v Črni reki v vrdarski banovini (M. Demšar) — 12 V narodni zarji (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 12 Napovedi — 13.02 Opoldanski koncert Radij. orkestra — 14 Poročila — 18 Ženska ura: Gospodinja pred božičnimi prazniki (Vida Peršuh) — 18.20 Franc. operni spevi (plošče) — 18.40 Francoščina (dr. St. Lehen) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Nikola Mašić, veliki slikar (dr. Duroj Dimović, Bgd) — 19.40 Objave — 19.50 Božič v planinah (Jan. Kveder) — 20 Chopinova ura — ob 90letnici smrti — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Ruske narodne (plošče).

Drugi programi

Petek, 15. decembra: Belgrad: Zagreb: 20 Gjungenac poje — 20.30 Simf. konc. — Bratislava: 19.40 Stare sovaške pesmi — 20 Farre: »Bika« — 21 Simf. konc. — Sofija: 19.50 Opera — Beromünster: 20.20 Bachov »Božični oratorij« — Budimpešta: 20.10 Beethovneve skladbe — 22.05 Cig. ork. — Bukarešta: 10.35 Opera — Stockholm-Hörby: 19.30 Ork. konc. Trst-Milan: 17.15 Plesna gl. — 21.10 Sim. konc. Rim-Bari: 21.10 Opereta — Florencia: 21.45 Pihala — London: 19.45 Variete — 20.20 Pisan spored — 22.15 Igra — 3.45 Ork. konc. — Oslo: 10.30 Pianino — 21.35 Vok. konc. — Sottens: 20 Igra o amer. prezidentu Washingtonu — 21 Lullyjeva opera »Armida«.

Prireditve in zabave

Igralska družina Prosvetnega društva Trnovo vprižori v nedeljo, 17. decembra ob 20 na odru društvenega doma božično igro v treh dejanjih »Čez deset let«, spisal Jerko Stefan. Predprodaja vetopnic na dan predstave od 10 do 12 dopoldne v društvenem domu.

Prelovčev koncert ljubljanskega Zvona bo drevi ob 20 v veliki dvorani Filharmoničnega društva. Opozorjamo na počastitev epomina blagopokojnega slovenskega skladatelja, katerega prelepe, domače melodije so splošno priljubljene, tako med pevci, kakor tudi med poslušalci.

Madri ruski pianist Nikita Magalov bo koncertiral v Ljubljani v torek, 19. t. m. Magalov je bil rojen l. 1912 v Petrogradu. Po ruski revoluciji je šla njegova rodbina v emigracijo, bila nekaj časa na Finskem, nato pa etalno v Franciji, kjer je študiral nadarjeni pianist konservatoriji do leta 1929 ter ga končal s prvo nagrado. Nato je potoval po svetu kot epremijevalec slavnega madžarskega violinista Szigelija. Sedaj že nekaj let koncertira samostojno po vsej Evropi.

Koncert pevskega društva Tabor bo v ponedeljek, 18. t. m. v mali Filharmonični dvorani. Taborov zbor je sestavljen povetinci iz naših primorskih rojakov, vodi ga zborovodja Guček. Pri koncertu sodelujeta solista Ljudmila Poljanarjeva in Alojzij Gostiša. eprenjla ju na klavirju g. Samo Hubad. Koncert bo ob 20 v mali Filharmonični dvorani. Vstopnice v knjigarni Glasbene Matice.

Predavanja

Viš. Prosvetno društvo priredi drevi prosvetni večer. Predava g. Vinko Zor; Slovenci v Rimu. Vabljeni vsi!

Salezijanska prosveta na Kodeljevem ima drevi ob 8 v gledališki dvorani Salezijanske mladinske doma predavanje: »Slovenija in Sredozemlje«. Predaval bo g. profesor dr. Bohinc Valter. Vabimo etlane in prijatelje društva, da pridejo k predavanju.

Sestanki

Dekliški krožek Sentjakebske prosvete ima danes ob pol 8 redni sestanek v cerkveni dvorani. Društvo Posavčanov iz breziškega okraja bo imelo dne 19. t. m. v prostorih hotela Majcen (Kolodvorska restavracija) ob 8 zvečer svoj redni občni zbor z naslednim sporedom: Otvoritev občnega zbora, etitanje poročil odbornikov in predsednika ter slučajnosti. Na občni zbor vabi odbor vse etlane.

Naše dijaštvo

SKAD Danica ima drevi ob 8 v društvenem lokalu redni etlanski sestanek s predavanjem: »Komunistična svetovna organizacija«.

Lekarne

Nočno službo imajo etekarne: mr. Leustek, Resljeva c. 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12, in mr. Komotar, Vič, Tržaška c.

Poizvedovanja

Izgubljen je bila dne 13. t. m. zvečer na poti z Vodnikovce ceste, Šiška, do Tyrševe (Dunajske) ceste črna usnjena ženska torbica. Najditelj naj jo proti nagradi odda v Pražakovi ulici 14-1.

Izgubljen so bile večraj pred poslopjem finančnega ravnanstva na Poljanski cesti majhne škarjice v usnatem furalu. Pošten najditelj ee naproša, da jih izroči vratarju Jugoslovanske tiskarne.

Anekdota

Neki alkimist je napisal obežno knjigo o izdelovanju umetnega zlata. En izvod knjige je poslal papežu Leonu X. Prepričan je bil, da mu bo papež, ki je bil znan mecen znanosti in umetnosti, poslal za to pozornost bogat dar, po katerem je alkimist tako hrepeneel. Zal, pa je bil alkimist silno razočaran. Modri in duhoviti papež Leon X. je poslal alkimistu veliko pravno mošnjo s sporočilom, da zlato itak lahko sam naredi.

Jan P.:

Kaj pravite?

V teh dneh proslavlja mladina Vzor deklišta — Brezmadežno. Kaj pravite, gospod urednik, ali bi ne bilo tudi med našo mladino, zlasti med žensko, potrebnih nekaj takih zdravih pravil glede telesnega lepotitvenja, kot jih je izdala država Siam za vse svoje otroke. Naj Vam naprej govorim pismo naše misionarke M. Kasaverije Pirčević!

»Odkar imamo pravico javnosti, je izšel zakon, ki zahteva, da morajo imeti vse šole uniformo in da so dijaki in dijakinje dolžni nositi uniformo tudi izven šole. Uniforma vsake šole je patentirana. Vlada nadzornik prihaja od časa do časa v šolo, da se prepriča, če se predpisi o dijaški noši strogo izvajajo. Pred kratkim je vlada izdala predpis, da morajo vsi umetni kodri izginiti z dekliških glav v 14 dneh po razglasitvi ukaza. Ta ukaz je bil sprito mode strašen za naše deklice. Marsikaka bridka solzica je zdrknula po licu zaradi prepovedi »trajne«. Prav tako so morali izginiti barvani ali predolgi nohti, barvane ustnice in obrvi. Teh seveda na naši (samostanski) šoli ni bilo kaj veliko, ker so bila taka kozmetična sredstva že od nekdaj prepovedana. Uniforma (bluza) mora biti po vladnem predpisu tako ohlapna, da stoji ob pasu na vsaki strani 5 cm od telesa. Te predpise so poslali vsem šolam s pripombo, da se bo neizpolnitev le-teh kaznovala s zaporom šole od 3 do 10 let! — Za povzdiglo splošno morale se v deželi Siam (ki je povetini še pogansko) gotovo mnogo stori, morda več kot v marsikateri krščanski deželi! Tudi vse mladinske organizacije so strogo nadzorovane, kar se tiče morale in javne dostojnosti!«

Ali bi ne bilo prav, da bi nekaj tega čula za javno dostojnost upoštevalo pri svojem oblačenju posebno vsako katoliško deklet? In tudi na vseh šolah bi bilo iz socialnih in naravnih razlogov primerno, da bi vse učenke v šoli nosile temne halje!

Danes zadnjičkrat ob 16., 19. in 21. uri
LOUIS JOUVET in drugi mojstri
 franc. filma — KINO UNION, tel. 22-21

ZASTRUPLJENA MLADOST

Prekrasen film za ljubitelje lepih filmov

LJUBLJANA

Zadnja pot bisero- mašnika Jož. Borštnarja

Ljubljana, 14. decembra.

Danes popoldne so položili k počitku pri Svetem Križu najstarejšega duhovnika ljubljanske škofije biseromašnika g. Jožefa Borštnarja. Poleg številnih vernikov mošćanske župnije, ki je rajni biseromašnik sodeloval za njeno ustanovitev, se je pred hišo žalosti v Ciglarjevi ulici v Mostah zbralo tudi mnogo njegovih starih prijateljev in častilcev, ki so se prišli od njega posloviti. Videli smo vseuč. prof. g. dr. Franceta Ušeničnika, ljubljanskega kanonika g. Ivana Sušnika, g. kanonika Trškana iz Novega mesta, več gospodov z dežele, vizitatorja oo. misijonarjev g. Sedeja, več oo. frančiškanov, čet. sester usmiljen in Marijinih sester ter sploh zastopnike vseh ljubljanskih župnij in redov. Pogreb je vodil ljubljanski arhidijakon kanonik g. dr. Klinar ob asistenci farne duhovščine, kateheta g. Zagarja in g. Campe.

Pred hišo žalosti je zapel žalostinko moški pevski zbor mošćanskih pevcev pod vodstvom g. prof. Avsenaka. Nato so krsto nesli v župno cerkev sv. Družine, kjer je g. arhidijakon dr. Klinar najprej imel ganljiv poslovljni govor, nakar so bile opravljene molitve. Pevski zbor je potem na koru zapel še eno žalostinko. Cerkev je bila kljub delavniku polna, ker je velik del pogrebcev pričakoval pogreba v cerkvi. Iz cerkve se je potem razvil dolg sprevod k Sv. Križu, kjer se je ob odprtem grobu v imenu mlade župnije Sv. Družine poslovil od g. biseromašnika župnik g. Miha Jenko. Mošćanski pevci so tudi nad grobom zapeli pretresljivo žalostinko, nakar so se pogrebelci poslovili od rajnika.

— Osebam, ki se ne morejo zadostno kretati, pa trpe vsled tega na zaprtju in motnjah pri prebavi, združenimi s pomankanjem teka, nudi večtedensko zdravljenje z naravno »Franz-Josefovo« grenko vodo zelo dobre uspehe. Uživa se dnevno 1 čaša »Franz-Josefove« grenke vode zjutraj na tešče ali zvečer, preden greste k počitku. Ogl. reg. S. br. 30474/35.

1 9. prosvetni večer, ki bo drevi ob 8 v frančiškanih dvorani, bo posvečen slovenski pravni starini. Z veliko ljubeznijo in vnejo je zbral to stvarino in jo uredil v celoto g. predavatelj dr. J. Zonta, profesor iz Kranja. Rešil je s tem dragoceno stvarino, ki je bila rešena lahko rečemo ob 12. Veliko predmetov je še ohranjenih po starih slovenskih gradovih, po mestih in trgih in po starih zidnicah Bele Krajine n. pr. rovaši. Drugi narodi so o svojih pravnih starinah izdali že obsirna znanstvena dela. Na to predavanje posebno opozarjamo akademska društva, zlasti juriste, pa tudi dijake učiteljske, ki bodo neko delovali med ljudstvom, da slično stvarino rešijo pozabe. Predavanje bo opremljeno s skopičnimi slikami in za uvod bo recitacija pesmi: Okameneli ribič. Predprodaja vstopnic in trgovini Sfiligij za frančiškansko cerkvi jo in v Prosvetni zvezi, Miklošičeva 7.

Kino Kodeljevo tel. 41-64

Danes in jutri ob 8. uri češki velefilm, epopeja bojev za svobodo Slovanstva:

Poročnik Rjepkin

Pri posameznih scenah tega filma občinstvo navdušeno ploska.

Ovadah

VIKTOR MC LAGLEN v filmu, ki je posnet po slovitom delu NOČ PO IZDAJI

Od torka dalje: Gospodar Sahare - znižane cene

1 Frančiškanska fara bo v nedeljo zvečer ob 8 imela svoj farni občestveni večer. Kakor doslej vsako leto bo imel ta večer umetniško obeležje. Sodelovali bodo gđ. L. Zupanova, g. J. Lipušček in igralec družina frančiškanske prosvete pod režijo g. višjega inšpektorja Stancerja. Upričena bo »Igra o dobroti«, zgodba iz današnjih težkih dni. Ta večer naj pokaže, da se vsa frančiškanska fara zaveda, da je treba gojiti farno skupnost. Smo tik pred prazniki, ko obhajamo spomin rojstva Njega, ki je prevzel uboštvo nase, da bi nas odrešil. Vsak faran naj se zaveda, da je med nami mnogo takih, ki so pomoči potrebni in naj doprineše svoji, četudi ekromen obulus svojim bratom, ki so v stiski. Vstopnice se dobe v trgovini A. Sfiligij, Frančiškanska ulica in v nedeljo dopoldne in popoldne pri dnevni blagajni.

1 V nedeljo, dne 17. decembra bo zlata nedelja. Ta dan bodo ljubljanske trgovine ves dan odprte, zato pa bodo v nedeljo, 24. decembra ves dan zaprte. Občinstvo naprošamo, da izrabi to priliko ter poseti ljubljanske trgovine, ki bodo zlato nedeljo, dne 17. t. m. nudile in pripravile praktična božična darila.

1 Slogina glasbena šola priredi v soboto, 16. decembra ob 18 v svoji glasebni dvorani v Pražakovi ulici (Ljubljanski dvor) prvi letošnji nastop svojih gojencev pod naslovom »Božič — zima«. Nastopili bodo gojenci solo-petja, klavirja, gosli, violončela, flaute in kitare. Uprava šole vabi ujudno k obisku. Vstopnine ni.

1 V znamenju predbožičnih dni. Na trg so prinesli prodajalci lončene robe mnogo »modlov« za potice najrazličnejše velikosti in različnega obsega. Razstavljena je tam ribniška povsod znana solidna roba. Njej pa letos dela konkurenca iz Daruvarja. Nek mlad Daruvarčan je pripeljal na trg mnogo keramične posode. Trgovine se pripravljajo na zlato nedeljo, ki bo 17. t. m. in razstavljajo v svojih izložbah najrazličnejše zanimivosti, razno blago in stvari, potrebne za božične praznike. Na Kongresnem trgu se pričinja sezona za božična drevesca.

1 Po ljubljanskih izložbah opazimo letos mnogo jaslic. To dejstvo moramo pohvalno omenjati, ker je zlasti danes važno, da sebe in druge ljudi opozorimo na mir, ki ga uživamo in ki drugo temelji le v nauku betlehemskega Deteta. Naj bi prav vsi trgovci v svoje izložbe postavljali med svoje blago tudi jaslice in tako poglabljali božično razpoloženje, ki nam je dandanes vsem tako potrebno.

1 Mestnim revežem za božič sta darovala go-spa Jožica in g. Joško Šubert, obratovodja kemič-

ne tovarne v Mostah, 250 din, a g. Viljem Nemenc, ravnatelj pivovarne Union je poslal 500 din poleg svoje redne socialne davščine, ko ta veliki dobrotnik mestnih revežev vsak mesec nakaže prav znatno vsoto. Eksekutivni odbor Jugoslovanske zavarovalne banke »Slavije« je pa na predlog upravnega svetnika gosp. Avgusta Jenka in ravnatelja g. inž. Majceta daroval 2000 din zavodom za najbednejše v stari cukrarni za božični priboljšek in s tem dal drugim denarnim zavodom najlepši zgled za izdatno podpiranje mestne občine pri njenih prizadevanjih in skrbih za najrevnejše sloje prebivalstva. Mestno poglavarstvo izreka vsem posnemajo vrednim dobrotnikom najtoplejšo zahvalo z iskreno željo in prošnjo, naj bi se tudi na tako plemenit način pripravljali na božične praznike.

1 Veliko skladišče gradi trdnja Gregorc & Co na dvorišču kavarnе Evrope na Ajdovščini. Načrte za veliko dvoriščno stavbo, ki bo deloma dvonadstropna, je napravil arhitekt Rohman, graditev pa je prevzelo stavbeno podjetje Miroslav Zupan iz Ljubljane. Stavba bo vsa podkletena in bo v traktu, ki bo dvonadstropen, imela bo pod kletmi tudi zavetišče proti napadom iz zraka, kakor to določajo najnovejši gradbeni predpisi. Velešpicerija Gregorc gradi stavbo zato, da bo imela v njej velika skladišča blaga, garaže za tovorne avtomobile in pisarne. Z graditvijo so začeli v oktobru in je sedaj stavba ponekod že dosegla višino prvega nadstropja. V avgustu prihodnjega leta bo stavba že popolnoma urejena za vselitev.

1 Ogenj v gledališki lopi na stavbišču moderne galerije je nastal po naključju. V sredo ob pol 9 je znel plamen z veliko naglo gledališko slikarno, v kateri je bila tudi mizararska delavnica za kulise. Gasilci so hitro oženi udušili in točen pregled pogorišča je v teku večerajšnjega dneva ugotovil, da je ogenj izbruhnil po nesrečnem naključju. V leseni baraki so namreč delali predvečerašnjim do 8 zvečer tako mizarji kakor tudi pripravljalci kulis. V velikih delavnicah so bile kurjene tri peči in je po vsem videzu pri eni izmed teh peči potem, ko so zadnji delavci zapustili lopo in jo zaklenili, izbruhnil ogenj. Na lesu, papirju in drugem vnetljivem orodju se je ogenj izredno hitro razširil po vsej notranjosti delavnice. Zato se je tudi izredno hitro prijel lesenih sten. Značilno pa je, da so prav vse lesene stene barake na notranji strani popolnoma zogletele, na zunanji strani pa so večinoma lepo ohranjene, kar najlepše dokazuje, kako se je ogenj širil. V baraki so zgorle kulise, ki so jih pripravljali za opero »Nižavac«, prav tako pa tudi vse mizararsko orodje. Poleg gledališča ima škoda tudi slikar Skružny, ki mu je zgorelo mnogo orodja in barv. Celotna škoda je bila ocenjena na okrog 30.000 din, vendar je krita z zavarovalnino.

1 Tatvina zlatnine. Te dni je bilo ukradeni iz stanovanja v Marmontovi ulici dijakinji M. Z. več zlatnikov, dve zlati uri in nekaj denarja v skupni vrednosti 2500 din.

Vlomilci odnesli 350.000 din

Maribor, 14. decembra.

Maribor ima zopet svojo kriminalno senzacijo. Včeraj v popoldanskih urah, ko delo v trgovinah počiva, je bil namreč izvršen v špicerijsko trgovino Ivana Laha na Glavnem trgu velik vlom, pri katerem je prednji vlomilec odnesel plena v skupni vrednosti nad 350.000 dinarjev.

Po opoldanskem zaključku dela v trgovini so uslužbenci pod nadzorstvom lastnika v redu zaprli trgovske lokale in odšli. Ko so se pa okoli dveh vrnili na delo, so opazili, da je bila šipa na vratih na dvoriščni strani lokalov razbita, kar je seveda takoj vzbudilo upravičen sum, da se je med opoldanskim odmorom v trgovini moralo nekaj pripetiti. Lastnik je takoj pogledal za železno ročno blagajno, ki jo je imel stalno v trgovini. S strahom je opazil, da blagajne ni na običajnem mestu, pa tudi nikjer drugje je ni mogel najti. Takoj je bil prepričan, da je postala plen predzrednega vlomilca, ki je v trgovino prišel z dvoriščne strani. Na vratih je razbil šipo, da je mogel odri-niti zapah na notranji strani vrat, zaradi katerega sprva vrat ni mogel odpreti, čeprav jih je s ponarejenim ključem odklenil. Ko je svoje zločinsko delo opravil, je skozi odprto vrta v šipo zopet vrata zapahnil in ključavnico zaklenil, da bi za seboj pustil čim manj zelo vidnih sledov svojega dela.

Plen, ki ga je vlomilec pri vladu dobil, je bil bogat. V železni ročni blagajni je bilo okoli 2.700

Najnovejša poročila

Debata o Chamberlainovem govoru

London, 14. dec. AA. Reuter: Ko je Chamberlain končal svoj govor, je povzel besedo vodja opozicije Attlee. Med drugim je dejal, da upa, da bo država prihodnji božič ali pa vsaj enega prihodnjih božičev pričakala v miru, in sicer trajnem in trdnem miru. Ko je govoril o večerajnji pomorski borbi na Južnem Atlantiku, je major Attlee rekel med drugim: Ilrabrost, s katero so naše križarke sprejele in vzdržale borbo s topniško mnogo močnejšim sovražnikom, zasluži vse priznanje. Ta borba je vredna dolge in slavne tradicije angleške vojne mornarice, katere zgodovina je tako bogata na junaških delih. Glede sestanka DN je Attlee dejal: Mi v tem taboru obsojamo napadalca, pa naj bo kdorkoli in naj ga vodi karkoli. Tudi v tem primeru ne vidimo prav nobenega razloga, ki bi mogel opravičevati surov napad na Finsko. Drago nam je, da sli-šimo, da bo naša država izkazala pomoč Fin-ski, in sicer vsako pomoč, kakor bodo to sto-rile tudi druge države. Strinjam se z mini-strskim predsednikom, da je pri tej priliki Društvo narodov poslovalo izredno hitro. Ne

morem pa te brzine primerjati s počasnostjo, s katerimi je delalo pri prejšnjih napadih. Moje osebno mnenje je, da zdaj ne bi bili v vojni, če bi Velika Britanija in DN hitreje ravnala in delovala.

Drugi govornik je bil vodja liberalcev Sinclair, ki je med drugim rekel: Jaz in moji politični prijatelji prav tako obsojamo vsak napad brez ozira, odkod pride. Mi smo dosled-no in odločno obsojali vse napade, ki smo jih doživljali v zadnjih letih, ter zato odločno in iskreno obsojamo napad na Finsko. Pozdrav-ljamo tople besede, s katerimi je ministrski predsednik danes govoril o DN. Naša vlada je ponovno našla pozabljeno Društvo narodov in se spomnila, kako potrebna je gotova osrednja mednarodna avtoriteta v svetu. Na koncu je govornik zahteval od vlade, odločno, močno in čim bolj izdatno neintervencijo Vel. Britanije Finski. Govornik je poudaril, da po svoji stilizaciji, kakor tudi po načinu, kako je poudaril besedo neintervencijo, da uporablja ta izraz v ironičnem smislu in da dejansko razume pod njo nekaj čisto drugega.

Komunisti hočejo razgrajati

Belgrad, 14. decembra. AA. Danes zvečer so tri skupine komunističnih dijakov in delavcev poskušale prirediti istočasno na več krajih demonstracije. Policija je takoj inter-venirala, razgnala demonstrante in preprečila s tem povzročanje nemirov. Demonstranti so s kamenjem napadli organe oblasti, izrabljajoč pri tem mrak, ter izstrelili nekaj revolverskih strelcev. Težje sta bili ranjeni dve osebi od strelcev, od kamena pa je bilo ranjenih več organov oblasti.

Aretiranih je bilo 60 oseb in so bile vse kaznovane s po 30 dni zapora. Izdani so vsi ukrepi, da se organizatorji in ščuvarji po-iščejo in zapro.

Odbor za evharistične kongrese je zasedal v Zagrebu

Zagreb, 14. dec. b. Danes dopoldne ob 10 je bila v nadžupnijskem dvorcu seja stalnega odbora za evharistične kongrese. Seji je prisostvoval tudi hrvaški metropolit, zagrebski nadškof dr. Stepinac. Predsedoval je krški škof dr. Srebrnič, predsednik stalnega odbora. Navzoč je bil tudi zagrebski škof dr. Salis-Saewis. Zastopani so bili tudi djakovski, banja-luški, splitski, belgrajski, križevski in šibenški škof, ljubljansko škofijo je pa zastopal g. dr. Ciril Potočnik. Na sejo je prišel tudi provincial Je-zusove družbe.

Po seji so bila prečitana poročila, ki pravi-jo, da je bilo lansko leto 15 kongresov v 10 raznih škofijah. Udeležilo se jih je 135.000 ljudi, kar je velik napredek. Sprejet je bil načrt evharističnih kongresov za prihodnje leto. Leta 1941 pa bo ob proslavi 1500 letnice zvez Hrvatov s sv. stolico v Zagrebu velik na-cionalni evharistični kongres.

Hoover poziva Ameriko na boj za narodne manjšine v Evropi

New York, 14. dec. t. »Associated Press«: Bivši predsednik ameriških Združenih držav Hoover je imel velik govor, kjer se je za-vzemal za to, naj Amerika z vsemi močmi po-maga evropskim verskim in narodnim manjši-

nemških mark, kakih 17.000 dinarjev v gotovini ter raznih hranilnih knjižic in vrednostnih papir-jev, skupaj za kakih 300.000 dinarjev, tako da znaša celokupen plen več kakor 350.000 dinarjev. Vlomilec je bil pri svojem odhodu iz trgovine zelo previden. Ročno blagajno je previdno dal v nava-den cekar, sam pa še oblekel trgovcev klotast plašč, da ja ne bi vzbudil suma, ko se je podajal iz trgovskih lokalov. Moškega s črnim klotastim pla-ščem in s cekarjem v roki so v bližini trgovine tudi videli, kar bo brez dvoma olajšalo preiskavo, ki jo sedaj v zvezi s tem vdomom z mrzlično na-gleco vrši osebje mariborske mestne policije. Do-mnevajo, da sta pri predzrednem vladu sodelovali dve osebi, ki pa se bogatega plena menda ne bo-sta dolgo veselili.

Celjske novice

e Socialno skrbstvo mesta Celja. Na zadnji občinski seji je bil, kakor smo že poročali, iz-voljen socialno politični odbor pod predsedstvom mestnega svetnika g. prof. Mirka Bitenca. Ta od-bor bo urejeval socialno skrbstvo mesta Celja v okviru pooblastil mestnega sveta. Ze lani je bil sprejet statut socialnega skrbstva za mesto Celje in dva pravilnika o podeljevanju rednih in izred-nih podpor v celjski mestni občini. Pravilnika sta skrbno in najvestneje sestavljena in edinstvena v Sloveniji, namreč, kar jih imajo mestne občine. Socialni odbor je imel do sedaj dve seji, na ka-terih je odobril podpore najpotrebnejšim. Na zad-nji seji je podelili 30 podpor. Celjske šole so do-bile za obdobje revnih otrok še posebae po-dpore: I. mestna deška šola 6000 din, II. mestna dekl. šola 6000 din, III. deška osn. (okoliška šola) 10.000 din, dekl. šola pri šol. sestrah 10.000 din, otroški vrtec v Gaberju 1500 din, vrtec pri šol. sestrah 1000 din. Po čl. 18 statuta soc. skrbstva so poleg odbora, v katerem so: prof. Bitenc, Jagodič, Kramar, Krajnc, Lukman, Planker in Rupnik, imenovani še za svetovalce: prof. dr. Gantar, Mikeln, Jerič, Nardin, Zabukovšek, Plevčak, Dorn, Martinčič, Golob, Kroflič, Kodela, Dolenc in Rebov. Socialni svetovalci so posvetovalni organi in za-upniki mestne socialne uprave, ki bodo dajali od-boru predloge, nasvete, pojasnila in poročila, ti-čoč se socialnega skrbstva in socialne higijene. Na zadnji seji je predsednik celjske mestne ob-čine zapisregel vse okrajne socialne svetovalce. Po § 17 statuta socialnega skrbstva si sme okr. soc. svetovalec v svojem okraju izbrati enega ali več posvetovalcev ali posvetovalk pri izvrševanju njegovih nalog. Posle okrajnega socialnega svetov-alca morejo opravljati tudi socialno-karitative organizacije. Okrajni svetovalci bodo imeli v evi-denci vse socialno šibke sloje svojega okraja in bodo poročali o težnjah in potrebah teh, ali ust-meno ali pismeno pri socialnem odboru. Mesto je razdeljeno na okraje in tako ima Celje 10 soci-alnih okrajev.

Rajhenburg — Senovo

Zanimanje za radio v našem kraju stalno raste zlasti zadnji čas, ko je pričel tukajšnji rudnik svoje delo razveseljevali razširjevati V primeru z drugimi kraji kot na pr. Trbovlje ali Hrastnik, je število ra-dijskih naročnikov pri nas še razmeroma nizko. V namenu, da se dvigne število radijskih naročnikov ter da damo vsem, ki se za radio zanimajo priliko, da si ogledajo najmodernejše radijske aparate, je priredila trdnja »Radio«, družba z o. z. Ljubljana, Miklošičeva c. 7, v Rajhenburgu v restavraciji Jug obširno razstavo svojih radijskih aparatov. Razsta-vo vodi zastopnik te trdnje gosp. Ivan Guček.

Ptuj

Royal-kino, Ptuj, Danes filmska opereta »Kne-ginja čardaša« z ljubko Martho Eggerth v glavni vlogi.

KULTURNI OBZORNIK

»Via mala« v mariborskem gledališču

John Knittel: Via mala, drama iz bündenske pokrajine v štirih dejanjih. Premiera dne 9. decembra.

Nad pet sto strani obsegajoči roman švicarskega pisatelja J. Knittela je znan pri nas po prevodu, ki ga je izdala Modra ptica. Poleg romana je pisatelj napisal posebej dramo z isto vsebino, kakor roman, pri čemer se je seveda moral primerno omejiti glede obsega podanih dogodkov. V romanu je pisatelj poleg jedra, ki ga je preoblikoval tudi v dramo, podal zelo ostro tudi časovno ozračje, namreč dobo po svetovni vojni in letih svetovne krize, kakor je pritisnila tudi na Švico in sprožila polno problemov v njenem političnem, gospodarskem in družabnem življenju. Dalje je v drami črtal dogodbe slikarja Lautersa, ki so preplela slika starega časa, zasajenega v sonce in mir (impresionizem). Opustiti je moral tudi obširno slikanje aristokratskega sveta, kot ga spoznavamo ob Andreju Richenauškem. Tako je v dramo preoblikoval samo zgodbo, kako se odkrije zločin otrok nad lastnim očetom, in boj, da se ta očetom v javnosti kaznuje, ali polet. Zverinskoga (v polnem pomenu besede) očeta ubije s pomočjo hišnega hlapca lastni sin Nicolaus, ki mu pomagata sestra Hanna in mati. Le sestra Silveli tedaj ni doma in se nad očetom ne pregreši. Silveli se v svetu spozna s preiskovalnim sodnikom, po poreklu aristokratom, Andrejem Richenauškim, ki je v pragonu spoznal svoje kmečko poreklo in se hoče sprostiti v svobodno življenje človeka in se povrniti k plugu in brani, ki jo je vlačil še njegov ded. Andrej po službeni dolžnosti dobi v roke akte o ženinem (Silvelinem) očetu, ki da je pred tremi leti neznano kam izginil brez sledu in bi ga sedaj sodišče moralo proglasiti za mrtvega. Ko vrta v to skrivnostno smrt svojega tasta, spozna strašni zločin svojih sorodnikov. Moral bi stvar razkriti javnosti, poklicati storilce na odgovor, da jih zakon sodi in obsodi. Toda poleg zločina spozna tudi njegove vzroke: da je oče bil nasilen razvratnež, pred katerim bi prav za prav moral njegove lastne otroke zakon braniti, pa jih nasprotno uklepa in obtožuje. Za svoj zločin se je vsak izmed njih strašno pokoril. V svoji notranjosti nosijo strašno grozo očetomora, niti v enem ni miru in v njih notranjosti divja obupen boj med lastno vestjo, ki jih opravičuje, ter med zakonom, ki jih hoče pokopati. V teh bojih se globoko čistijo. Navidezni zločinci se nam pokazejo kot plemeniti ljudje. Niso morili iz koristi, ampak iz samoočrambe in so, ko jim Andrej dokaže zločin, pripravljeni prevzeti vsako kazen, da se le rešijo obupnega brezna v samem sebi. Toda Andrej spozna, da so zakonu etičnosti zadostili in da so opravičeni pred Bogom. Zakon ne bo prekršen, če zadevo končevalno vrže v stare predale ter s tem reši svoje najbližje pred brezobzirnostjo mrtvega zakona. Tako postane v nekem oziru skriv, toda etičnost njegovega dejanja je izven vsakega dvoma.

Igra je izredno dramatična. To pač zato, ker je pisatelj ni prepisal iz romana v dialog, temveč jo izoblikoval samostojno. Po svojem motivu ima ta drama sorodnice v različnih dramah svetovnega slovstva. Spada med psihološke drame o zločinu in kazni, le s preobrnjenim razvojem: tu se zakon umakne pred človečansko mislijo.

Dramo je uprizoril Peto Malec, ki je dramo tudi prevedel. Z inženarstvom B. Simčičem sta

ustvarila svojsko sceno, da je prostor dihal nastrojenje groze in teže. To težo je ustvarjala realno kar pretežka klada v stropni konstrukciji prvega dejanja ali podobna, a trdnjša v tretjem. Drugo dejanje je dihlo veselo brezskrbnost in razigranost prostora mladih poročencev, ki ga ne kalijo težke misli na sence, kot jih na svoj svet še meče umorjeni oče. V četrtem dejanju je prostor kakor ječa (visoko križasto okno) uklepal preiskovalnega sodnika Andreja pred končno odločitvijo, ali naj zadosti zakonu ali človečanski misli. Prizorišča so dihala svojskost in izvirnost ter se skladala z duhom drame. Tako pozorišče je moglo tudi lepo ukleniti ljudi, ki na tem prostoru nastopajo. Reči moramo, da je režiser ustvaril iz igralcev, kar bi človek v njih ne pričakoval. Poleg tega je gotovo drama igralcem tudi »ležala«, da so tako živeli z vsem prostorom in z vsako dramatično besedo.

Družino Lauretzo so predstavljale izrazite, izdelane postavke. Gorinskova je upodobila mater, pol blazno zaradi prestanega trpljenja ob možu in zaradi prekipenja groze, da se bo zločin razkril. V njej je grozotnost dosegla svoj višek in bila podana s pretresljivo tragičnostjo. Sin umorjenega Nicolaus, je bil v ustvaritvi Danila Gorinske čist lik kmečkega fanta, ki je popolnoma prepričan v svoji tragičnosti. Nosil je glavno težo igre. Globljih potez bi težko kateri igralec mogel dati temu liku, kot jih je dal Gorinšek. Hanna Eme Starčeve je bila krepko kmečko dekle, robato in prirodnost, tako naravno, da prav ona ne vzdrži preiskovanja za zločinom. V strašni obtožbi svojega očeta plane in razkrije zločin. Po vsej pravici je moremo postaviti ob popolni lik njenega brata. Silveli je drugače kova, kot sta njen brat in sestra. Rasbergerjeva jo je podala v krhki podobi mlade deklice in žene v prelepi gesti in mehki besedi ter postala res središče igre, nosilka visoke misli odpuščanja ob lastnem trpljenju. Ostala je kakor oseba iz drugega sveta in vendar resnična in prisotna. Manj realen se zdi, da je mladi Andrej Richenauški, pa ne v igralski podobi Rada Nakrsta, temveč že v pisateljevi zamisli sami. Aristokrat z ogromnim bogastvom je, ki se mu ob zasledovanju časovnih dogodkov sodobne Evrope zbudi gon, da bi se vrnil k zemlji in plugu. To tudi stori — toda v bralcu romana in tudi v gledalcu drame ostane vtis, da ni pretežko postati kmet, če ima človek velika posestva in težke denarje v hranilnicah. Zato se tudi v drami zdi Andrej nekoliko knjižen, romantičen v svojem kmetoljubstvu, razumljiv iz pisateljeve misli, da more prerod Evrope priti le s kmečke grude. Nakrst je Andreja približal realnosti s prostodušno kretnjo prirodnega mladega moža, s smehom in prešernostjo, toda obenem s trdo brezobzirnostjo jurista, ki je na sledi teškim zločinom. Njegova mati, gospa Richenauška, je bila v Elviri Kraljevi, topla mati, globoka in razumevala. Kraljevi vlogi sta imela Blaž kot pisar in Križajeva kot služabnica.

Ce sedaj ponovim, da je režiser znal ustvariti odlično, rahlo simbolično sceno, ki je mogla ukvariti grozotno dramo kmečkega zločina, da je znal ustvariti v vsej uprizorjeni pretresljivo ozračje, da je ušel z igralci lepo enoto in odgovarjajoči tempo in da so posebno igralci v vsem zadovoljili, potem moremo biti režiserjevega, inženarstvevega in igralskega uspeha samo veseli in ter si jih v takem delu želimo večkrat kot doslej. S. V.

Občni zbor Narodne galerije

V dvorani Francoskega inštituta v Narodnem domu se je vršil v četrtek občni zbor društva Narodna Galerija. Ob udeležbi zadostne večine članstva je otvoril občni zbor predsednik g. dr. Windischer in v svoji otvoritveni besedi najprej poslal vdanostne brzojavke Nj. Vel. kralju Petru, Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu, predsedniku senata dr. Korošcu, ministru prosvete B. Maksimoviču ter ministru za gradbe dr. Kreku, kar so vsi udeleženci z navdušenjem odobrili. Nato je poročal o značaju Narodne galerije, o podporah, ki jih ji nudijo javne ustanove, zahvalil se je predvsem g. banu dr. Natlačnu ter županu g. dr. Adlešiču, naznanil katalog obstoječih del, ki se pripravljajo, ter s toplimi besedami omenjal umetniško življenje v Ljubljani v raznih skupinah ustvarjajočih umetnikov. Za njim je tajnik gosp. Saša Šantel podal tajniško poročilo, omenjal razstave v prostorih Narodne Galerije, njihove lastne izdaje (3. zv. monografije o Šubicih), obisk, ki je bil letos za spoznanje slabši kot lani zaradi nastalih razmer (6000 ljudi), govoril o dopolnitvi raznih oddelkov ter nakupu slik, kakor je tudi imenoma navajal vse darovalce (zlasti pokojno gđ. Kadilčevu). Vsega skupaj je Galerija kupila v tem letu 53 številčk z 79 predmeti, kar je precejšen porast zbirke poleg darovanih del. Blagajnik g. dr. Pretnar je podal z njemu lastno natančnostjo blagajniško poročilo, ki ga je nadzorniški odbor in občni zbor vzel s pohvalo na znanje. Pri volitvah je bil izvoljen za predsednika dr. Windischer ter per acclamatione stari odbor, ki ga tvorijo odborniki: dr. Pretnar, dr. Stele, dr. Kirmovec, dr. Lukman, Saša Šantel, M. Sternan, A. G. Kos, dr. Marolt, dr. Ložar, B. Borko in dr. Debeljak. K delu v odbor se bo vabil tudi dr. Mesesnel. Po končanih volitvah je imel kratko predavanje o razmerju med Narodno Galerijo in Moderno Galerijo prof. dr. Stele. Predavanje je bilo važno zategadelj, ker se tudi v naši javnosti zamenjujejo ali pa prav ne vrednotijo naloge, ki jih imajo v svetu — in pri nas — Galerije, oziroma Moderne Galerije, ki so v bistvu domi umetnosti. Zgodovinsko je podal bistvo in razvoj pojma galerija ter njene funkcije v današnjem času, ko Narodne Galerije v svetu hranijo v sebi že zgodovinsko ustajene stvari, dognane vrednote, ki imajo svojo večnostno ceno, dočim moderne galerije prevzemajo funkcijo razstavnih prostorov modernih umetnosti, ki so šele v razvoju in katerih cena je še sporna in spremenljiva. Po teh smernicah tudi v Ljubljani delo Narodne Galerije in Moderne Galerije, ki se gradi, ne bo kolidiralo, kajti Narodna Galerija naj se spremeni v umetniški muzej slovenske umetnosti do svetovne vojne, Moderna Galerija, ki pa ji bolj pristoje ime Dom umetnosti, kakor so jo imenovali v začetku ustanovitelji sami, pa naj bo in tudi bo poleg razstavišča moderne umetnosti tudi propagandni dom za živo umetnost. Tako bi si obe ustanovi funkciji razdelili in se lahko lepo složno razvijali vsaka v svojo smer in dopolnilo. Po teh jasnih mejah med eno in drugo galerijo, kakor jih je podal dr. Stele, je bil občni zbor zaključen.

K razstavi »Lade«

Avtoportret slikarja Ferda Vesela

na razstavi umetniškega kluba »Lade« v Jakopičevem paviljonu. Opazujemo našo javnost na to razstavo, kjer razstavljajo starejši in mlajši slovenski slikarji svoja dela. Strokovno kritiko razstavljenih del bomo približili prihodnji tork. Razstava bo odprta do božiča.

Zbirka novih božičnih spevov

Te dni je izšla zbirka novih božičnih pesmi za cerkvene zборе. Skladateljica Breda Šček (v Ločah pri Poljanah), ki je pesmi napisala, izdala in založila se je potrudila, da pridejo karakteristične vrline njenih pesmi (kakor enostavnost speva, lahka pevnost, zmernost obseg glasov) v tej zbirki še bolj do veljave, zato je delano vse v njej še z večjim potrpljenjem in izbrano z bolj strogim kriterijem. Car božičnega razpoloženja je skladateljica poskušala realizirati v posrednih pesmih. Včasih se divimo že besedilu samemu, n. pr. tam, kjer pravi M. Elizabeta, da nam božič pričara v bolno dušo izgubljeni raj. Iz duha te ideje je gotovo nastala cela zbirka. Ta »motto« me spominja na neko sežno lepo idejo, katero izraža neka hrvatska narodna božična pesem: »Marija ruža, Isus cvijetak, Josip liljan čist — radujte se o pastiri, rodi nam se Krist!« V drugi pesmi je zopet nedolžno-naivni moment: »Jezusa vabijo v srce, da ga ne bo mrazil zima«. Največ teh pesmi je napisanih za zbor in čisto v narodnem tonu. Ena je kar za ljudsko petje v priprošnih tercah s spremljavo orgel. »Po-vej mi Jezusček« ima v drugem delu tenor, ki vodi

Novi predsednik Švice Pilet-Golaz, ki je bil drugi izbran na to mesto. Prvič je bil izvoljen za predsednika švicarske zveze l. 1934. Star je 50 let.

Žival na fronti

Med darili, ki jih Nemci pošiljajo vojakom na fronto, niso samo jestvine, obleka in knjige, ampak večkrat tudi kaka žival, zlasti psi, manj so zaželjene mačke. Tudi nemški radio je razglasil, da dober pes more biti vojakom na fronti in po taboriščih v veliko veselje in zvest tovariš. Neki vojaški zdravnik, ki se je udeleževal vojne med Nemčijo in Avstrijo v letih 1866 in 1870/71, pa pripoveduje v svojih spominih o nekem kozlu, ki je spremljal peto gardno baterijo. Bil je izredno velik in močen in se je od nekdaj pritepel k topničarjem in je pri njih ostal. Topničarji in konjeniki so nekaj sploh radi redili ob svojih kolih kakega kozla, ker je bila v modi neka vera, da prinaša srečo in da privzema nase konjske bolezni. Vojaki so se tako navadili nanj, da so ga

vodili s seboj na vseh svojih vojnih pohodih. Spremljal je topniško baterijo in vedno hodil spredaj. V neposredni bližini sovražnika je ta njegova častihlepna »muha« povzročila tudi dokaj neprijetlik, ker nobene čete ali voza ni mogel trpeti pred seboj. Slednjič ga vojaki niso mogli drugače ukrotiti, da so ga zaprli v voz za prtljago in ga tako vozili s seboj. V taborišču pa je bil spet prepuščen samemu sebi. Njegova najboljša jed so mu bile — cigare. Če je le mogel je vdri v kake sobe ali kleti in najprej poiskal zaboj s cigarami. Požri jih je velike množine, bogve ali kot listje ali kot tobak. Kadar je trobenta sklicala vojake, se je tudi ta kozel postavil pred zbor. Civilistov ni mogel in gorje mu, kdor bi se mu v civilni obleki približal. Tudi v bitkah se je sukal med vojaki ali pa si je polekal kak zaboj, na katerega se je vstopil in moško opazoval vrvež. Tako je živel z baterijo več let. Uničila ga je njegova strast do cigar in — piva. Nekoč je prišel do cigar in se jih je požrešno nažrl, nato pa je našel vedro piva, kjer se je napil in po nekaj minutah je padel na tla in obležal. Tako se je obnašal kozel na fronti, o psih pa kroži med starimi vojaki še več dogodivščin, ki jih je v zimskih večerih za toplo pečjo prav prijetno poslušati.

Pes, ki spremlja vojaka prav v prve postojanke

ŠPORT

Športni drobiž

Italijanski boksaški so premagali v Rimu nemške z rezultatom 10:6. V Rimu sta se namreč pomerili boksarski reprezentanci Nemčije in Italije in so v zelo napetih in ostrih borbah zmagali Italijani. Bila je to celo za Rim izredno velika športna prireditev, ki je bila v dvorani cirkusa Maksimus, ki je bil do zadnjega kotička napolnjen.

Belgrajska Jugoslavija je na svoji turneji v Turčiji brez posebnega truda premagala tamkajšnji klub iz Carigrada »Bejoglu« z rezultatom 4:0 (1:0).

Madžarski nogometni klubi bodo morali tudi preko zime trenirati; tako je namreč odločil komisar madžarske nogometne zveze. Po tej najnovjši odločbi morajo vsi klubi, ki igrajo v državnem prvenstvu, obvezno izvesti zimske treninge v zaprtih prostorih. Če se bo ta odločba nanašala tudi na klube B lige, potem je pri tej stvari prizadeh 56 madžarskih klubov, ki bodo morali pod disciplinski kaznijo celo zimo trenirati. Ta trening se prične že 23. decembra t. l. in bo v telovadnicah; kjer pa teh ni na razpolago, morajo klubi dobiti kak drug primeren prostor. Klubi morajo komisarju predložiti točen načrt o teh zimskih treningih. Namen teh treningov je, da bodo igralci takoj spomladi v kondiciji, ki je za uspeh potrebna.

Srbske športne zveze se pojavljajo. Te dni bodo ustanovljene v Beogradu kar tri srbske športne zveze: Lahkoatletska, katere občni zbor bo 16. t. m., kolesarska, ki bo dan kasneje in zveza srbskih športnih zvez, ki bo tudi 17. t. m.

Proslava 20 letnice jugoslovanskega olimpijskega odbora bo v nedeljo v Zagrebu. Ob tej priliki bo izdal jugoslovanski olimpijski odbor slavnostno številko Novinarske službe.

Belgijska plavalca Fernande Caroen je zboljšala rekord v hrbtnem plavanju na 100 m od 1:11,4 minut na 1:10,0 minut; njena rojakinja Yvonne Vanderkerkhove pa je zboljšala rekord v prsnem plavanju na 100 m od 1:25,4 minut na 1:24,8 minut.

Prejšnji svetovni prvak v teniškem športu Donald Budge se hoče za vselej posloviti od teniskega športa. Podal se bo k jazz-orkestru kot dirigent kakor svoječasno olimpijski zmagovalac Jesse Owens.

Železniške ugodnosti za praznike

Slovensko planinsko društvo je že dne 17. oktobra 1939 prosilo generalno direkcijo državnih železnic, da naj veljajo ugodnosti nedeljskih povratnih vozovnic za božične praznike od 23. decembra jutraj do 27. decembra o polnoči, za Novo leto od 30. decembra jutraj do 2. januarja o polnoči, za praznik Sv. Treh kraljev od 3. januarja opoldne do 8. januarja 1940 opoldne in za svečnico od 1. februarja do 5. februarja. Slične ugodnosti je železniška uprava že dovolila v letošnjem letu za velikonočne praznike in za binkošne praznike. Z navedenimi ugodnostmi bi izdatno po-

rastla frekvenca potnikov na državnih železnicah za navedene praznike. Na prošnjo SPD sta se tej akciji pridružili tudi tujakoprometne zveze v Ljubljani in Mariboru ter se je za ugodno rešitev na prošnjo SPD zavzela tudi generalna direkcija državnih železnic. Zveza planinskih društev kraljevine Jugoslavije je po svojih predstavnikih neposredno intervenirala pri generalni direkciji državnih železnic v Beogradu, da izposluje ugodno rešitev. Žal ni bilo primernega razumevanja. Generalna direkcija državnih železnic je rešila prošnjo SPD in ostalih tujakoprometnih ustanov v Sloveniji, da za letošnje božične in novoletne praznike ne bo odobrila posebne vozne olajšave, češ, da bi to odobrenje povzročilo znižanje dohodkov za železniško upravo. Hkratu je generalna direkcija državnih železnic misljenja, da bi takšno odobrenje pomenilo nevaren precedens primer za celo vrsto praznikov drugih veroizpovedi, ki bi neizogibno sprožili množične zahteve, naj se za posamezna verska ali raznovrstnih praznikov odobri enaka vozna olajšava. Nadalje pravi rešenje generalne direkcije državnih železnic: Ne glede na občno znižanje železniških dohodkov, bi odobrenje tolikšnega števila voznih olajšav močne verse pomešalo našega ljudstva tvorilo pri poskusu ureditve območij, za katere naj bi olajšave veljale, skoraj nepremostljive težave in velike zmešnjave, kar da je v praksi prav občutno očitovale v času, ko je zadevna olajšava tudi za praznike.

V letošnji zimski sezoni je Slovenija v prvi vrsti navezana na turiste iz Slovenije in ostalih krajev Jugoslavije. Računati je na številnejši poset le, ako se nudi turistom primerna olajšava pri vožnji na železnicah. Pri odobrenju nedeljskih povratnih vozovnicah tudi za navedene praznike bi železniška uprava popustila na ceni 36%, povečala pa frekvenco za 50%, tako da bi imela še vedno dobička 14% nad normalne dohodke. Pri sedanjih splošni podražitvi življenjskih potrebščin in pri enakem stanju mesečnih dohodkov uradnikov ni računati, da bi mogli finančno šibkejši sloji proste dneve za božične in novoletne praznike porabiti za poset raznih zimskošportnih krajev in planinskih predelov v Sloveniji. Ker je v veljavi tudi omejitev vožnje z avtomobili ob nedeljah in praznikih, tudi ni računati, da bi imovitejši sloji posetili Slovenijo za božič. S tem bo trpelo vso narodno gospodarstvo v dravski banovini ter bodo prizadeti zaradi manjših dohodkov vsi krogi in vsa samoupravna oblastva.

Vsa javnost v Sloveniji prosi merodajne činitelje, da se zavzamejo za izpremembo odklonilne rešitve glede voznih olajšav za božične in novoletne praznike ter da še pravočasno izposlujejo, da bo železniška uprava uvidela ogromno škodo, ki jo bo povzročila sebi, turistom, tujskemu prometu in vsem ostalim krogom v Sloveniji s tem, da noče odobriti nujno potrebne železniške ugodnosti za navedene praznike.

Album planinskih slik je izdalo Slovensko planinsko društvo. Zbranih je 50 prvovrstnih posnetkov naših najbolj priznanih foto-amaterjev in to iz različnih planinskih predelov Slovenije. Album je najprikladnejše božično darilo planincu. Cena znaša le 30 din za komad ter je na razpolago v pisarni SPD, Ljubljana, Aleksandrova 4/L.

ZFO

I. Zvezni tehnični svet

Vse one brate, ki so dobili povabilo na I. zvezni tehnični svet, ki bo v soboto, dne 16. in v nedeljo dne 17. decembra, ponovno opozarjamo, da se izredno važnega sveta gotovo udeležite. Zlasti opozarjamo vse tehnične odbore podzvež, da si gurno pošljejo vsaj po dva svoja zastopnika. Podroben program tega sveta je razviden iz okrožnice, katero smo svoječasno poslali. Dnevni red je obširen in za nadaljnji tehnični napredek naše organizacije izredno važen. V soboto se prične ob 15 (3), v nedeljo pa ob 8. Tehnični svet bo v telovadnici Vzemjemne zavarovalnice in ne na Stadionu kakor smo javili v okrožnici. To pa iz razloga, ker je blizu kolodvora.

Iv. Grbec.

Roganova tolpa obsojena

Celje, 14. decembra.

Pred velikim senatom okrožnega sodišča v Celju se danes zagovarja osem ljudi, ki so si služili kruh z vlemi in tatvinami. Kolovodja te družbe Alojzij Rogan je našel smrt, preden je prišel pred sodnike, njegovi pajdaši, ki jih je obtožil državni tožilec, so pa: Milan Peša, 23 letni delavec brez stalnega bivališča, Karel Rupnik, 28 letni delavec iz Studencev pri Mariboru, Marko Pernek, 29 letni sodarski pomočnik iz Studencev, Ivan Jazbinšek, 41 letni čevljar iz Studencev, Pavla Vezovnikova, 29 letna postrežnica iz Studencev, Amalija Ratejeva, 52 letna delavka iz Nove vasi pri Celju, Albin Košak, 29 letni pekovski pomočnik brez stalnega bivališča, Josip Pečovnik, 28 letni delavec brez stalnega bivališča. Ta zločinska družba je bila strah vse Štajerske. Vmes so bile tudi ženske, kar je bilo usodno za družbo. Ljubosumnost Jazbinška na kolovodjo Rogana je povzročila prepričanje. Težekorožniki so posegli vmes in razkrinkali zločinsko tolpo.

Iz obširne obtožnice posnemamo: Peša in Rupnik sta v družbi Alojzija Rogana in Franca 22. julija letos napadla Franca Zigerta v Plešivcu pri Velenju. Oboroženi z noži so razbojniki zvezali Zigerta roke in mu zamašili usta, nato pa mu ukradli gertu roke in enu zamašili usta, nato pa mu ukradli lovsko puško, zlat pretan, dežnik, rokavice, denarnico s 140 dinarji, kuhinjski nož in lonec sladkorja. Naslednjo noč so navedeni štirje roparji vdrli v hišo Antonijske Pečolarjeve v Legou pri Slovenjem Gradcu in odnesli 1150 dinarjev gotovine in nekaj raznih malenkosti. To noč so zločinci streljali z lovsko puško ter ranili Pečolarjevo in njenega hlapca Martina Blodnika. Nekaj dni pred tema zločinoma sta Peša in Jazbinšek skupno z Roganom v Klopcah pri Slovenjki Bistrici z nožem napadla Joželo Holcerjevo v njenem stanovanju. Zločince pa je Holcerjeva pregnala s samokresom. Roparji so se umaknili, vlomili v klet in odnesli precej vina.

Peša in Rupnik sta skupno z Roganom in Knežom zagrešila še naslednjih pet zločinov: Francu Kranjcu pri Sv. Primožu na Pohorju sta iz avtomobila ukradla 500 dinarjev vredno evinjo, Ferdinandu Uranu pa 30 litrov jabolčnika. Juriju Ledinku pri Sv. Lovrencu na Pohorju sta odnesla obleke in perila v skupni vrednosti nad 2000 dinarjev. Poskušala sta vlomiti tudi v šrambo župnika Dolinarja pri Sv. Primožu na Pohorju, pa so ju slišali in pregnali. To je bilo meseca junija. Jazbinšek je odnekal Alojziju Novakovi pri Sv. Primožu iz stanovanja obleko, zlat poročni pretan in nekaj gotovine v skupni vrednosti 500 dinarjev. Peša je v družbi Rogana in Kneza vlomil v trgovino Antona Štoka v Kamnici pri Mariboru ter odnesel blaga in živil v vrednosti 1950 din. Dalje so vsi trije vlomili v gostilno Matevža Belaja na Polulah pri Celju ter ukradli 560 din gotovine, več perila in jastvin v vrednosti 1700 din. Skraj vse vrome je organiziral in vodil Rogan. Peša in Jazbinšek sta v njegovi družbi vlomili v klet Jožele Holcerjeve v Klopcah pri Slov. Bistrici in odnesla 20 litrov vina. Leto noč so vlomili v župno cerkev na Zg. Polskavi in odnesli pozlačeno monštranco, kelih, oltarni pri in nekaj denarja v skupni vrednosti okrog 3000 din. Nekaj dni pozneje so vlomili v gostilno Marije Kinclova na Grobelnem in ukradli tobačne izdelke, igralne karte, steklenico pelinkovca in razne malenkosti.

Pernek je ukradel v Krčevini pri Mariboru 200 din vredno možno suknjo, v Bersternici pri Mariboru 600 din vredno obleko, v Ptuj 500 din vredno obleko, v Mariboru pa Mariji Lahovi ročno torbico s 437 din gotovine. Očividno je Pernek ukradel, da je bila roparska tolpa vedno dobro obveščena.

Pavla Vezovnikova in Amalija Ratejeva sta sprejemali naropano blago, ga prikrivali in pomagali prodajati.

V Savinjski dolini sta kradla Košak in Pečovnik. Dokazali so jima deset vlomov in tatvin, pri katerih je znašal plen v skupni vrednosti blizu 10 tisoč dinarjev. Pečovnik sam se je še posebno izkazal. Ukradel je dve koleci, dalje razno blago v skupni vrednosti 3.700 din. Pečovnik je imel stalne zveze z Roganom in njegovim tovarišem Karlom Rupnikom. V Magdalenskem parku se je Pečovnik sestel z obema in kovali eno načrte za bodočnost. Pečovnik in Rogan eta nato v Betnavskem gozdu popivala s Pavlo Vezovnikovo, ki je bila priležnica Ivana Jazbinška. To je povzročilo ljubosumnost in nastal je prepričanje. Težekorožniki so posegli vmes in zločinsko tolpo popolnoma razkrinkali.

Zasliševanje posameznih obtožencev se je pričelo okrog 9 dopoldne in je trajalo do 11. Vsi obtoženci so priznali svoja zločinska dejanja, v olajševalno okolnost pa so navajali, da jih je k temu navajal Rogan, ki je kakor zli duh vodil vse. Zenske so prišle v to družbo predvsem zato, da so prikrivale in prodajale ukradeno blago. Sicer pa so same pripomogle, da je bila ta zločinska druž-

ba razkrinkana. Peša je zagrešil kar štiri razbojništva. Posebno nevarni zločinski tip je Marko Pernek.

Obtožence so zagovarjali gg. dr. Voršič Alojzij, dr. Vrečko in dr. Stante, državno tožilstvo pa je zastopal g. dr. Jereb. Ob pol 12 se je veliki senat umaknil k posvetovanju in opoldne je bila razglašena sodba:

Milan Peša je bil obsojen na 18 let robije, po odsluženju kazni pa bo izgnan iz države v pristojno občino Ogrski Brod na Češkem. Rupnika Karla je sodišče obsodilo na 15 let robije, Jazbinška Ivana na 12 let robije, Marka Perneka na dve in pol leta robije, vse pa na trajno izgubo častnih državljanskih pravic. Marko Pernek bo po odsluženju kazni poslan v prisilno delavnico, kjer bo ostal dve leti. Pavla Vezovnikova je bila obsojena na pet mesecev strogega zapor in na 180 din denarne kazni, Ratej Amalija pa na tri mesece strogega zapor in 180 din denarne kazni. Ratejeva je bila izpuščena, ker je svojo kazen že odslužila s preiskovalnim zaporom.

Vsi obsojenci so kazen sprejeli. Nekaj dni jih bodo še zadržali v Celju, nakar jih bodo odpeljali v zapore mariborske kaznilnice.

Jutri zjutraj se bo pričela razprava proti Košaku Albinu in Pečovniku Josipu.

Zimska vremenska poročila

Zveza za tujski promet v Ljubljani je sklicala včeraj sestanek poročevalcev ljubljanskih dnevnikov in dopisnikov zagrebških in belgrajskih listov. Obvestila jih je, da bo tudi letos organizirala zimsko vremensko poročevalsko službo, ki je glede na veliki tujski promet, ki ga je pozimi deležna naša Gorenjska, nujno potrebna. Vremenska poročila bo dajalo vsak dan do petdeset poročevalcev iz raznih krajev. Vsi bodo dajali poročila o vremenskih in snežnih razmerah istega dne ob 7 zjutraj. Pošta je ljubizveno omogočila telefonsko in brzojavno službo za ta vremenska poročila in jih bo zaradi tega imela Zveza za tujski promet najkasneje do desetih dopoldne v Ljubljani. Zveza bo nato obveščala časopise in radijsko postajo, kakor tudi Putnikove pisarne v Sloveniji. Nadalje bo poskrbela, da bodo ta vremenska poročila še isti dan po podružnicah Putnika na razpolago časopisom v vseh važnejših mestih države tako v Beogradu, Zagrebu, Sušaku, Sarajevu in Subotici. Zveza bo tudi trikrat tedensko pošiljala vremenska poročila vsem glavnim informacijskim pisarnam, ki jih ima v inozemstvu, zlasti po svojim lastnim uradom in svojim dopisnikom. Od tujsko prometnih krajev, ki bodo dajali dnevno vremenska poročila, pridejo v poštev vsi, ki so imeli to službo v letošnje leto. Na novo je prijavljen le še Podkoren.

Prav umestno je, da je Zveza za tujski promet organizirala vremensko poročevalsko službo že sedaj, začela se bo namreč z jutrišnjim dnevom. Tujsko prometni kraji v Slove-

Piroman Koražija priznal 38 požigov

Maribor, 14. decembra.

Ze pred tedni smo poročali o izsleditvi požigalca Avgusta Koražija v Slov. Bistrici, ki je v tamkajšnji okolici povzročil nič manj kot 30 požigov; danes pa je priznal še nadaljnjih osem požigov. Vrtilim orožnikom iz Slov. Bistrice se je posrečilo izslediti nevarnega požigalca, ki je bil strah in trepet vse tamkajšnje okolice. Je to 27 letni hlapec Anton Koražija iz Slov. Bistrice. Orožniki so se včeraj podali s požigalcem v Radvanje pri Mariboru, kjer jim je Koražija priznal, da je dne 20. avgusta letos zažgal veleposelnici Tei Poschinger gospodarsko poslopje in povzročil 150.000 dinarjev škode. Teden dni pozneje je zažgal gospodarsko poslopje posestnika Friderika Rota v Radvanju in napravil 50.000 din škode. Čez osem dni je zažgal gospodarsko poslopje železničarju in posestniku Lipušu iz Radvanj. Ker je požar nastal po osmi zvečer, ko je bilo že temno, so ga domačini pravčasno opazili in preprečili, tako da je zgorelo le okrog 100 kg slame. Ko so ga orožniki vprašali, kako da je tako dobro poznal razmere v Radvanju, jim je odgovoril, da je bil leta 1924 do 1927 uslužben pri posestniku Santlu v Radvanju, kjer je služil najprej eno leto, nato pa izginil kakor kavra. Ko je Santel zahteval, da se vrne, so ga orožniki prignali nazaj ter je ostal še leto dni. Nato ga je nekdo vabil v Gorico pri

Odlikovanje Abesincev — ob prvem velesejmu v Addis Abebi je abesinski podkralj odlikoval domače dostojanstvenike, ki so si pridobili posebne zasluge za poljedelstvo in narodno gospodarstvo Abesinije.

niji se pripravljajo za praznike na velik obisk. saj je znano, da posebno na Gorenjsko že sedaj mnogi smučarji naročajo stanovanja čez praznike. Verjetno je, da bodo posebno gorenjski zimski športni kraji, pa tudi Bled, za čas zimskih počitnic popolnoma zasedeni. Škoda je le, da izletniške nedeljske karte, ki dovoljujejo polovično vožnjo, ne veljajo tudi za praznike. Kako velikanskega pomena bi bile za razvoj tujskega prometa, ni treba posebej povdarjati, saj bi letos omogočile kar trikrat večdnevne izlete. Tako o božiču, ob Novem letu in za praznik sv. Treh kraljev. Saj se letos vedno vsakega teh praznikov drži po srečnem naključju tudi nedelja.

Ves uspeh letošnjih zimskih počitnic pa bo seveda v veliki meri odvisen od vremenskih poročil, ki bodo pa na žalost morala pač govoriti vedno resnico. Zveza za tujski promet zahteva od vseh svojih poročevalcev, da morajo v poročilih točno in vestno navesti štiri najvažnejše podatke, ki se na nanašajo na čas ob 7 zjutraj. Podatki obsegajo temperaturo, višino, snega, kakovost snega in vreme samo (sonce, oblačno, dežuje, sneži itd.). Poročila, ki enega od teh glavnih podatkov ne bodo imela, ne bodo uvrščena v vremenska poročila, ker sicer ne bi bila zadostna, da bi si smučarji lahko sami iz njih napravili vsaj približno sliko vremenskih razmer, ki jih čakajo. Ni nam treba še posebej povdariti, da optimistično pobravane ali celo netočna poročila tujskemu prometu prizadetega kraja pač ne bodo koristila.

Tržič

Na tržiški meščanski šoli se bo meseca januarja pričel kuharski tečaj za dekleta. Prijave za tečaj sprejema ravnateljstvo meščanske šole do 20. decembra, tam se dobe tudi vsa podrobna navodila.

Trbovlje

Zboljšana cesta. Obenem s povečanjem cemeritarne je bilo rešeno tudi vprašanje nerodnega ostrega ovinka okoli tovarne. Pogoj za dovoljenje je bil tudi ta, da se cesta prestavi in izravna. Rešena je bila zadeva na ta način, da se je prestavila tudi struga potoka balj na desno pod hrib, da ni bilo treba kar dveh mostov. Nekaj kazi, da je nova kopalnica cemeritarne postavljena do ceste, da ni dobrega pregleda cestne proge, drugače pa je vse delo dobro izvedeno in bo promet zelo olajšan.

Stebri sredi ceste ostanejo. Zaradi razširjenja ceste so prišli nekateri stebri električne napeljave skoro na sred ceste in nerodno ovirajo promet. Ni bilo jasno, kdo naj stebre prestavi. Cestni odbor je hotel sedaj stebre prestaviti, dolžnost in upravičenost do tega pa naj se pozneje dožene. Sedaj pa je župan proti temu. Bomo vsaj vedeli, čigava zasluga je, da nerodno stoječi stebri še ostanejo.

Zvišana cena mleku. S 15. t. m. so združene kmetijske organizacije in mlekarne zvišale ceno mleku na 2.50 din.

Brežice

Kino. Narodni kino predvaja v soboto in nedeljo, 16. in 17. t. m. zelo zanimiv ameriški film »Tajni glasnik Petrograda«, v katerem nastopata v svoji najboljši vlogi Luise Rainer in William Powell. Obenem opozarjamo na naslednja filma za božične praznike »Zrtev spovedne molčečnosti« in »Koncert v Tirolah«.

Dolnja Lendava

Slikarska razstava. Mladi prekmurški slikar g. Albin Sagadin je v D. Lendavi samostojno razstavil svoje slike. Ze v Murski Soboti je na Prekmurskem tednu vzbudil mnogo pozornosti, pa tudi Lendava je z lepim obiskom dala priznanje mlademu umetniku, ki je razstavil 44 del, večinoma pokrajinske motive iz Bogojne, Ižakovec in drugih delov Prekmurja. Slike sv. Sebaščan, stara struga Mure, glavna cesta v Lendavi, koč v Ižakovcih, v Goricah pri Bogojni so prav lepa dela. Lepo bi bilo, da bi naša javnost z odkupom slik tudi gmotno podprla slikarja in mu dala pobudo za nadaljnji razvoj na njegovi umetniški poti.

Razpisano je mesto organista (kantorja) v Dolnji Lendavi. Prosilci morajo znati madžarski in slovenski jezik. Prošnje sprejema župni urad do 17. decembra 1939.

Podpora pogorelcem. Pogorelcem v Žitkovcih, kjer je ogenj uničil osim gospodarjem hiše in vse imetje, je kr. banska uprava nakazala podporo v znesku 20.000 din.

Otroški koseček

SLON SAMBO

189) Steza je držala zmeraj bolj navkreber, in komaj je Ing posvaril Filipa, naj bolj previdno stopa, ko je že padel in zdrcal več metrov globoko nizdol, dokler ni obležal v globoki grapi. Tukan je zletel za njim in je ob sedel poleg njega na skalnati škribini. Ing in dolgi Jan sta v strahu zrla navzdol. Kaj bo zdaj?

(190) »Mirno leži« mu je zavpil Ing. »Ce se zganeš, boš zdrčal še globlje in te sploh ne bo moči več rešiti! Vrgel ti bom konopec, ki si ga zavezil krog pasu! Filip je slušal, in urno sta ga Jan in Ing vlekla kvišku. Medtem ko je še visel med nebom in zemljo, je pomislil, kje le tiči Tukan?

Prvi bombni napad in prva protiletalska obramba

Vsa današnja vojna poročila so polna vesti o bombnih napadih ali bombardiranjih in protiletalski obrambi. Zanimivo je, da so se tudi ta sredstva modernega vojskovanja razvila iz kaj skromnih početkov in sicer ne šele v svetovni vojni, ampak že dve leti prej, v meksikanski državljanski vojni. L. 1912 je v Meksiki divjala državljanska vojna; general Obregon s svojimi pristaši, ki so se imenovali konstitucionalisti, se je uprli vladi in šel z vojsko zoper njene kraje in ljudi. Oblegali so pristanišče Gayamas, toda vselej, kadar so se mu na svojih vojnih ladjah približali, jih je odgnalo obrežno topništvo. V Obregonovem taboru pa sta služila francoski letalec Madon in avstralski mehanik Dean. Ta dva sta prišla na idejo, da bi napravila kratke svinčene cevi in jih napomnila z dinamitom in letalec bi jih s svojega preprostega letala metal na obrežno topništvo in na tisti dve vladni križarki, ki sta varovali vhod v pristanišče. Rečeno, storjeno. Kmalu se je Madon dvignil s svojim letalom, ki je že nosilo prve »bombe«. Ni pa seveda še nič vedel, v kakšni krivulji padajo bombe, ki se odlučujo od letala v poletu. Zato nobene križarke ni zadel, vse bombe so padle na pomole in ostale pristaniške naprave, toda kljub temu je bil učinek eksplozije strahovit in še mnogo hušji, kot pa so pričakovali. General Obregon ga je uvidel, da se bo novo napadalno sredstvo »obneslo«. Čez nekaj dni se je Madon znova dvignil z novimi bombami. Toda tudi vladne čete po prvem obisku prvega bombnika niso mirovale. Na neki gričič tik ob obali so postavile top na krožno ploščo, da se je mogel vrteti na vse strani. To je bilo prvo protiletalsko topništvo, ki se je tudi ob prvem poskusu obneslo. Ko je priletel Madon s svojim bombnikom, so ga začeli tako silovito obstreljevati, da je moral z vo-

snaglico odmetati svoje bombe, ki so večinoma vse padle v morje in niso napravile nobene škode, nato pa je moral odleteti, da je rešil letalo, ki je bilo vsa Obregonova zračna sila. Tako je človeštvo dobilo novo napadalno in novo obrambno sredstvo, iz obeh se je v naslednjih letih razvila samostojna industrija.

Filmski igralec Douglas Fairbanks umrl

Brzojavke so prinesle iz Amerike v Evropo vest, da je v Newyorku v starosti 55 let umrl znani filmski igralec Douglas Fairbanks. Zadel ga je srčna kap. Z njim se je poslovil od sveta pravi junak nemega filma, ki si je tudi v zvočnem filmu ohranil svojo staro slavo. Njegove vloge so bile vedno junaške, upodabljal je kako osrednjo osebnost, ki z jeklenimi živci in neustrašenim pogumom premaguje vse ovire. Veliko ljudi obojega spola je bilo zaljubljenih v njegove slike. Njegovo zasebno življenje je bilo dokaj burno in neurejeno. Poročen je bil trikrat, dasi ni bil nikoli vdovec. Njegova prva žena je bila Bath Sully; imela sta sina, ki se je imenoval po očetu in se je tudi posvetil očetovemu poklicu — filmu. Ločil se je od nje in se l. 1920 drugič poročil, s priljubljeno ameriško filmsko igralko Mary Pickford, s katero je dolgo živel v navideznem najbolj mirnem zakonskem življenju. Pa tudi ta zakon se je razšel in oba sta se znova poročila, Fairbanks — tretjič. Sedaj je Douglas Fairbanks umrl. V pločevinastih zabojih, na ozkih celuloidnih trakovih je ohranjen spomin na njegovo življenjsko delo — bogve ali bodo ti trakovi še kdaj prišli pred projekcijsko luč.

Božično darilo za največjega izbirčnega

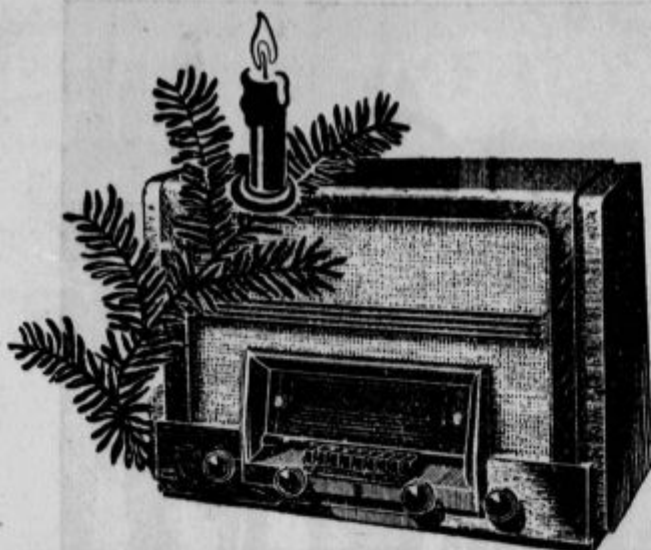
PHILIPS 895

Radioklaviar z 9 tipkami — avtomatično menjavanje valovnih dolžin — selektivnostni regulator — posebna lestvica kratkih valov za trenutno razpoznavanje postaj — magično oko — nove cevi za tri funkcije — koncertni zvočnik z zvočnim difuzorjem — priključek za gramofon in drugi zvočnik — zajemeno preijemanje prekomorskih postaj čez dan itd. Dokler ne slišite tega aparata ne boste verovali v velikanski napredek PHILIPSOVE RADIOFONIJE v enem letu

PHILIPS RADIO

Neobvezno predstavljanje v naših prodajalnah

Made in Holand

Iz Julijske Krajine

»Družba za obnovo poljedelstva v treh Benetijah« (Ente di Rinascita Agraria per le Tre Venezie). Pred 18 leti je bila ustanovljena zgoraj imenovana družba, ki si je zastavila nalogo obnoviti in dvigniti poljedelstvo v naših pokrajinah, katere je vojna najbolj prizadela. Iz poročila, ki ga je družba sedaj obelodanila o svojem poslovanju do konca leta 1938 posnemamo: 5830 hektarjev popolnoma neplodnega in 1770 ha deloma neplodnega močvirja, skupno tedaj 7600 ha močvirja je bilo izsušenega in urejenega za obdelovanje. Njeno delo za zložitve razkosanih zemljišč, za ureditev življenja zmožnih gospodarstev, za združitev malih, za obstoj nesposobnih posestev je bilo posvečeno zlasti goriški pokrajini. Tu je kupila večinoma na dražbi 300 malih in razkosanih premoženj, skupno okrog 3200 ha zemlje in je iz teh zložila 106 kmetij, katere naj bi lahko preživljale družine, ki jih je na njih naselila. Od onih 300 kupljenih posestev je bila velika večina v slovenski lasti. Na povečane in združene kmetije so bile naseljene večinoma italijanske družine iz starih pokrajin. Po naših podeželskih vaseh imamo zato tu pa tam po par doseljenih družin. Družba je nekaj let v tem pravcu prav živo in smotno delala, sedaj je pa začela popuščati, ker se ta nova gospodarstva večinoma težko vzdržujejo.

Pri sekaniu v gozdu se je ponesrečil. Mladenč Ivan Kavčič iz Čekovnika št. 18 pri Idriji, po domače na Brinovu, je šel s par tovariši sekati dreve v gozd. Nesreča je hotela, da ga je zajelo težko drevo, ga podrla in hudo poškodovalo. Prepeljali so ga v idrijsko bolnišnico, kjer pa je po par dneh podlegel. Pokopali so ga v Idriji v soboto 25. novembra ob številni udeležbi. N. p. v m.l.

Zaradi pobiranja vojnega materiala. Marko Škarabot iz Ozeljana je bil v juliju 1938 obsojen zaradi pobiranja vojnega materiala na 20 dni strogega zapor, 300 lir kazni in 200 lir odkodnine. Pritožil se je. Po skoro poldrugem letu je bila pred par dnevi pred prizivnim sodiščem druga razprava. Tribunal je potrdil prvo obsodbo, vendar jo je spremenil v pogojno. — Zaradi enakega prestopka so bili istega dne od pretorja (okrajnega sodnika) obsojeni Orest Kava, Božo Visintin in Bruno Siliogoj. Odmerjena jim je bila sliha kazni kot Škarabotu. Prizivno sodišče je sedaj trojko oprostilo. — Večjo smolo je imel Josip Leban iz Ozeljana. Njegova obsodba je izvirala iz enakega pregreška kot pri zgornjih in je bila tudi enako odmerjena, na Lebanovo žalost jo je pa prizivni sodni dvor v vsem obsegu potrdil.

Prosek pri Trstu. Umrl je naš mesar g. Ivan Puntar, star komaj 55 let. Velikastni pogreb je izpričal, kako je bil možati pokojnik obče spoštovan. Naj počiva v miru!

Komen. Na domačem domu v podmelski fari je umrla po daljši bolezni mati našega dekana g. Kosa. Prihujljenemu g. dekanu naše iskreno sožalje! — V starosti 54 let nas je za vedno zapustila gospa Antonija Caharija, gostilničarka. Bila je zelo dobra žena in vzorna gospodinja. Pogreba se je udeležila številna množica; prihiteli so tudi znanci in prijatelji iz sosednih vasi. Cerkevni zbor ji je zapel v cerkvi in na grobu pretresljive žalostinke. Ostalim naše sožalje, njeni duši večni mir! — Imeli smo popisovanje koruznega pridelka; v nekaterih vaseh je popis izpadel obupno — niti 500 kg koruze niso pridelali. — Vinska letina je bila tudi pri nas zelo, zelo skromna. Belo vino prodajamo sedaj po 1.40 lire, teran pa še ni v kupčiji.

Lov z letalom

Kot blisk so mu te misli šinile skozi glavo, nato pa je stekel po grebenu, da bi našel primeren kraj za sestop. Samo to je hotel doznati, je bil Red odkril njegovo skrivališče ali ne. Iz taknil je neki žleb in se po njem spustil navzdol. Mesto je bilo nevarno, kajti strmo pobočje je bilo iz rahlega škrljaveca. A Jocka je zapustila njegova navadna opreznost in plezal je proti dnu z vrtočljivo naglico.

Ko je bil na dnu žleba, je stekel na obalo. Mali in kalni valovi Bristolskega zaliva so se lomili na pesku, a naj je še toliko napenjal oči, opazil ni ničesar.

Prišlo mu je na misel, da je morda Red pustil kje svojega pajdaša, naj preži nanj, zato je Jock dolgo in skrbno ogledoval pobočje čeri. Nikjer pa ni našel mesta, kjer bi se mogel kdo skriti. Bil je torej prepuščen, da daleč naokoli ni nikogar, zato je stekel po obali do kraja, kjer je štrlela čudno oblikovana skala. Hitro je prepoznal svoj kraj med to skalo in zaničnim drevesom vrh čeri, ter hitro splezal do svojega skrivališča.

Nasel ga je prav lahko in se globoko oddahnil, ko je videl, da so kamni, s katerimi je bil razpoko zamašil, še vedno na svojem mestu. Pobral jih je ven, segel z roko v razpoko in izvlekel culo draguljev, še vedno zaviti v njegov umazani robec.

»Hvala Bogu!« je veselo vzkliknil in se usedel, da bi za hip ogleda blesteče dragulje. »Ali bo Tim vesel! In Hanley! Če si tudi nagrado med seboj razdelimo, bo prišlo na vsakega več ko šeststo funtov.«

Tedaj je pa padla nanj neka senca in pogledal je kvisku. Neko letalo z ustavljenim motorjem je plavalo proti tlom, urno in neslišno kakor velika ujeđa. Jock se je neznansko ustrašil, kajti spoznal je, da je isto letalo,

Mnoge gospodinje niti ne slutijo

kako udobna, koristna in lepa je v kuhinji lična Junghansova kuhinjska ura. Okusne oblike, dolga trpežnost in nizke cene — to so prednosti svetovno znanih

Junghans UR Z INAMKO ZVEZDE

BOJIBO SE V VSEH STROKOVNIH TRGOVINAH Z URAMI

Gospode duhovnike

vlijudno obveščamo, da dobe za župne urade potrebne tiskovine v podružnici Jugoslovanske knjigarne v Kranju, Majdičeva hiša, sodnija.

Mali oglasi

V malih oglaših velja vsaka beseda 1 din; šentovnanjski oglaš 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši snesek za mali oglaš 15 din. — Mali oglaš se plačuje tako pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonasta, 3 mm visoka poltina vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Gospodična izobražena, z malo maturo in trgovskim tečajem, želi primerno zaposlitev v Ljubljani. Cenj. ponudbe v upravo »Slov.« pod »Takoj« št. 19309.

Objave

Dotična gospa ki je pomotoma zamenjala svoj dežnik pri pogrebu kanonika Šiška v stolni cerkvi, se naproša, da ga prinese v Franciskansko ulico 2-III, Stare Vrhovec.

Preklie

G. Milan Cvetko se od 1. oktobra 1939 ne nahaja v naši službi kot akviziter in ni upravičen za nas sklepiti zavarovalnih pogodb, še manj pa sprejemati zadatja. Za inkasiranje premij pa sploh ni bil nikdar pooblaščen. Ljubljana, 14. dec. 1939. Jugoslovija, splošna zavarovalna družba.

Čitajte in širite »Slovenca«!

Redni občni zbor Ljubljanske Dijaške in ljudske kuhinje

bo v petek, dne 29. decembra 1939 ob petih popoldne v poslovnem prostoru Ljudskega doma, Streliška ul. 12.

Dnevni red:

1. Branje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobrenje računskega zaključka za leto 1938/39.
4. Volitev tretjine odbora.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

ki je bilo na obali pred dobre pol ure. Brž je zmašil smaragde v žep svojega suknjica ter zdiral na žive in mrtve proti žlebu, ki je bil po njem prišel na obalo.

A že koj spočetka je vedel, da je ves napor brezupen. Red ga je premagal s svojo zvestostjo. Spoznal je bil namreč takoj njuno letalo in se s svojim hitro umaknil v varno razdaljo, odkoder je lahko prežal, kaj fanta nameravata. Laže je namreč bilo, pustiti Jocka, da dragulje dvigne, kakor pa da bi jih sam iskal cele ure.

Ko je Jock pritekel do žlebovega ustja, je slišal, da je letalo pristalo tik za njegovim hrptom.

»Kar lepo udaj se, Freeland,« z debelim glasom reče Red. »Ne moreš nama uiti.« Jock je sam le predobro vedel, da je res tako, a vendar se niti ozrl ni, ampak se divje pognal v žleb na strmim pobočju. S tem zagonom se je res povzpela dvajset čevljev visoko in že je stegnil roko, da se oprime skale štrlečega robu, ko se mu varljivo škrljavec pod nogami spodmakne in Jock zdrči navzdol. Na dnu pa ga pograbi dve krepki roki.

»Paglavci neumnik!« ga reže pozdravi jezen glas. »Ali nisi slišal, kaj ti je rekel Red?« Jock pa še ni bil ugnan. Namesto da bi se možaku trgal iz rok, se sključil in ga z glava treščil v trebuh. Sovražnik telebne po tleh kakor je dolg in širok, Jock pa se znova pozone gor po strmini. Toda izdajalski škrljavec ga zopet ogoljufa in Jock se še enkrat ves onemogel pripelje sovražniku v krepilje.

»Mene suvati v trebuh! O vraga!« Roženo trda roka je priletela Jocku po licu, da je kar zvezde videl.

»Marko ali si znorel!« Jock Reda še ni videl jeznega, zato se mu je zdaj njegov glas zdel kar strašen. »Ali ti nisem strogo zabil, da mi imaš s fantom lepo ravnanje?« Redove živo modre oči so kar iskre kresale. Čeprav

na eno nogo šepast, je bil videti tako grozen, da se je Marko boječe prihujil.

»Ko me je pa tako grdo pobodel!«

»Prav ti je, zakaj se pa ne paziš! Ali ti nisem pravil, da je neugnan fant?«

Red se je naslanjal na palico in gledal Jocka.

»Vojna sreča je opoteča, sinko moj,« je rekel s čisto drugačnim glasom. »Moram te vprašati, kje imaš smaragde.« Ko je pa opazil, kako se Jock prežeče ozira, je dodal:

»Nikar se brez potrebe ne trudi, fantič moj! Daleč naokoli ni živih duš. Kar lepo mi izroči, kar imaš! Ne bi ti jih rad s silo jemal.«

Da je imel Jock tudi le senco upanja na uspeh, bi se boril kot besen, a zdaj je bil poražen in je to vedel. Potegnil je smaragde iz žepa in jih dal Redu.

»Ampak to vam povem, Red: zahteval jih bom nazaj!« je dostavil s prav mirnim glasom. In Red se ni smejal.

»Da si pet let starejši, ti rad verjamem, da bi jih,« je odgovoril resno. »A kam si spravil letalo? Si ga razbil?«

»Ne, Boste že vse izvedeli, ko se boste vračali.«

Red se je zasmejal. »Freeland, na to boš še dolgo čakal, da se jaz povrnem na Garev.« In Jocku se je zdela, da zveni iz glasu velikega moža kakor nekakšno obžalovanje, ker se ne bo mogel vrniti.

Marko ju rezko prekine: »Odriniva, Red! Policijska letala naju bodo ujela, če se ne pozuriva.«

»Prav imaš, mudi se nama. Sam vidiš, Freeland, da te ne morem pustiti prostega, ker bi takoj hitel po pomoč. Moram te zvezati. Saj ne bo dolgo, pa te bo gotovo kdo našel.«

Pametnejše bi bilo, da ga vzameva s seboj, potem pa iz letala kam treščiva,« zagodrnja Marko. »Paglavci preveč ve.«

Prodamo

Suknjo za 8 in 13 letnega dečka prodam. Zrinjskega 17.

Orehe

prvovrstno blago, nudimo dokler zaloga po 6 din za kg. — Fran Pogačnik, d. z o. z., Ljubljana, Tyrševa (Dunajska) cesta 33, Javna skladišča.

Perutnina za Božič!

Vse Ljubljance, katerim sem poslal moje ponudbe, obveščam, da bom vsa do sedaj došla naročila izvršil. One pa, ki še niso naročili, prosim, da pošljejo svoja naročila najpозnejše do ponedeljka 18. decembra t. l. JOSIP LAH.

Najugodnejši nakup moških oblačil nudim Presker, Sv. Petra 14, Ljubljana.

Trgovci!

Orehova jedra, ajdov in ovetlični med kupite najceneje v Medarni, Ljubljana, Zidovska ulica 6.

Lepe jaslice

pastirce, ovčice, krave, osličke, hlevčke, kozolčke, vodnjake kakor tudi parfume, kolonjsko vodo in pudre ter kreme — dobite vse v parfumeriji »Iris«, Zidovska ulica 3, Ljubljana.

Premog

koks, drva nudim I. Pogačnik Ljubljana, Bohoričeva 5 telefon 20-59 Postrežba brezhibna

Javna dražba

Občina Ljutomer bo na dan 27. decembra 1939 ob 9 dopoldne v občinski pisarni v Ljutomeru prodajala dražbenim potom nepremično imovino, last dr. Gottweissove bolniške ustanove.

Nepremičnine sestojijo iz lepe pritlične hišice ob banovinski cesti v centru mesta Ljutomera z vrtno i. dr. ter iz ca. 9 oralo obsegaajočega zemljišča (vinograd, sadonosnik, njive in gozd ter hiša z gospodarskim poslopjem in prešo) v Desnjaku blizu Ljutomera.

Potrebne informacije, približna cena in drugo se izve v pisarni občine Ljutomer med uradnimi urami.

Uprava občine Ljutomer, dne 12. decembra 1939.

Umrl nam je naš ljubljani sin, brač, stric in svak, gospod

Albin Robič

pleskarski pomočnik

Pogreb dragega pokojnika bo v soboto, dne 16. t. m. ob 2 popoldne izpred mrliške veže splošne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 14. decembra 1939.

Zalujoče rodbine:

Robič, Košenina, Čibej.

Red pa je bil spet naenkrat ves divji: »Jezik za zobel! Kdo od naju je gospodar?« je viknil s takim glasom, da se je možak kar sključil. Red pa je vzel iz žepa vrvi in Marko je stegnil roko po nji, a Red je odkimal.

»Sam ga bom zvezal,« je rekel osorno. »Ne maram, da bi fant bil kakor mumija.«

Marko se je namrdnil, a ni nobene več znil, in Jock je videl, da se Reda boji. Ta pa je peljal Jocka na sredo peščenega pasu.

»Laže te bodo ugledali,« Jock se je moral uleči, Red pa mu je zvezal zapetja na hrbtni skupaj, nato pa še noge v členkih. Naredil je dobre, trdne vozle, a jih ni preveč trdo zategnil.

»Tako torej, Freeland. Upam, da nisi name jezen?«

»Še malo ne. A smaragde bom pa le še dobil, ni me še konec.«

»Bomo videli,« odvrne Red, mu pokima, odšepa k letalu in zleze vanj.

Marko je pognal propeler in tudi vstopil. Stroj je zabučal, letalo se premaknilo. Nato se je zapodilo, se dvignilo in krenilo na sever. Jock ga je še videl, kako je splavalo silno visoko in preletelo Bristolski zaliv. Ko je izginilo v daljavi, je Jock zalil val bridkosti in za čase je bil brezbrizen za vse. Saj je vse pokvaril, svojo srečo zapravil, vse je izgubljeno. Nikdar ni bil še tako nesrečen v vsem svojem življenju.

A ta potrtost ni trajala dolgo. Jock ni bil takega znatja, da bi se udajal obupu. Tim je zdaj gotovo že v Bristolu. Vsak hip mora priti pomoč, kajti upregli so radio, potem pa se spuste za sledom.

Wlma je hitro naraščala, in voda je bila samo še dvajset korakov od njega. Zona ga je obhila, ko je doznal, da mesto, kjer ga je pustil Red, plima še zaliva, in da ga bo čez nekaj minut dosegla.

LJUBLJANA

Zadnja pot bisero- mašnika Jož. Borštnarja

Ljubljana, 14. decembra.

Danes popoldne so položili k počitku pri Svetem Križu najstarejšega duhovnika ljubljanske škofije biseromašnika g. Jožefa Borštnarja. Poleg številnih vernikov mošćanske župnije, ki je rajni biseromašnik sodeloval za njeno ustanovitev, se je pred hišo žalosti v Ciglarjevi ulici v Mostah zbralo tudi mnogo njegovih starih prijateljev in častilcev, ki so se prišli od njega posloviti. Videli smo vseuč. prof. g. dr. Franceta Ušeničnika, ljubljanskega kanonika g. Ivana Sušnika, g. kanonika Trškana iz Novega mesta, več gospodov z dežele, vizitatorja oo. misionarjev g. Sedeja, več oo. frančiškanov, o. sester usmiljenk in Marijinih sester ter sploh zastopnike vseh ljubljanskih župnij in redov. Pogreb je vodil ljubljanski arhidijakon kanonik g. dr. Klinar ob asistenci farne duhovščine, kateheta g. Zagarja in g. Campe.

Pred hišo žalosti je zapel žalostinko moški pevski zbor mošćanskih pevcev pod vodstvom g. prof. Avenaka. Nato so krsto nesli v župno cerkev sv. Družine, kjer je g. arhidijakon dr. Klinar najprej imel ganljiv poslovilni govor, nakar so bile opravljene molitve. Pevski zbor je potem na koru zapel še eno žalostinko. Cerkev je bila kljub delavniku polna, ker je velik del pogrebcev pričakoval pogreba v cerkvi. Iz cerkve se je potem razvil dolg sprevod k Sv. Križu, kjer se je ob odprtem grobu v imenu mlade župnije Sv. Družine poslovil od g. biseromašnika župnik g. Miha Jenko. Mošćanski pevec so tudi nad grobom zapeli pretresljivo žalostinko, nakar so se pogrebeli poslovili od rajnika.

— Osebam, ki se ne morejo zadostno kretati, pa trpe vsled tega na zaprtju in motnjah pri prebavi, združenimi s pomanjkanjem teka, nudi večtedensko zdravljenje z naravno »Franz-Josefov« grenko vodo zelo dobre uspehe. Uživa se dnevn 1 časa »Franz-Josefove« grenke vode jutraj na tešče ali zvečer, preden greste k počitku. Ogl. reg. S. br. 30474/35.

1 9. prosvetni večer, ki bo drevi ob 8 v frančiškanski dvorani, bo posvečen slovenski pravni etarini. Z veliko ljubeznijo in vnešmo je zbral to stvarino in jo uredil v celoto g. predavatelj dr. J. Zon-tar, profesor iz Kranja. Rešil je s tem dragoceno stvarino, ki je bila rešena lahko rečemo ob 12. Veliko predmetov je še ohranjenih po starih sloven-skih gradovih, po mestih in trgih in po starih zida-nicah Bele Krajine n. pr. rovaši Drugi narodi so o svojih pravnih etarinah izdali že obširna znanstve-na dela. Na to predavanje posebno opozarjamo akademsko društvo, zlasti juriste, pa tudi dijake učiteljske, ki bodo nekoč delovali med ljudstvom, da slično stvarino rešijo pozabe. Predavanje bo opremljeno s egiptišnimi slikami in za uvod bo recitacija pesmi: Okameneli ribič. Predprodaja vetopinc v trgovini Silišga za frančiškansko cerkvi-jo in v Prosvetni zvezi, Miklošičeva 7.

1 Frančiškanska fara bo v nedeljo zvečer ob 8 imela svojo farno občestveni večer. Kakor doslej vsako leto bo imel ta večer umetniško obležje. So-delevali bodo gđc. L. Zupanova, g. J. Lipušček in igra-leka družina frančiškanske prosvete pod režijo g. višjega inšpektorja Stancerja. Uporizorjena bo »Igra o dobroti«, zgodba iz današnjih težkih dni. Ta večer naj pokaže, da se vsa frančiškanska fara zaveda, da je treba gojiti farno skupnost. Smo tik pred prazniki, ko obhajamo spomin rojstva Njega, ki je prevzel uboštvo nase, da bi nas odrešil. Vsak faran naj se zaveda, da je med nami mnogo takih, ki so pomoči potrebni in naj doprinese svoj, četudi ekromen obulav svojim bratom, ki so v stiski. Vetop-nice se dobe v trgovini A. Silišga, Frančiškanska ulica in v nedeljo dopoldne in popoldne pri dnevi blagajni.

1 V nedeljo, dne 17. decembra bo zlata nedelja. Ta dan bodo ljubljanske trgovine ves dan odprte, zato pa bodo v nedeljo, 24. decembra ves dan za-prte. Občinstvo naprošamo, da izrabi to priliko ter poseti ljubljanske trgovine, ki bodo zlato nedeljo, dne 17. t. m. nudile in pripravile praktična božična darila.

1 Slogina glasbena šola priredi v soboto, 16. de-cembra ob 18 v svoji glasebni dvorani v Pražakovi ulici (Ljubljanski dvor) prvi letošnji nastop svojih gojencev pod naslovom »Božič — zima«. Nastopili bodo gojenci solo-petja, klavirja, gosli, violončela, flavte in kitare. Uprava šole vabi uljudno k obisku. Vetopnine ni.

1 V znamenju predbožičnih dni. Na trg so prinesli prodajalci lončene robe mnogo »modlov« za potice najrazličnejše velikosti in različnega ob-ega. Razstavljena je tam ribniška, povsod znana solidna roba. Njej pa letos dela konkurenca iz Daruvarja. Neki mlad Daruvančan je pripeljal na trg mnogo keramične posode. Trgovine se pri-pravljajo na zlato nedeljo, ki bo 17. t. m. in raz-stavljajo v svojih izložbah najrazličnejše zani-mivosti, razno blago in stvari, potrebne za božične praznike. Na Kongresnem trgu se pričinja sezona za božična drevesca.

1 Po ljubljanskih izložbah opažamo letos mno-go jaslice. To dejstvo moramo pohvalno omenjati, ker je zlasti danes važno, da sebe in druge ljudi opozorimo na mir, ki ga uživamo in ki trdno tem-ljeli le v nauku betlehemskega Deleta. Naj bi prav vsi trgovci v svoje izložbe postavljali med svoje blago tudi jaslice in tako poglobljali božič-no razpoloženje, ki nam je dandanes vsem tako potrebn.

1 Mestnim revežem za božič sta darovala go-spa Jožica in g. Joško Šubert, obratovodnja kemi-čne tovarne v Mostah, 250 din, a g. Viljem Ne-menc, ravnatelj pivovarne Union je poslal 500 din poleg svoje redne socialne davščine, ko ta veliki dobrotnik mestnih revežev vsak mesec nakaže prav znatno vsoto. Eksekutivni odbor Jugoslovanske za-varovalne banke »Slavije« je pa na predlog uprav-nega svetnika gosp. Avgusta Jenka in ravnatelja g. inž. Majceta daroval 2000 din zavodom za naj-bednejše v stari cukrarni za božični priboljšek in s tem dal drugim denarnim zavodom najlepši zgled za izdatno podpiranje mestne občine pri njenih prizadevanjih in skrbih za najrevnejše sloje pre-bivalstva. Mestno poglavarstvo izreka vsem po-snemamja vrednim dobrotnikom najtoplejšo zahva-lo z iskreno željo in prošnjo, naj bi se tudi na tako plemeniti način pripravljali na božične praz-nike.

1 Veliko skladišče gradi trdka Gregorc & Co na dvorišču kavarne Evrope na Ajdovščini. Na-črte za veliko dvoriščno stavbo, ki bo deloma dvo-nadstropna, je napravil arhitekt Rohman, gradi-tev pa je prevzelo stavbeno podjetje Miroslav Zu-pan iz Ljubljane. Stavba bo vsa podkletena in bo v traktu, ki bo dvonadstropen, imela bo pod klet-mi tudi zavetišče proti napadom iz zraka, kakor to določajo najnovejši gradbeni predpisi. Vele-špicerija Gregorc gradi stavbo zato, da bo imela v njej velika skladišča blaga, garaže za tovorne avtomobile in pisarne. Z graditvijo so začeli v oktobru in je sedaj stavba ponekod že dosegla vi-šino prvega nadstropja. V avgustu prihodnjega leta bo stavba že popolnoma urejena za vselitev.

1 Ogenj v gledališki lopi na stavbišču moderne galerije je nastal po naključju. V sredo ob pol 9 je zajel plamen z veliko naglico gledališko sli-

MARIBOR

Vlomilci odnesli 350.000 din

Maribor, 14. decembra.

Maribor ima zopet svojo kriminalno senzacijo. Včeraj v opoldanskih urah, ko delo v trgovinah počiva, je bil namreč izvršen v špicerijsko trgo-vino Ivana Laha na Glavnem trgu velik vlom, pri katerem je predrzni vlomilec odnesel plena v skup-ni vrednosti nad 350.000 dinarjev.

Po opoldanskem zaključku dela v trgovini so uslužbenec pod nadzorstvom lastnika v redu za-prti trgovske lokale in odšli. Ko so se pa okoli dveh vrtnili na delo, so opazili, da je bila šipa na vratih na dvoriščni strani lokalov razbita, kar je seveda takoj vzbudilo upravičen sum, da se je med opoldanskim odmorom v trgovini moralo ne-kaj pripetiti. Lastnik je takoj pogledal za železno ročno blagajno, ki jo je imel stalno v trgovini. S strahom je opazil, da blagajne ni na običajnem mestu, pa tudi nikjer drugje je ni mogel najti. Takoj je bil prepričan, da je postala plen predrz-nega vlomilca, ki je v trgovino prišel z dvoriščne strani. Na vratih je razbil šipo, da je mogel odrin-ti zapeh na notranji strani vrat, zaradi katerega sprva vrat ni mogel odpreti, čeprav jih je s po-narejenim ključem odklenil. Ko je svoje zločinsko delo opravil, je skozi odprtino v šipi zopet vrata zapahnil in ključavnico zaklenil, da bi za seboj pustil čim manj zelo vidnih sledov svojega dela.

Plen, ki ga je vlomilec pri vladu dobil, je bil bogat. V železni ročni blagajni je bilo okoli 2.700 nemških mark, kakih 17.000 dinarjev v gotovini ter raznih hranilnih knjižic in vrednostnih papir-jev, skupaj za kakih 300.000 dinarjev, tako da znaša celokupen plen več kakor 350.000 dinarjev. Vlomilec je bil pri svojem odhodu iz trgovine zelo previden. Ročno blagajno je previdno dal v nava-den cekar, sam pa se oblekel trgovčev klotast plašč, da ja ne bi vzbudil suma, ko se je podajal iz trgovskih lokalov. Moškega s črnim klotastim pla-ščem in s cekarjem v roki so v bližini trgovine tudi videli, kar bo brez dvoma olajšalo preiskavo, ki jo sedaj v zvezi s tem vdomom z marljivo na-glico vrši osebje mariborske mestne policije. Do-mnevajo, da sta pri predrznem vladu sodelovali dve osebi, ki pa se bogatega plena menda ne bo-sta dolgo veselili.

1 Iz društva upokojencev. Sveta maša za na-še umrle žlane se bo brala v nedeljo, dne 17. t. m. ob pol dvanajstih v frančiškanski cerkvi. Sodeluje pevski zbor »Maribor«. Vabimo članstvo k ude-ležbi.

1 Zaščitni urad mestne občine ponovno vabi vse družine, ki imajo svoje ali tuje otroke do zaključno 16. leta starosti, pa jim niso bile do-

Danes zadnjkrat ob 10., 19. in 21. uri
LOUIS JOUVET in drugi mojstri
franc. filma — KINO UNION, tel. 22-21

ZASTRUPLJENA MLADOST
Prekrasen film za ljubitelje lepih filmov

Celjske novice

c Socialno skrbstvo mesta Celja. Na zadnji občinski seji je bil, kakor smo že poročali, iz-voljen socialno politični odbor pod predsedstvom mestnega svetnika g. prof. Mirka Bitenca. Ta od-bor bo urejeval socialno skrbstvo mesta Celja v okviru pooblastil mestnega sveta. Ze lani je bil sprejet statut socialnega skrbstva za mesto Celje in dva pravilnika o podeljevanju rednih in izred-nih podpor v celjski mestni občini. Pravilnika sta skrbno in najvestneje postavljena in edinstvena v Sloveniji, namreč, kar jih imajo mestne občine. Socialni odbor je imel do sedaj dve seji, na ka-terih je odobril podpore najpotrebnejšim. Na zad-nji seji je podelil 30 podpor. Celjske šole so do-bile za obdarovanje revnih otrok še posebne pod-pore: 1. mestna deška šola 6000 din, 1. mestna dekl. šola 6000 din, 11. deška osn. (okoliška šola) 10.000 din, dekl. šola pri šol. sestrah 10.000 din, otroški vrtec v Gaberju 1500 din, vrtec pri šol. sestrah 1000 din. Po čl. 13 statuta soc. skrbstva so poleg odbora, v katerem so: prof. Bitenc, Jagodič, Kramar, Krajnc, Lukman, Plankner in Rupnik, imenovani še za svetovalce: prof. dr. Gantar, Mikeln, Jerič, Nardin, Zabukovšek, Plevčak, Dorn, Martinčič, Golob, Kroflič, Kodela, Dolenc in Rebov. Socialni svetovalci so posvetovalni organi in za-upniki mestne socialne uprave, ki bodo dajali od-boru predloge, nasvete, pojasnila in poročila, ti-čoč se socialnega skrbstva in socialne higijene. Na zadnji seji je predsednik celjske mestne ob-čine prispelel vse okrajne socialne svetovalce. Po § 17 statuta socialnega skrbstva si sme okr. soc. svetovalec v svojem okraju izbrati enega ali več posvetovalcev ali posvetovalk pri izvrševanju njegovih nalog. Posle okrajnega socialnega sveto-valca morejo opravljati tudi socialno-karitative organizacije. Okrajni svetovalci bodo imeli v evi-denci vse socialno šibke sloje svojega okraja in bodo poročali o težnjah in potrebah teh, ali ust-meno ali pisмено pri socialnem odboru. Mesto je razdeljeno na okraje in tako ima Celje 10 soci-alnih okrajev.

c Potrebna razdelitev dimnikarskih rajonov. Po zadnji racionalizaciji je narastlo v Celju in bli-znji ter daljni celjski okolici, tako proti Hudinji, Trnovljem, Novi vasi, Dobravu, Lokrovcu, Lopati, Ostrožnem in drugod nad 1000 novih stavb. Po-vsod vidimo nove kolonije, ki potrebujejo novih mojstrov, ker po dosedajni racionalizaciji nekateri mojstri le težko zmorejo svoje delo, odnosno ga vsaj redno ne moremo opravljati. Prav tako je na drugi strani, proti Zavodni, Hribu sv. Jožefa, Te-harjem in dalje proti Sv. Juriju, povsod številne nove stavbe, ki se morajo ometati redno vsak me-sec. To vprašanje bi se lahko rešilo z zamenjavo nekaterih okolišev tako, da bi se nastavila k no-vima rajonom še vsaj dva dimnikarska mojstra. Tozadevne prošnje so bile že poslane kr. bansk-i upravi, mestnemu poglavarstvu in Društvu hišnih posestnikov.

c Anonimnemu dopisniku iz Celja. Razstava umetniških del treh slovenskih slikarjev (Didka, Klemenčiča, Stupice), ki je bila odprta v nedeljo, 10. t. m. v mali dvorani »Celjskega doma«, je pri-vabila lepo število uglednega občinstva, ki je z za-nimanjem in velikim razumevanjem ogledalo raz-stavljene slike. Resni in ekromni likovni delavci imajo namen pokazati celjski kulturni javnosti uspehe postenegega umetniškega dela, ki je zasluži-lo priznanje v raznih umetniških centrih; nimajo pa namena kaliti družabnih odnosov v Celju in se pre-pirati po čaopisju. Kulturno napako pa, ki so jo etorili neki celjski gospodje, ko so napadli v ne-deljski številki »Jutra« to lepo umetnostno pri-re-ditev, je treba javno obsoditi. Pozitivnega umet-niškega ustvarjanja ne more uničiti in izbrisati niti preprosta sarkovna klatca.

c Združenje brivcev in frizerjev v Celju spo-roča javnosti, da bodo v nedeljo, 24. dec. vsi fri-zirski saloni do 4 popoldne odprti. V ponedeljek bodo ves dan zaprti, v torek pa bodo odprti od 8 do 10 dopoldne. V nedeljo, na Silvestrovo, bodo vsi lokali zopet odprti do 4 popoldne.

c Važno za posestnike in prevoznike. Celj-ska mestna občina prejema do 18. dec. do 10 do-poldne ponudbe za odvažanje snega z mestnih ulic z dvovprežnimi vozovi. Interesenti morajo navesti v ponudbi urno meздо. Cas vožnje traja od 7—12 in od 1—4. Vsak ponudnik mora poleg konjev in voznika staviti na razpolago dva voza z zabojem za prevažanje premoga. Kdorkoli bo vložil drugačno ponudbo, se ne bo upoštevala. Pravilno kolkovane ponudbe je vložiti do nave-denega termina pri mestnem poglavarstvu v sobi številka 9.

c Vašen sestanek poštarjev v Celju. V brzo-javni dvorani na celjski pošti je bil važen sestan-ek, odnosno širša seja Zdrženja poštinih, tele-grafskih in telefonskih uslužbenecv, podobnora v Celju, katerega so se udeležili številni člani. Se-stanek je vodil predsednik g. Leitgeb. Predsednik je vsem orisal nevzdržen položaj državnih usluž-bencev z ozirom na vedno bolj naraščajočo dra-ginjo, pri kateri so še posebno prizadeti nižji uslužbenec, ki so že ob normalnih časih težko iz-hajali. Na sestanku se je razvila živahna debata, nakar je bila sprejeta resolucija in odposlana na meročajna mesta. V resoluciji zahtevajo poštarji splošno povišanje plač, ki bi se uravnalo po in-deksu sedanjih cen. Takojšnji ukrepi so nujno potrebni, kajti veliko število družin živi naravnost bedno življenje. Čimprej naj se ugodno rešijo stalne zahteve poštinih uradnikov, in sicer naj se izvedejo vsa napredovanja, priznajo naj se poro-čenim ženam isti prejemki, kot neporočenim, vse razlike pri osebnih dokladah med aktivnimi in upokojenimi uslužbenec pa naj se odpravijo.

c Desno roko v ramenu si je zlomil pri Sv. Florijanu 51-letni urar Josip Maček iz Rogateca. Padel je s kolesa in dobil hujše poškodbe tudi na glavi.

c Hlad se je zvalil in zlomil levo nogo 54-letnemu delavcu Jožefu Naraločniku iz Radigunde pri Mozirju. Zdravi se v celjski bolnišnici.

Rajhenburg — Senovo

Zanimanje za radio v našem kraju stalno raste zlasti zadnji čas, ko je pričel tukajšnji rudnik svoje delo razveevljivo razširjevati. V primeru z drugimi kraji kot na pr. Trbovlje ali Hraetnik, je število ra-dijskih naročnikov pri nas še razmeroma nizko. V namenu, da se dvigne število radijskih naročnikov ter da damo vsem, ki se za radio zanimajo priliko, da si ogledajo najmodernejše radijske aparate, je priredila trdka »Radio«, družba z o. z., Ljubljana, Miklošičeva c. 7, v Rajhenburgu v restavraciji Jug obširno razstavo svojih radijskih aparatov. Razsta-vo vodi zastopnik te trdke gosp. Ivan Guček.

Kino Kodeljevo tel. 41-64

Danes in jutri ob 8. uri češki velefilm, epo-peja bojev za svobodo Slovanstva:

Poročnik Rjepkin

Pri posameznih scenah tega filma občinstvo navdušeno ploska.

Ovadah

VIKTOR MC LAGLEN v filmu, ki je posnet po slavitem delu NOČ PO IZDAJI

Od torka dalje: Gospodar Sahare — znižane cene

stavljene popisne pole v svrhu popisa otrok, da si jih takoj oskrbijo v socialno-političnem uradu mestnega poglavarstva v Mariboru, Rotovski trg št. 9.

m Akademsko kongregacija vabi na sestanek, ki bo drevi ob 8 v kapelici oo. jezuitov.

m Slovensko obrtno društvo v Mariboru pri-redi v soboto, dne 16. decembra ob 20 v restav-raciji hotela Novi svet v Jurčičevi ulici častni več-er ravnatelju Dragu Humeku ob 40 letnici uved-be ročnega dela na meščanski šoli, za katero je dal on pobudo. Obrtniki vabljeni!

m Smrtna kosa. V Studenih je umrl upoko-jeni železničar Jakob »Tobilas« v 71. letu starosti, na Radvajskih cestih 18 pa je umrla vdova po železničarju 68 letna Leopoldina Jernejčič.

m Težave mariborskih svečarjev. Mariborski svečarji, ki so sedaj zaradi božičnih praznikov v »visoki sezoni«, so zašli v hude zadrege, ker je naepkrat zmanjkalo parafina, ki ga za izdelovanje sveč nujno potrebujejo. Zaradi pomanjkanja para-fina pa vlada med svečarji ne samo zaskrbljenost, marveč tudi močno razburjenje, ki ga je povzro-čila njihova informacija, da parafina v resnici še ni zmanjkalo, marveč da so ga le gotove trdke poskrile v vagonskih količinah. Svečarji izjavljajo, da bodo take trdke naznanili oblasti, ker da ho-čejo s takim skrivanjem pognati cene parafinu kvišku.

m Mnoge trdke so uvidele potrebo po svi-šanju plač svojim nameščencem. Mnoge maribor-ske trdke, med njimi v prvi vrsti tekstilne to-varne, so kmalu po velikem valu draginje, ki je nastopil spriču zunanjih razmer, zvišale prejemke svojim nameščencem. Upati je, da bodo temu zgle-du sledile še ostale trdke in tako svoje name-ščenke rešile vsaj najhujših posledic, ki jih bo draginja prizadejala vsem, ki živijo le od svojih mesečnih prejemkov.

m Bencina ni. Marsikateremu avtomobilistu vstajajo sedaj hude skrbi, zlasti tistim, ki jim je avto nujno potreben in ki jim avto daje vsakdanji kruh. V Mariboru je nastopilo tako hudo poma-njkanje bencina, da se ob večernih urah pred ben-cinskimi črpalkami pojavljajo prave »vojne slike«. Ob črpalkah stojijo namreč cele kolone avtomobi-lov, katerih lastniki ali pa šoferji potrpežljivo čakajo, da pridejo na vrsto in da dobijo vsaj majhno količino dragocenega goriva, s katerim pa tudi bencinske trdke štedijo in ga dajejo v zelo ome-jenih količinah, ker ga same nimajo toliko, ko-likor bi ga mogle prodati.

m Črno usjeno denarnico z 212 din gotovine in štirimi kontrolnimi listki na ime Horvat je našla učenka 1. razr. mešč. šole Kristina Dask. Lastnik dobi denarnico na mestni policiji.

m Nesreče. Na državnem mostu je 58letna delavčeva žena Terezija Lorberjeva s Koroške ce-ste tako nerodno padla, da si je zlomila roko. Zdravijo jo v bolnišnici, kamor go prepeljali tudi 26letno dekle Jožefo Zidarjevo, katero je svinja nevarno ugriznila v roko.

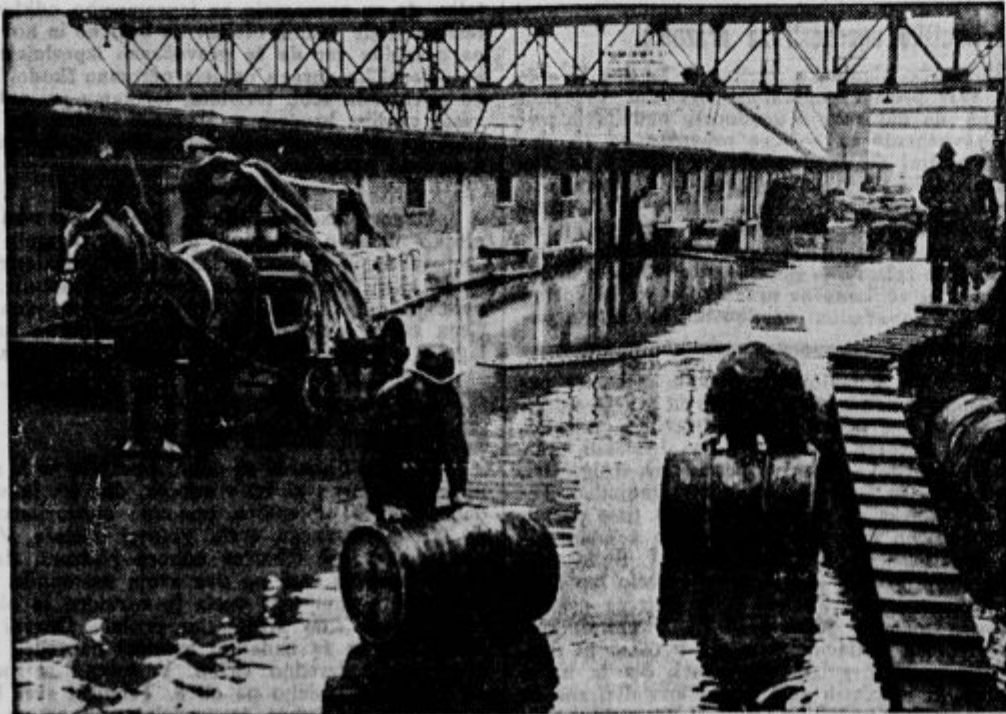
m Strašno trpljenje pohabljenca. Orožniki iz Velenja so oblastem prijavili žaloigro že od roj-stva pohabljenega Avgusta Sumljaka v St. Andra-žu pri Velenju. Pohabljeni mož je star 43 let in je bil izpostavljen hudemu preganjanju s strani svojega brata, svakinje in njene matere. Orožni-kom je pripovedoval, da je dobival hrano le po enkrat na dan in to še nesoljeno in slabo kuhano, tako da je bila skoraj neužitna, spati je pa moral vedno v nezakurjeni sobi na stari postelji s fižo-lovo slamo z nezadostnim pokivalom. Poleg vsega tega so ga še mnogokrat pretepali. Vse to je na ubogega reveža tako delovalo, da je bil, ko so ga orožniki zasliševali, bolj podoben mrliču ko živemu človeku. Milo je prosil orožnike, naj ga rešijo trpljenja in ga oddajo drugam, kar so orožniki res storili. Pri tujih ljudeh mu bo sedaj bolje, njegovi sorodniki pa se bodo morali zagovarjati pred sodiščem.

Gledališče

Petek, 15. decembra: Zaprti.
Sobota, 16. decembra, ob 20: »Via Mala« — Red A.

Ptuj

Royal-kino, Ptuj. Danes filmska opereta »Kne-ginja čardaša« z ljubko Martho Eggerth v glavni vlogi.

Zaradi trajnega deževja zadnje tedne je Donava v Budimpešti močno prestopila bregove. Poplava je dosegla že tak obseg kot l. 1926. Na sliki: delavci vate sode iz poplavljenih skladišč.

KULTURNI OBZORNIK

»Via mala« v mariborskem gledališču

John Knittel: Via mala, drama iz bündenske pokrajine v štirih dejanjih. Premiera dne 9. decembra.

Nad pet sto strani obsegajoči roman švicarskega pisatelja J. Knittela je znan pri nas po prevodu, ki ga je izdala Modra ptica. Poleg romana je pisatelj napisal posebej dramo z isto vsebino, kakor roman, pri čemer se je seveda moral primerno omejiti glede obsega podanih dogodkov. V romanu je pisatelj poleg jedra, ki ga je preoblikoval tudi v dramo, podal zelo ostro tudi časovno ozračje, namreč dobo po svetovni vojni v letih svetovne krize, kakor je pritisnila tudi na švico in sprožila polno problemov v njenem političnem, gospodarskem in družabnem življenju. Dalje je v drami črtal dogodbe slikarja Lautersa, ki so prelepa slika starega časa, zasajenega v sonce in mir (impressionizem). Opuštili je moral tudi obširno slikanje aristokratskega sveta, kot ga spoznavamo ob Andreju Richenauškem. Tako je v dramo preoblikoval samo zgodbo, kako se odkrije zločin otrok nad lastnim očetom, in boj, da se ta očetom v javnosti kaznuje ali potlači. Zverinskega (v polnem pomenu besede) očeta ubije s pomočjo hišnega hlapca lastni sin Nicolaus, ki mu pomagata sestra Hanna in mati. Le sestra Silveli tedaj ni doma in se nad očetom ne pregreši. Silveli se v svetu spozna s preiskovalnim sodnikom, po poreklu aristokratom, Andrejem Richenauškim, ki je v pragonu spoznal svoje kmečko poreklo in se hoče spustiti v svobodno življenje človeka in se povrniti k plugu in brani, ki jo je vlačil s njegovega deda. Andrej po službeni dolžnosti dobi v roke akte o ženinem (Silvelinem) očetu, ki da je pred tremi leti neznano kam izginil brez sledu in bi ga sedaj sodišče moralo proglasiti za mrtvega. Ko vrta v to skrivnostno smrt svojega tasta, spozna strašno zločin svojih sorodnikov. Moral bi stvar razkriti javnosti, poklicati storilce na odgovor, da jih zakon sodi in obsodi. Toda poleg zločina spozna tudi njegove vzroke: da je oče bil nasilen razvratnež, pred katerim bi prav za prav moral njegove lastne otroke zakon braniti, pa jih nasprotno uklepe in obtožuje. Za svoj zločin se je vsak izmed njih strašno pokoril. V svoji notranjosti nosijo strašno grozo očetomora, niti v enem ni miru in v njih notranjosti divja obupen boj med lastno vestjo, ki jih opravičuje, ter med zakonom, ki jih hoče pokopati. V teh bojih se globoko izčisti. Navidezni zločinci se nam pokažejo kot plemeniti ljudje. Niso morili iz koristoljublja, ampak iz samobrambe in so, ko jim Andrej dokaže zločin, pripravljeni prevzeti vsako kazen, da se le rešijo obupnega brezna v samem sebi. Toda Andrej spozna, da so zakonu etičnosti zadostili in da so opravičeni pred Bogom. Zakon ne bo prekršen, če zadevo končnojavno vrže v stare predale ter s tem reši svoje najbližje pred brezobzirnostjo mrtvega zakona. Tako postane v nekem oziru skriv, toda etičnost njegovega dejanja je izven vsakega dvoma.

Igra je izredno dramatična. To pač zato, ker je pisatelj ni prepisal iz romana v dialog, temveč jo izoblikoval samostojno. Po svojem motivu ima ta drama sorodnice v različnih dramah svetovnega slovstva. Spada med psihološke drame o zločinu in kazni, le s preobrnjenim razvojem: tu se zakon umakne pred človečansko mislijo.

Dramo je uprizoril Peto Malec, ki je dramo tudi prevedel. Z inscenatorjem B. Simčičem sta

ustvarila svojsko sceno, da je prostor dihal nastrojenje groze in teže. To težo je ustvarjala realno kar pretežka klada v stropni konstrukciji prvega dejanja ali podobna, a trdnjša v tretjem. Drugo dejanje je dihlo veselo brezskrbnost in razigranost prostora mladih poročencev, ki ga ne kalijo težke misli na sence, kot jih na svoj svet še meče umorjeni oče. V četrtem dejanju je prostor kakor ječa (visoko križasto okno) uklepal preiskovalnega sodnika Andreja pred končno odločitvijo, ali naj zadosti zakonu ali človečanski misli. Prizorišča so dihala svojskost in izvirnost ter se skladala z duhom drame. Tako pozorišče je moglo tudi lepo ukleniti ljudi, ki na tem prostoru nastopajo. Reči moramo, da je režiser ustvaril iz igralcev, kar bi človek v njih ne pričakoval. Poleg tega je gotovo drama igralcem tudi »ležala«, da so tako živeli z vsem prostorom in z vsako dramatično besedo.

Družino Lauretovo so predstavljale izrazite, izdelane postavke. Gorinskova je upodobila mater, pol blazno zaradi prestopnega trpljenja ob možu in zaradi prekipenja groze, da se bo zločin razkril. V njej je grozotnost dosegla svoj višek in bila podana s pretresljivo tragičnostjo. Sin umorjenega Nicolaus je bil v ustvaritvi Danila Gorinška čist lik kmečkega fanta, ki je popolnoma prepričan v svoji tragičnosti. Nosil je glavno težo igrice. Globljih potez bi težko kateri igralec mogel dati temu liku, kot jih je dal Gorinšek. Hanna Eme Starčeve je bila krepko kmečko dekle, robato in prirodno, tako naravno, da prav ona ne vzdrži preiskovanja za zločinom. V strašni obtožbi svojega očeta plane in razkrije zločin. Po vsej pravici je moremo postaviti ob popolni lik njenega brata. Silveli je drugega kova, kot sta njen brat in sestra. Rasbergerjeva jo je podala v krhki podobi mlade deklice in žene v prepleti gesti in mehki besedi ter postala res središče igrice, nosilka visoke misli odpuščanja ob lastnem trpljenju. Ostala je kakor oseba iz drugega sveta in vendar resnična in prisotna. Manj realen se zdi, da je mladi Andrej Richenauški, pa ne v igalski podobi Rada Nakrsta, temveč že v pisateljevi zamisli sami. Aristokrat z ogromnim bogastvom je, ki se mu ob zasledovanju časovnih dogodkov sodobne Evrope zbudijo, da bi se vrnil k zemlji in plugu. To tudi stori — toda v bralcu romana in tudi v gledalcu drame ostane vtis, da ni pretežko postati kmet, če ima človek velika posestva in težke denarje v hranilnicah. Zato se tudi v drami zdi Andrej nekoliko knjižen, romantičen v svojem kmetoljubstvu, razumljiv iz pisateljeve misli, da more prerod Evrope priti le s kmečke grude. Nakrst je Andreja približal realnosti s prostodušno kretajočo se mladostjo, toda obenem s trdo brezobzirnostjo jurista, ki je na sledi težkim zločinom. Njegova mati, gospa Richenauška, je bila v Elviri Kraljevi, topla mati, globoka in razumevala. Epizodni vlogi sta imela Blaž kot pisar in Križajeva kot služabnica.

Če sedaj povopim, da je režiser znal ustvariti odlično, rahlo simbolično sceno, ki je mogla ukviriti grozotno dramo kmečkega zločina, da je znal ustvariti v vsej uprizoritvi pretresljivo ozračje, da je ujel z igralci lepo enoto in odgovarjajoči tempo in da so posebno igralci v vsem zadovoljili, potem moremo biti režiserjevega, inscenatorjevega in igalskega uspeha samo veseli in ter si jih v takem delu želimo večkrat kot doslej. S. V.

Novi predsednik Švice Pilet-Golaz, ki je bil drugi izbran na to mesto. Prvič je bil izvoljen za predsednika švicarske zveze l. 1934. Star je 50 let.

Žival na fronti

Med darili, ki jih Nemci pošiljajo vojakom na fronto, niso samo jestvine, obleka in knjige, ampak večkrat tudi kaka žival, zlasti psi, manj so zaželjene mačke. Tudi nemški radio je razglasil, da dober pes more biti vojakom na fronti in po taboriščih v veliko veselje in zvesti tovariš. Neki vojaški zdravnik, ki se je udeleževal vojne med Nemčijo in Avstrijo v letih 1866 in 1870/71, pa pripoveduje v svojih spominih o nekem kozlu, ki je spremljal peto gardno baterijo. Bil je izredno velik in močen in se je od nekdaj prilepil k topničarjem in je pri njih ostal. Topničarji in konjeniki so nekaj sploh radi redili ob svojih kotlih kakega kozla, ker je bila v modi neka vera, da prinaša srečo in da privzema nase konjske bolezni. Vojaški so se tako navadili nanj, da so ga

vodili s seboj na vseh svojih vojnih pohodih. Spremljal je topniško baterijo in vedno hodil sprej. V neposredni bližini sovražnika je ta njegova častihlepa »muha« povzročila tudi dokaj neprijetnosti, ker nobene čete ali voza ni mogel trpeti pred seboj. Slednjič ga vojaški niso mogli drugače ukrotiti, da so ga zaprli v voz za prtljago in ga tako vozili s seboj. V taborišču pa je bil spet prepuščen samemu sebi. Njegova najboljša jed so mu bile — cigare. Če je le mogel je vdri v kake sobe ali kleti in najprej poiskal zaboje s cigarami. Požrl jih je velike množine, bogve ali kot listje ali kot tobak. Kadar je trobenta sklicala vojake, se je tudi ta kozel postavil pred zbor. Civilistov ni mogel in gorje mu, kdor bi se mu v civilni obleki približal. Tudi v bitkah se je sukal med vojaški ali pa si je poiskal kak zabojo, na katerega se je vstopil in moško opazoval vrvež. Tako je živel z baterijo več let. Uničila ga je njegova strast do cigar in — piva. Nekoč je prišel do cigar in se jih je požrešno nažrl, nato pa je našel vedro piva, kjer se je napil in po nekaj minutah je padel na tla in obležal. Tako se je obnašal kozel na fronti, o psih pa kroži med starimi vojaški še več dogodivščin, ki jih je v zimskih večerih za toplo pečjo prav prijetno poslušati.

Pes, ki spremlja vojaka prav v prve postojanke

ŠPORT

Športni drobiž

Italijanski boksaški so premagali v Rimu nemške z rezultatom 10:6. V Rimu sta se namreč pomerili boksaški reprezentanci Nemčije in Italije in so v zelo napetih in ostrih borbah zmagali Italijani. Bila je to celo za Rim izredno velika športna prireditve, ki je bila v dvorani cirkusa Maksimus, ki je bil do zadnjega kotička napolnjen.

Belgrajska Jugoslavija je na svoji turneji v Turčiji brez posebnega truda premagala tamkajšnji klub iz Carigrada »Bejoglu« z rezultatom 4:0 (1:0).

Madžarski nogometni klubi bodo morali tudi preko zime trenirati; tako je namreč odločil komisar madžarske nogometne zveze. Po tej najnovejši odločbi morajo vsi klubi, ki igrajo v državnem prvenstvu, obvezno izvesti zimске treninge v zaprtih prostorih. Če se bo ta odločba nanašala tudi na klube B lige, potem je pri tej stvari prizadeti 56 madžarskih klubov, ki bodo morali pod disciplinski kaznijo celo zimo trenirati. Ta trening se prične že 23. decembra t. l. in bo v telovadnicah; kjer pa teh ni na razpolago, morajo klubi dobiti kak drug primeren prostor. Klubi morajo komisarju predložiti točen načrt o teh zimskih treningih. Namen teh treningov je, da bodo igralci takoj spomladi v kondiciji, ki je za uspeh potrebna.

Srbske športne zveze se pojavljajo. Te dni bodo ustanovljene v Belgradu kar tri srbske športne zveze: Lahkoatletska, katere občni zbor bo 16. t. m., kolesarska, ki bo dan kasneje in zveza srbskih športnih zvez, ki bo tudi 17. t. m.

Proslava 20 letnice jugoslovanskega olimpijskega odbora bo v nedeljo v Zagrebu. Ob tej priložnosti bo izdal jugoslovanski olimpijski odbor slavnostno številko Novinarske službe.

Belgijska plavalka Fernande Caroen je zboljšala rekord v hrbtnem plavanju na 100 m od 1:11,4 minut na 1:10,0 minut; njena rojakinja Yvonne Vanderkerkhove pa je zboljšala rekord v prsnem plavanju na 100 m od 1:25,4 minut na 1:24,8 minut.

Prejšnji svetovni prvak v teniškem športu Donald Budge se hoče za vselej posloviti od teniškega športa. Podal se bo k jazz-orkestru kot dirigent kakor svoječasno olimpijski zmagovalac Jesse Owens.

Železniške ugodnosti za praznike

Slovensko planinsko društvo je že dne 17. oktobra 1939 prosilo generalno direkcijo državnih železnic, da naj veljajo ugodnosti nedeljskih povratnih vozovnic za božične praznike od 23. decembra jutraj do 27. decembra o polnoči, za Novo leto od 30. decembra jutraj do 2. januarja o polnoči, za praznik Sv. Treh kraljev od 3. januarja opoldne do 8. januarja 1940 opoldne in za svečnico od 1. februarja do 5. februarja. Slične ugodnosti je železniška uprava že dovolila v letošnjem letu za velikonočne praznike in za binkošne praznike. Z navedenimi ugodnostmi bi izdatno pomelodijo kakor v fantovskih pesmih. Nekatere pesmi začnejo solistično ali v duetu in potem vstopi zbor. Skoraj vse pesmi so zelo pravilno sestavljene, le pri eni (»K jasticam«) nas iznenadi nesimetričnost period — enkrat pet taktov, drugič tri, nameste štiri in štiri — kar je zelo zanimivo. Težiče cele zbirke pa je postavljeno v tiste pesmi, kjer je božično razpoloženje izraženo s posnemanjem pastirskega plesa (»Pojdimo v Betlehem«, kjer je ritmično bolj živi drugi glas zelo lep kontrast k prvemu in »Počivaj milo Detec« nekaka uspankava malemu Jezusu) in pa v pesmi, kjer je uporabljena imitacija zvonjenja v enem in drugem primeru v orgelski spremljavi. Na ta način je oblika, ki je včasih zelo lepo izkristalizirana in v raznih pesmih podobna, vendarle po vsebini različna in zanimiva, kar daje zbirki neko zaokroženo celino in trajno vrednost. Iv. Orbec.

Občni zbor Narodne galerije

V dvorani Francoskega inštituta v Narodnem domu se je vršil v četrtek občni zbor društva Narodna Galerija. Ob udeležbi zadostne večine članstva je otvoril občni zbor predsednik g. dr. Windischer in v svoji otvoritveni besedi najprej poslal vdanostne brzojavke Nj. Vel. kralju Petru, Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu, predsedniku senata dr. Korošcu, ministru prosvete B. Maksimoviču ter ministru za gradbe dr. Kreku, kar so vsi udeleženci z navdušenjem odobrili. Nato je poročal o značaju Narodne galerije, o podporah, ki jih ji nudijo javne ustanove, zahvalil se je predvsem g. banu dr. Natlačenu ter županu g. dr. Adleščku, naznanil katalog obstoječih del, ki se pripravljajo, ter s toplimi besedami omenjal umetniško življenje v Ljubljani v raznih skupinah ustvarjajočih umetnikov. Za njim je tajnik gosp. Saša Santel podal tajniško poročilo, omenjal razstave v prostorih Narodne Galerije, njihove lastne izdaje (3. zv. monografije o Šubicih), obisk, ki je bil letos za spoznanje slabši kot lani zaradi nastalih razmer (6000 ljudi), govoril o dopolnitvi raznih oddelkov ter nakupu slik, kakor je tudi imenoma navajal vse darovalce (zlasti pokojno gđc. Kadilčevu). Vsega skupaj je Galerija kupila v tem letu 53 števk z 79 predmeti, kar je precejšen porast zbirke poleg darovanih del. Blagajnik g. dr. Pretnar je podal z njemu lastno natančno stjo blagajniško poročilo, ki ga je nadzorniški odbor in občni zbor vzel s pohvalo na znanje. Pri volitvah je bil izvoljen za predsednika dr. Windischer ter per acclamatione stari odbor, ki ga tvorijo odborniki: dr. Pretnar, dr. Stele, dr. K. movec, dr. Lukman, Saša Santel, M. Sternan, A. G. Kos, dr. Marolt, dr. Ložar, B. Borko in dr. Debeljak. K delu v odbor se bo vabil tudi dr. Mesesnel. Po končanih volitvah je imel kratko predavanje o razmerju med Narodno Galerijo in Moderno Galerijo prof. dr. Stele. Predavanje je bilo važno zategadelj, ker se tudi v naši javnosti zamenjujejo ali pa prav ne vrednotijo naloge, ki jih imajo v svetu — in pri nas — Galerije, oziroma Moderne Galerije, ki se gradi, ne bo kolidiralo, kajti Narodna Galerija naj se spremeni v umetniški muzej slovenske umetnosti do svetovne vojne, Moderna Galerija, ki pa ji bolj pritiče ime Dom umetnosti, kakor so ga imenovali v začetku ustanovitelji sami, pa naj bo in tudi bo poleg razstavišča moderne umetnosti tudi propagandni dom za živo umetnost. Tako bi si obe ustanovi funkciji razdelili in se lahko lepo in razvijali vsaka v svojo smer in dopolnilo. Po teh jasnih mejah med eno in drugo galerijo, kakor jih je podal dr. Stele, je bil občni zbor zaključen.

K razstavi »Lade«

Avtoportret slikarja Ferda Vesela

Na razstavi umetniškega kluba »Lada« v Jakopičevem paviljonu. Opazujemo našo javnost na to razstavo, kjer razstavljajo starejši in mlajši slovenski slikarji svoja dela. Strokovno kritiko razstavljenih del bomo priobčili prihodnji tork. Razstava bo odprta do božiča.

Zbirka novih božičnih spevov

Te dni je izšla zbirka novih božičnih pesmi za cerkvene zборе. Skladateljica Breda Šček (v Ločah pri Poljanah), ki je pesmi napisala, izdala in založila se je potrudila, da pridejo karakteristične vrline njenih pesmi (kakor enostavnost speva, lahka pevnost, zmeren obseg glasov) v tej zbirki še bolj do veljave, zato je delano vse v njej še z večjim potrpljenjem in izbrano z bolj strogim kriterijem. Car božičnega razpoloženja je skladateljica poskušala realizirati v poedinih pesmih. Včasih se dimovo že besedilo samemu, n. pr. tam, kjer pravi M. Elizabeta, da nam božič pričara v bolno dušo izgubljeni raj. Iz duha te ideje je gotovo nastala cela zbirka. Ta »motto« me spominja na nečisto lepo idejo, katero izraža neka hrvatska narodna božična pesem: »Marija ruža, Isus cvijetak, Josip liljan čist — radujte se o pastiri, rodi nam se Krist!« V drugi pesmi je zopet nedolžno-naivni moment: »Jezusa vabijo v srce, da ga ne bo mrazil zima«. Največ teh pesmi je napisanih za zbor in čisto v narodnem tonu. Ena je kar za ljudsko petje v pripristih tercah s spremljavo orgel. »Povej mi Jezusček« ima v drugem delu tenor, ki vodi

ZFO

I. Zvezni tehnični svet

Vse one brate, ki so dobili povabilo na I. zvezni tehnični svet, ki bo v soboto, dne 16. in v nedeljo dne 17. decembra, ponovno opozarjamo, da se izredno važnega sveta gotovo udeležite. Zlasti opozarjamo vse tehnične odbore podzvez, da sigurno pošljete vsaj po dva svoja zastopnika. Podroben program tega sveta je razviden iz okrožnice, katero smo svoječasno poslali. Dnevni red je obširen in za nadaljnji tehnični napredek naše organizacije izredno važen. V soboto se prične ob 15 (3), v nedeljo pa ob 8. Tehnični svet bo v telovadnici Vzajemne zavarovalnice in ne na Stadionu kakor smo javili v okrožnici. To pa iz razloga, ker je blizu kolodvora.